

UNIVERSAL
LIBRARY

OU_206176

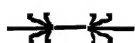
UNIVERSAL
LIBRARY

శ్రీ న టీ క
(లింగార్చనా హృదయం)

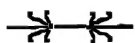
వీరశైవవివాహవిధిః

శ్రీ వీరశైవ వివాహవిధిః 51

చిదిరమరము వీరభద్రశర్మగారిచే
ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్రము, చైతన్యం,

రావికోటి వీరయ్యగారిచే
ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్రము.

రెజిస్ట్రార్, ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్రము, చైతన్యం, (లింగార్చనా) యందు
క. కోదండరామయ్యగారిచే
ముగియబడినది.
1924

శ్రీ వీరశైవ వివాహవిధిః

శ్రీ వీరశైవ వివాహవిధిః

ఉ పా ధ్వా త ము

వీర శైవ వైదిక శిరోమణులారా,

జగదీశ్వరానుగ్రహ నిర్మితమగు నీజగతిని విశేషమతిములాయా ఆచార్యులచే సాహించబడినవను విషయమందరకును విదితమే యైనను ప్రస్తుతము వీర శైవ (లింగబ్రాహ్మణ) మతస్థాపనాది సాకార్యములు పాశ్చర్యములకు పోల్చినవదులంతగా నెరింగిన వారలుండరనియే నా తలంపు. కొన్నిభాష్యాది గ్రంథము లాంధ్రదేశముదేశములకు దానం జేసి ఆంధ్రదేశీయ వీర శైవులొక్కొక్క తరి స్వమతి ప్రాచీన శ్రేష్ఠత్వమును స్వీయమనమునందే వర్ణించుచున్నాడుగాని శాస్త్రాంశులచే పరమ తీయుల దుర్వాదమునకు సదుత్తరదాతృవులు గాకయున్నారని ప్రత్యేకముగా వచింపనవసరము. ఈలోపమును బాటదోలిన కర్ణాటక వీర శైవమహాశయులు ప్రాచీనమతగ్రంథ ప్రకటన మూలమున వీర శైవ మతమున కుపకార మొనర్చి యపారముగిర్తిని సంపాదించిరని తెల్పుట కెంతయోసంతసింపచున్నాడ. “చేదబావి జలసమృద్ధిని గ్రామ సింహమానంద మొందినట్లు” పరదేశీయుల సుధారత నీక్షించిన నన్ను తుఖు లభ్యమేమియును లేకుగదా. తత్కారణమున యథాశక్తి మతగ్రంథప్రసరణ మాంధ్రదేశమున గావించ నెంచియున్న నన్ను చిరకాలముచేనే తల్పియత్నములుగలగు బ్రహ్మశ్రీ మక్తల్ బసవలింగసుధీగారును హైదరాబాదు శ్రీమహాత్మ మతము చప్పుబసవబుధులును ఇవ్వెదయమున నెక్కుడు శ్రద్ధగావచించు చుండడివారు తన్నెధ్యమున దశవర్షములమండి వివాహాది కర్మల పుంధప్రతులకై గాచియున్న చేదమూర్తి రావికొటి మతము వీరయ్య గారలకు వత్సరరేయము క్రింద మైసూరు పుంధ వివాహప్రతి యొకటి శ్రీ॥ బసవలింగార్కుల మూలముననే కరగతమగుటచే నానందహృదయములై లక్షణమున మూలమును మాత్రమణిశీఘ్రమున నాంధ్రాక్షరములతో వ్రాసియూ గ్రంథమును నాడడ బంపి కర్ణాటక భాషానుసారమున నీపాత్రమునకు ఆంధ్రీకృతము వ్రాయుదని యాజ్ఞాపించిరి. తల్పిచ్చాసవమునకే సం

తుష్టదనై మద్గురు సన్నిధానమున . మతము
 న) యథామతి తెలుగు టిప్పణము కొన్ని మాసములలో సమాప్తిం
 చి తద్గ్రంథమును వే॥ బసవలింగాయ్యల సన్నిధికండింపగల్గితి వారపార
 మగుడయ్యచే బరిశోధించిరిగాని స్వదేహముయొక్క అనాకోగ్యతవలన
 నాగ్రంథమును రా॥ వీరయ్యగారిలకండింపజాలరైరి. ఏతత్సంవత్సర
 మున స్వదేశాగతుడనగు నన్నుగాంచి వీరయ్యగారు నీగ్రంథమును
 గురించియే నెక్కువగప్రశ్నించి ముగ్ధిగా సహాయమునర్పెదననియు
 మరల గ్రంథమును పూర్తిగావించుడనియు యాజ్ఞాపించి స్వగ్రామమున
 కేగిరి. పిదపవల్లెయ్యని గ్రంథరచనాప్రారంభ మొనర్చి పత్రాప్రకము
 లిఖించునంతలో (మైలవరిమున) మత్స్యహోదరి విగతప్రాణయ్యెను
 మహాశయిలారా “శ్రేయాంసి బహువిఘ్నాని” యనువాక్యమభవమింత
 టితో సిద్ధించెనుగదా. ఈగ్రంథమున కంతరాయమిది యొండనియే
 తెలింపవలదు. ఎన్నియోగలపు. వానినిట బొందుపరచిన గ్రంథవిస్తరమే
 గాక కార్యధురంధరత్వమును వెల్లడించిన దోషమునకు బాతుగొడ నగు
 దుననుభీతిచే విరమించితి. తదనంతరము మాసద్వయాలస్యమున మర
 ల నీప్రతిమును లిఖించ నుద్యమించి యత్యల్పకాలమున సమాప్తించ
 గలిగితిని. కామికాది వాతంబులతాగమములలో నొకటగులంశ మదా
 గమమందుక్తమగు సిపీరశైవ వివాహవిధిని మైసూరు వీరశైవ
 సమాజాభిమానులు తమదేశీయభాషలో ముద్రించియుండిరి. కాని
 ఎతద్గ్రంథోపకారము మనయాంధ్రదేశీయుల కొకర్చుట యత్యవసర
 మని తెలుగు టిప్పణమును వ్రాయుటయేగాక మహాసూక్ష్మము,
 సూర్యాస్తాంత్రము అనుదానమంత్రములు, మాంగళిక శ్లోకముల నా
 యాశ్రియలలోబొందుపరచితి. మరియు గ్రంథాదిని పాఠోహితుల
 కతిసులభముగావిషయగ్రాహ్యమగుటకు ప్రధానవిషయములను చివర
 ఆశీర్వాచన మంత్రములను జేర్చి మూలగ్రంథమునకన్నను సర్వాంగరమ
 యముగ వ్రాసెననియు నాతెలుపు. ఇవివిషయమును పాఠకమహా
 శయిలూహించక యుండటం. ఏతద్గ్రంథప్రయత్నమున బోధిల్పహించి
 స్వమత ప్రమాప్రదర్శన మూలమున ధన్యులైనట్టివే॥ మత్తల్ బసవ

లింగార్కులకును హైదరాబాదువే! మహాంతుమతీయ చన్న బసవార్కుల
కును నాకృతజ్ఞతాభివందనములు సూచించెద. ఈ గ్రంథముద్దేశాది
వ్రాయుములకు పరిపూర్ణమగు సహాయమొనర్చి మతాభిమానమును
వెల్లడించిన చంకుపల్ల వీరయ్యగారలకు నాకుభివందనము లర్పించెద.
ఇందుగలదోషములను పండిత మహాశయు లెరింగించిన శిరసా స్వీక
రించి వునర్దుద్దేశమున సవరించెదనని ప్రార్థించుచు నుపోద్ఘాతమును
విరమించెద.

ఇట్లు,

శా॥౧౨౪౨శ్లో॥ధనశ్రేష్ఠమ॥౫
బుధవారము, నల్లగొండ.

బుధజనవిధేయుడు,
చిదిరెమఱం ఏరభద్రశర్మ.

ఆద్యులారా! ఆంధ్రదేశీయులగు మనవీరశైవుల కశ్యంతోప
యుక్తమని దలచి వే॥ చిదిలేమతము వీరభద్రశర్మగారిచే తెలుగు
టిప్పణమును వ్రాసి సుధారించబడిన నీగ్రంథమును ముద్రాణశీయించి
తిని. వైదికశిఖామణులును ఇతరదాతృవులును సరియైన వెలకీ గ్రంథ
మునుదీసికొని సహాయమొనర్చిన ఇటులే ప్రాతినంపల్లెరమొక్కొక
గ్రంథముచొప్పున మనవీరశైవమతదేశకర్మలను ఇతరగృహప్రవేశాది
విధులను ప్రవారించే తెలుగుటిప్పణాదులను వ్రాయించి ముద్రాణశీయిం
చి మహాశయులగు తమహస్తమునకందింప గలుగుదునని విన్నవించు
చున్నాడ.

శ్రీ సూచన ఈగ్రంథము ఆంగ్ల దేశమందు
రిజప్టరుచేయబడినది గనుక ఆంగ్లనైబాం ఇలాకా వారెవ్వరును మాయ
చుట్టలేక దీనిని ముద్రించిన దావాకు బానులగుదురు.

ಇಲ್ಲ

రావికొట్ట మఠం వీరయ్య,

చందుపట్ట పోస్తు భువనగిరితాలూక (నైజాం)

శుద్ధ పత్రిక

పాఠకులీ పత్రికా ప్రకారము మొదలు తప్పలను దిద్దికొని

విదప చదువుదురని ప్రార్థన.

పుట.	పంక్తి.	తప్పు.	ఒప్పు.
3	౨౬	మా హేశ్వరును	మా హేశ్వరులు
1	౨౭	తెలుసునంశం	తెలుసునందు
౪	౨౫	కర్మలందీర్చి	కర్మలందీర్చి
౭	౫	గర్వనదం	గర్వనదం
౮	౨౦	ఇతిపుజో	ఇతిపుంజో
౧౩	౨౦	పూజకపత్	పూర్వపత్
౧౭	౨౮	యొక్కసమభాగము	యొక్కసమస్తభాగము
౨౨	౧౦	సుగన్నపంథా	సుగన్నపంథా
౨౪	౨౨	ఇంద్రియకా	ఇంద్రియకా
11	౨౮	పూర్వభాగ	పూర్వభాగ
౩౧	౨౯	పూజను	పూజను
౩౨	౧౭	తిష్ఠంతు	తిష్ఠంతు
11	౨౩	ఆస్థాయ	ఆస్థాయ
11	౨౬	తిష్ఠంతు	తిష్ఠంతు
౩౪	౨౦	"	"
౩౬	౧౫	"	"
11	౨౮	మా హేశ్వరునకు	మా హేశ్వరులకు
౩౮	౨౮	భవతి	భవంతు
౪౮	౨౪	వ్యస్తేజో	వ్యస్తేజో
11	౨౭	పాలాశాఖ్య	పాలాశాఖ్య
౫౦	౨౬	కనాట	కనాట
౫౮	౩౦	వేయవలయు	వేయవలయు
౬౨	౨౪	ఉద్యోగ	ఉద్యోగ
౬౪	౨౪	పాంతు	పాంతు
౬౫	౧౦	ప్రదశపద్మ	ఆప్రదశపద్మ
౬౬	౨౪	మధమందు	మధ్యమందు
౬౯	౧	ఆభివృద్ధి	ఆభివృద్ధి
౭౯	౯	భవభవతి	భవతిభవతి

విషయాను క్రమణిక

1 గ్రంథప్రకాశకుల వంశావళి.	
2 ప్రధానవిషయములు.	పుట
3 వివాహవిధి ప్రారంభము.	౧
4 వివాహముగలభూతవాగ్దానం	౧
5 వివాహపూర్వదినికి ర్తవ్యం.	౪
6 గణపతిపూజ.	౫
7 స్వస్తివాచనం.	౮
8 నాందీసమారాధనం.	౧౮
9 అంకురార్పణవిధి.	౧౯
10 మంటపదేవతా ప్రతిష్ఠా.	౨౧
11 కొడుకబంధనం.	౨౬
12 వివాహదినికి ర్తవ్యం.	౨౮
13 కలశపూజ.	౩౧
14 ఫలఫలక ధారణం.	౩౨
15 మధుపర్కం.	౩౭
16 సూయా-సూక్తమ్.	౪౨
17 మంగళాష్టకమ్.	౪౬
18 మహాసంకల్పః!	౪౮
19 కన్యాదిదానాని.	౫౫
20 అక్షతానోపణం.	౫౭
21 మాంగల్యధారణమ్.	౫౯
22 పాణిగ్రహణం.	౬౧
23 ఫలపూజ.	౬౩
24 నాకబలి.	౬౫
25 వరగృహప్రవేశము.	౬౯
26 సూర్యమహాప్రకరణమ్.	౭౧
27 శివసంకల్పః.	౭౩
28 ఆశీర్వాద మంత్రములు.	౭౬

గ్రంథప్రకాశకుల సంక్షిప్తవంశ సంచయము.

కా|| శ్రీ గౌరవృద్ధయజ్ఞవల్క్యపతాంశ్రీలక రహితగాంచుచుండ
రాగంబొప్ప గిరిశ తత్పురుషసంహృతి పరమాఖిలమున
భోగంబందజనించి దుష్టచతుర్ముఖ బోనాడి తాలేమన
దైగ్రాత్రంబున పీడినంగి మహదా సంధాతిస్వాంతర్యమున.

హ|| ఉండు సుగాక నాత్మకకు బోధ్యపు శిష్యులలేమిది చంద్ర
మొదలగు లగ్న సత్కీర్తనల మేలుగనొంది ధరాతలంబున
దండిగ సంభవించుదులను రాగ గని నాత్రక్రయాదికర్మలన్
మండితి మాచరించి బుధముడలిమిచ్చి శివైక్యముండగా.

కి|| ఆలేమో సురు లత్తిరి చారుగుణాన్వితముగావ బాహుత్రయలలో
నారముల నెరిగి జగతిని సూరులగుచు బగులనెల్ల సూచించితిగా.

గీ|| వారిశిష్యులందరి వర్తుడగుచు పాదపడి శ్రీవృత్తగియందు బొలుపుమీర
చందుపట్ల బుధాత్మికి చంద్రుడనగి నడయమొందెను మారందు దుర్తముండు.

క|| ఆసుగు సుపత్న పక్షిని రాసురుచుండుమనగ్గ రాజాధ్యక్షుని
భాసురమాహేశ్వరతరి ఆనీవివయావనద్యుతుండనగ బగతిలో.

చ|| సరివచనాత్మకోభిరుడు శబ్దసంఘనరుండునయ్య మూ
ధర సులకెక్కి రాజయ సుధాంకుడుప్రీతిని రాజమాంబరె
గలమను నెండ్లియాడి రతి కామలమాడ్కి నిరంధరంబునన్
పరిమనుఖాగ్రమగ్నతను భాసురవృత్తి చెరించుచుండగాన్.

నీ|| ఎవ్వడు జగతిని నిండుధరుండని పలుకుదురాతని పాదకృపను
యెప్పుని రాజరాజంద్రు నాతని యితిమాది సంపన్నుఁ ధావితరె
నెప్పునిచే దక్షుఁ యుజ్జము భృంపంబు గావించుటచే వాని అనిమిత
యెప్పునికై యిష్టంబున డెలమిగాచుచునుండు నాతని సర్వర్థి ఆతిథియను

గీ|| జననందుడెను చెలువంపు చందుపట్ల పురిని శబ్దస్రేణులు బొలుపుమీర
సంస్తురులునీయ రాజాఖ్యుల పట్కమాకుడనగ వీరాధ్య వామధే యన్వరుండు.

కు|| సుగుణాధిక్యముచే మనంపదలచే బాంపాద గాత్రంబుచే
నగజావల్లభ పాదకంఠభజనక యానంద చిత్తుండునై
రగ వేదాధ్యయనాది వైదికములక భక్త్యుండు వీరుండు మే
లుగ కల్యాణకులంబునక భరణిలో బోలెడి బోలుండున్.

కం॥ మలలితముగ లలితాంబను, లలితాగుణ రూపభావ ॥ లావణ్యములన్
బొలుపాయకాంత నల్లన్, బలువైభవమునను వేగ ॥ బరిణయ ముడెడన్.

గీ॥ పరిణయంబైన పిదప తా ॥ భానురముగ, గరిమకాంతారతిని రతి ॥ కారణమున
ధంసు యడవీంద్రు డెనుపేరిచనయనట్టి, బరిగనొక మురరిత్తిమున్ బడసెనొక్క

కం॥ తానుగుణ సుచయ్యాత్ముడు, దానులనర్థులను బంధు ॥ తరి ననిశంబున్
వేసరిక నేకబుద్ధిని, భూషించియు తానుభాద్రి ॥ బొందుచునుండెడన్.

గీ॥ వీరయాభ్యుండు మదమున ॥ వీరశైవజనుల మపకారమునరించి ॥ జగతిలోన
నొక్కగ్రంథంబు ముద్రించి ॥ యుండుపుణ్య, మందవలెనని మనసున ॥ నాశజేసి.

గీ॥ వృషభ నోర్తాన్వయంబుడయ్య ॥ వృద్ధిమన్న, క్యాసమార్ గంగాధర ॥ ఘనగురుండు
తేము ముచక్రతిజులను ॥ నెలువమున్, నయ్యనొత్తించె నిగ్రంథ ॥ మాంధ్రమునను.

కం॥ ఏతద్గ్రంథము ముద్రణ, పాఠములేమగునట్లు ॥ పరిశీలతగా
జేతువు యాగ్యుతవనగను! ప్రీతిని రిద్దిరిని గిరి ॥ ప్రేమాద్యవమై.

ఇట్లు,

బాలకవి చిదిరేమరం వీరభద్రేశ్వర్య.

శ్రీ గురూకాపరమే నమః

పాఠోఽనుయత్యుక్త గమనించదగిన

ప్రథాన విషయములు

పంచోపచారములు = గంధ, పుష్ప, ధూప, దీప, నైవేద్యములు.

ఆష్టోపచారములు = గంధ, అక్షరి, పుష్ప, వస్త్ర, ధూప, దీప, నైవేద్య, తాంబూలములు.

షోడశోపచారములు = ఆవాహన, ఆసన, పాద్య, అర్ఘ్య, ఆచమనీయ, స్నాన, వస్త్ర, (ఉపవీతము అనిగా నుత్తరీయము) గంధ, అక్షరి, పుష్ప, ధూప, దీప, నైవేద్య, తాంబూల, ప్రదక్షిణ, నమస్కారములు.

పాద్యము = తెల్లజలము, కంకుమపువ్వు, గంధ, చెంగల్యుకోష్ఠి, వట్టివేరు, పచ్చకర్పూరము వీనినిదంచి ముచ్చామును దకమడు కలిపిన నదియే పాద్యము.

అర్ఘ్యము = దర్భ, తెల్లజలము, నువ్వులు, యనలు, వడ్లు, వీనిముచ్చామును జలమును మిశ్రమింప, దీనియందు పాలముగలిపినదియే అర్ఘ్యజలము.

ఆచమనీయము = బాలికాయ, కమ్మూరములు, పచ్చకర్పూరము, చెంగల్యుకోష్ఠి, కంకుమపువ్వు, ఏలకులు, వీనిముచ్చామునే మిశ్రమించినదే ఆచమనీయజలము.

మధ్యపర్కము = పాలు, పెరుగు, నెయ్యి, తేనె, వీని నొక్క పాత్రలోబోడిన మధ్యపర్కమగును.

పంచామృతము = గోవుయొక్క పాలు, పెరుగు, నెయ్యి, తేనె, చక్కెర వీనికూట మియే పంచామృతము.

పంచావ్యములు = యెల్లని ఆవుపాలు, తెల్లని గోవు పెరుగు, పసుపుపచ్చిరి ఆవునెయ్యి, నల్లని గోవుచేదీ, మూత్రము ఇవియే పంచావ్యములు.

పంచపల్లవములు = రావి, చింత, మేడి, అలసేరెకు, మామిడి, వీనియాకులే పల్లవములు.

అష్టగంధము = చందనము, అగరు, పచ్చకర్పూరము, పొన్నిపువ్వు, లవంగపువ్వు, కంకుమపువ్వు, వట్టిచేళ్ళు, చెంగల్యుకోష్ఠి ఇవియే అష్టగంధద్రవ్యములు.

ఆచమనమొనర్చుక్రమము = శుద్ధరజితే కుడిచేతిలో గోళునుగిరి మునుగున్న నీళ్ళు బోనెకొని అనీటిని నాలుకతో స్పర్శించి మాస్తములు కడగకొనదగిన.

ప్రాణాయామక్రమము = రేఖణి (మాపుడుపై) మధ్యమ ఈశ్వరిని విడిచి అంగుష్ఠ (పెదకచేతి) అనామిక (పవిత్రపుత్రేలు) కనిష్ఠ (చిటికెడనేలు) కుమారునైళ్ళచే ముక్కునుబట్టుకొని ఓం ధూం ఓం ధూం ఓం ధూం మహా ఓం మహా ఓం జహా ఓం రిహా ఓం సర్వం ఓం రత్నమయ్యైవైశ్చైవై భగ్నోదే వస్యగీమహిధయో యోనః ప్రచోదయాత్ ఓమహాకోవ్యరిరసామృతంబ్రహ్మ ధూమృతమృతం అమమంతేయము మెల్లన జనువును. చంద్రస్వరమును విడచుముక్కుచే నాయువును పూరించి (పీలిచి) కెండుముక్కులనుమాసి కుంభించి (నాయువును వెళ్ళకుండునటుల నిలిపి) సూర్యస్వరమైన కుకిముక్కునుండి రేచిదధిదలయు (గాలిని విడుదలయు). ఇదియే ఒక ప్రాణాయామము, ఈ ప్రాణాయామము

యానుము నెంత యెక్కువగా జేసిన అంత శ్రేష్ఠమేకాని ఒక నిమిషమైనను జేయవలయు, ఇది అగువరకును ఓంభూః అను వైకుంఠము ముప్పం దనుచుండ వలయు.

దర్శకుచక్రము = తొమ్మిది దర్శనచే జేయవలయును. ఇది ౧౭ అంగుళముల పొడవుండవలయు. మొదట్లోనుండి ౧౫ అంగుళములు విడిచి ౧౭ అంగుళముల వెడల్పునుడిచి నీ చివరకు నాల్గంగుళములు ఖాళీగా నుంచదగును. ఈ దర్శకట్టచేరిన పార్శ్వమును అర్జ్యజలమును మట్టించి దీనిచేరిన శుద్ధజలమును పూజించెడు దేవుని ప్రోక్షించదగును. మరియు సమస్త భూవాదవ్యాయులపై నీటిని ప్రోక్షించవలయు.

దర్శకవిల్రము = ఇందు దర్శనచే ఆనామికపు చేరినను ఇందు చుట్టుకొట్టి ఒక అంగుళము వెడల్పునుడిచి నాల్గంగుళముల పొడవుకొనబడుచు యోగ్యము. ఈ విల్రమును పూజాహితుడు సమస్త కర్మలయందు కరించుట శుభము.

ముద్రాలక్షణము = ముద్రలవరయనివారిచే జేయబడిన కర్మఫలము సిద్ధింపదు. కావున మంత్రసిద్ధికి ఈక్రింద నుదహరించు ముద్రలు పూజాసమయ మంతాచరించదగు.

ఆవాహినీముద్ర = ఇందు చేతులను తోసిలిగాపట్టుకొని ఆనామిక ప్రాశ్చ్యక్తిండి కాటు నందు పెద్దవేళ్ళు చివరలనుంచిన ఆవాహినీ ముద్రయగును.

సాహినీముద్ర = ఈపైజేసిన చేతులను బోర్లగాబట్టిన సాహినీ ముద్రయగును.

సన్నిధాపినీముద్ర = ఇందు హస్తముల పెద్దవేళ్ళను మీదికి నిలిపి చేత్వేగుగా ముఠులను (సిడికిల్లను) బట్టి నిలియే సన్నిధాపినీ ముద్రయనబడెను.

సంకాధినీ = పెద్దవేళ్ళను మట్టియంతుంచి చేత్వేగుగా బట్టుచి సంకాధినీముద్ర.

సమ్యుఖీకరణముద్ర = పైసిడికిల్లను వెల్లెలుక గాబట్టిన సమ్యుఖీకరణ ముద్రయనబడును.

ఆవకుండినీముద్ర = కుడిచేయ్యిని మట్టిగాబట్టి బోర్లగాజేసి దిద్దినవ్రేలును చాచి వెల్లెలుకగా నుంచబడిన యేదనుహస్తముందు నుట్టించి తిప్పిన ఆవకుండినీముద్రయగును ఇదియే పద్మాద్రుణ దేవతాపూజయందు సకల ఫలములలో పద్మాద్రుణ ప్రదర్శ్య, అని వ్రాసియుండును. ఆనట - ఆవాహనామి ఆవాహితోభవ - అని - ఆవాహినీముద్రను, సావయామి సాహితోభవ అని, సాహినీముద్రను, సన్నిధాపితోభవయని - సన్నిధాపినీముద్రను, సంకాధితోభవయని సంకాధినీముద్రను సమ్యుఖీకరణోభవయని సమ్యుఖీకరణముద్రను ఆవకుండినీముద్రను ఆవకుండినీముద్రను ప్రైప్రకారముజేసి చూపించిన ఇదియే పద్మావ్రాహ్మ పద్యార్థమగును.

వరముద్ర ఇందుహస్తముల తోసిలిగాచాపి వరసోభవయని చూపుచేవరముద్ర.

మహాముద్ర = ఇందుకరిములయొక్క పెద్దవేళ్ళను, ఒక దానికొకటి దగ్గరించుట్టి రెక్కనవ్రేళ్ళను చాపి మహాసోభవయని బాపినదియే మహాముద్ర (ఆప్తముద్రలు)

సమస్కారముద్ర = ఇందుచేతులను తోడించి, వ్రేళ్ళను మీదికిజేసి హస్తముప్రతీకమందు బెట్టుకొని నమితోభవయని చేసిన సమస్కారముద్ర యనబడును.

జ్ఞానముద్రపడిచేరియొక్క పెద్దనవ్రేలును చూపుదువ్రేలును చేర్చి పట్టుకొని కక్కిన వాటిని చక్కగాచాపి జ్ఞానీధివయనిమాపన జ్ఞానముద్ర (ఇదయేతత్త్వముద్ర) కుంగముద్ర = పెద్దనవ్రేలు రుదియందు మధ్యమానామిక త్రేళ్ళుకంచిన నిదియే కుంగముద్ర యుంబగు, (దినినేకొడరు ధేయముద్రయందుకు) ఇది ఏకాదశముద్రలు, ఏదియందు పణ్యద్రా/అన్నచోట ఆరుముద్రలను అష్టముద్రా/ అన్నస్థలమున ఎనిమిదిముద్రలను, దశముద్రా/ అన్న పదిముద్రలను చూపించి ఆయా స్థలమందుగల వాక్యములను తెప్పకొనుచు జేసికొనవలయును.

గోత్రస్మారముల వచించునప్పుడు () ఈగురుకు చేసియుండు, స్థలమున చెప్పకొనున దెట్లన గ. పృథగ్గోత్రోత్పన్నాయ, వామదేవార్థప్రపాత్రాయ, చంద్రశేఖరాఖ్యస్య పాత్రాయ, నాగనూపకాఖ్య పాత్రాయ, శరభార్థ నామ్నీవరాచ, అని వరునిపత్నమున పింగోత్రోత్పన్నాం మహదేవార్థ ప్రపాత్రీం గంగాధరాఖ్యస్యపాత్రీం కేదార్థేగార్థ్య పుత్రీం భద్రకాళీ నామ్నీం కన్యాం అని వధువుయొక్క విషయమందును ఆయా పేరులను అపై గురుతుగల స్థలమున సంబంధముచేసి చెప్పవలయు. () ఈగుండని చిహ్నములుగలవి వేద ఆగమ, మంత్రములని గెలిచుదగును. మరియు, గణపతిపూజకంటె మొదలు కలశ గణాధిపతిపూజకు వాడు పుటయందగుల, కలశస్థయభేదము, అనుమంత్రమున పాత్రపై నెంచు చేతులనుమాసి, ఆహారపదార్థముల యూజించి దినియుదకము చేతనే గణపతిపూజ మొదలగునవి ఈవిధప్రకారము జేయవలయు. ఇందులో గానిపూజలేదని సంకేహించకగను. నీలన ముందుజేయబడు పాణిగ్రహణ మైనవిమ్మట ప్రత్యేకముగ ఉమాచు హేత్వన కలశస్థాపనయగును గాని, ఇటకక్త నామాచార్యమే, సమృద్ధియగును. మరియు గణపతిపూజయందు శ్రీ = నమః అని యొన్నచోట శ్రీ మహాగణాధిపతయేనమః అని చదవుకొన దగును. స్వస్తి వాచనమున వజ్ర, వైదూర్య, నీల, గోమేధిక, పువ్యరాగములను పంచ రిత్తములు దొరకని పక్షమున వాని మాకుగా నువిర్లమునెనిను లేక వెండి రాగి యైనను శక్త్యనుసారము జేయవలయును. ప్రతిగృహీతృపుచేతను కథువు చేతను దాని చేతను వరునిచేతను అని పంచవలసిన మంత్రములను వాక్యములను కాలావకాశముండిన వారి ముఖమున నే అనుపించుట యొక్కము. అటుల దుర్లభ మైన, వారిపత్నమున పురాహితుడు మంత్రపఠనమొనర్చుచు క్రియలను మాత్రము వారిచే తెలియించు చుండవలయును. చివాహమునుపర్యవేరిము పూజాసమయమున పగూవరులను రలిదండుగ్రా యెడబాయకుండవలయును. అంకురార్పణ పాత్రలు బంగారు, వెండి, తామ్ర, మట్టిలో నేపాత్రిలైనను కంచుశృవలె నుండవలయును, కలశపూజలో అహూరేధ్యం అగు అనియ్యస్థలమున అంగుస్తాభ్యాంఃమః అనియ్యను రిజ్జని అనుచోట లెజనీభ్యాంఃమః అనియ్యను మధ్యను అన్న చోట మధ్యమాభ్యాంఃమః అనియ్యను అనామ అన్నస్థలమున అనామికాభ్యాంఃమః అనియ్యను కని అన్నస్థలమున కనిష్ఠ కాభ్యాంఃమః అనియ్యను ఈశాస్య కలశపూజలో ఎటులకనరానన మునర్దుక అటులే యువర్పవలయును. మరియు

విద్యాకలాదు యాపగహాపాదనాయ అను స్థలమున విద్యాకలాదునముః
అని నను. శబ్దమును ప్రతిశబ్దాంత్యమున భూరించి చెప్పవలయును. ఏవంహృ
దయాదిన్యాసః అనుచోట యేమంత్రముచే కరిన్యాసమొనర్తుకొ ఆమంత్రిము
చేతనే హృదయాయనము. శిరసేస్వాహ. కవచాయహం, నేత్రత్రయాయహం
మట్ శ్శాయేపట్, ఆస్త్రాయ్పట్ అని కవచ కలశముందు కర్తరిని జెప్పకొని
ఆయాస్థలములందు మట్టుచుండవలయు. వివాహము కన్యా గృహమందొనర్చు
టయేయోగ్యము. అట్లుగానిచో వరుని మందిరముననే జేయదగును. కాని పమస్త
కర్మలను కన్యతండ్రియే జేయవలసి యుండునుగావున విశిష్టయందు కన్యనుంచి
కాత్రిపు వరుని గృహమందుండి కర్మ నెరవేర్చవలయును. భాషికములను యెవరి
గృహమందు వారికే కట్టవలయు. కాని పంచకలశారాధన జేయునప్పుడు వరు
దక్షిణలేడు. మధుపక్షి, పాత్రలు గ్రస్తాలీలుగా నుండవలసి. వరపాదార్చన
సమయమందు కృపిత ముగ్ధశోనులు కన్యాపాదములను జేర్చి కడగు దుర
భ్యాసముకలదుగాని అటులానర్చు కూడదు. వరపాదార్చనమొనర్చి కన్యను
హస్తమునకొందించుటయే శాస్త్రప్రమాతము. లగ్నదివసము మొదలుకొని నాలుగు
దినముల పర్యంతము ప్రతిదినమున వధూవరుల నిర్భంగనస్నానమొనర్చి ఉదయ
సాయంకాలములయందు కలశపూజ నాచరింపించుచు పృన్తి నాందిఅంకురార్పణ
పాత్రలపై గంధాక్షత పుష్పపూజజేయించుచు మాహేశ్వరారాధనయైన పిదప
నృత్యగీత మంగళతూర్యములచేతను వరనిహారఫలమధుభిక్షణాదులచేతను వధూ
వరుల చిత్తమానందింప జేయుతమున పౌర్ణమియప్పుచుండదగును. మరియు
పంచకలశములను పృన్తి వాచన అంకురార్పణ పాత్రల నిశ్చయముగా వివాహ
మంటప సమీపాంగణముననే అన్యమతీయులు మట్టుకుంటుంటు నిగ్బంధించి
సాపించవలయు. స్థలపక్షాచమున వసతిగాకయున్న జేవతాగ్నగృహమందుం
వలయు. మరియు పంచకలశములను ఈశాన్య తిరుగుచు ఆఘోర వామదేవ
సద్యోకాత ఆచార్యపూజలను క్రమముగా ఆనూగోత్సాహిత్వములచే జేయిం
చవలయును. కాని ఈశాన్య కలశపూజను గృహగురువుచే జేయించవలయు. కల
శములచే లభించిన దక్షిణ మొదలగువానిని ఆయాగోత్రోత్పన్నులు గ్రహించివివా
హమునకు రాబడిన మాహేశ్వరులు లిమతెను ఉపబగులతో కూడినవాగ్దానచో
వారికితమకలశ దక్షిణాగోత్రభాగమును బంచి యాయవలయు. నిక్రీసవిష
యము లీపుకస్తమందుండు ప్రకారము నాచరించిన నేసంజేహము సంభవించ
నేరదు. కావున పాతకులు జాగ్రత్తగానదివి నీయంశములన్ని స్మరిణలొనుండు
కొనుటకు గద్యరూపమే సాధ్యమనియు ఈపై వివరించిన పంచోపచారములు
ముద్రాలక్షణము మొదలగు సమస్తవిషయములను వీరశైవసిద్ధాంత గ్రంథరీత్యా
ప్రమాణములున్నను గ్రంథవిస్తరిభీతిని మాతృభాషయందు మద్యభాషునిచే
తేటతెల్లలాగ నాధ్యమైవన్ని నీవిషయములను మహాశయులగు మీరు సార్థక
మొనర్తురనియే వ్రాసితిని:—

శ్రీ గురూమాతయే నమః

వీరశైవవివాహవిధిః

వివాహాంగ భూతవాగ్దానం

జ్యోతిర్విదాద్విష్టే వివాహసక్షతాద్వియుతే శుభకారే ద్వా
భ్యాం చతుర్భి రప్తభిః ప్రశస్తవేషధారిభిః (అన్యక్షరా ఋజవ
స్సంతు వంధాయేభిస్సఖా యో యంతి నోవరేయం| సమయేనూ
సంభగో నోనినీయూత్సంజాస్పర్శం సుయమమస్తుదేవాః) ఇతిమంగ్ర
ముచ్చరద్భిరూహేశ్వరైః| తావతీభిః పురంధీభిరుక్తగీత తూ
ర్యైశ్చసనా శత్రున దశేనపూర్వక మలంకృత వరయుతాః కన్యా
గృహమేత్య వరేణ తత్ప్రతాదినాపి ప్రార్థితాః బాంధవాస్సదసి భద్రా
ననే ప్రార్థుభిః సాలంకారాం సువేషాం కన్యాముపవేశ్య తద్ధస్తే ఫల
తాంబూలాదీని దత్వా శ్రీసాంబసదాశివస్మరణపూర్వకం ప్రార్థు
భాసీనాః ప్రత్యర్థుభావా [] ప్రవరాన్వితగోత్రోత్పన్నాయ
[] ప్రప్రతాత్రాయ [] ప్రతాత్రాయ [] పుత్రాయ []
నామేవరాయ [] గోత్రోత్పన్నాం [] ప్రప్రతీం ప్రతీం

అనగా వివాహమొనర్చుటకు పూర్వము నిశ్చితార్థము కేయటకై వరుని
లంఘనము తరువెట్ల సమసంఖ్యగల మాహేశ్వరులను ముత్తైదువలను పీడికొని
శుభముహూర్తమందు మంగళవాద్యసమేతులై మాహేశ్వరులై అన్యక్షరాఋజ
వస్సంతు' అనుమంత్రమును జెప్పచు, శుభశకునములం జూచికొని, వనిసహితులై కన్యా
గృహమును ప్రవేశించి తమచే ప్రార్థింపబడిన కన్యాపక్షమువారలం ఇభయందు కన్య
సలంకరించి పూర్వముఖముగా వీడిమందు గూర్చుండఁజెట్టి ఆమె హస్తమందు ఫలతాం
బూలాదులనిచ్చి, వరునిపక్షమువారిలం పూర్వముఖముగానైనను లేక పశ్చిముఖ
ముగానైనను సుగొని, ఈగోత్రోత్పన్నుడైన వీరల మనిమమునుడైన ఇటువంటివారిల
మనుమడైన వీరలపుత్రుడగు ఈపక్షగల వరునికి ఈగోత్రోత్పన్నుడైన యాయనముని
మనుమరానైన ఇటువంటివారిల మకుమరాలగు వీరలపుత్రుడుగు ఈనామముగలకన్యకు

[] పుత్రీం [] నామ్నాం కన్యాం భార్యత్వాయ వృణీమహే.
ఇతిహూయః॥ అథ రాతా భార్యజ్ఞాతిబంధ్వనుమతిం కృత్వా యథో
క్తమనూద్య వృణీధ్వమితి వజేత్. ఏవం పునర్ద్విః ప్రయుజ్య ప్రదాన్యా
మీతిహోచ్చైస్త్రివజేత్. తతోవరపితృదిగణాక్షతవస్త్రభూషణ
పుష్పాదిభిః కన్యామలంకర్యాత్. అథ రాతా స్వయం ఉడిజ్జుఖః పాజ్జు
ఖం వరం పూజయిత్వా ఆచమ్య పూర్వాభిముఖస్సన్ కన్యాం వామతి
ఉపవేశ్య ఎత్స్మిసహ దేశకాలా స్మృత్వా కరిష్యమాణ వివాహాంగ
భూతవాగ్దానమహం కరిష్యే. ఇతిసంకల్ప్య కలశపూజాదిమాహేశ్వర
పూజాంతం యథాచారం కృత్వా స్వస్థానే ప్రతిగృహీతాముపవేశ్య
న్వయం తత్పురత ఉడజ్జుఖఉపవిశ్య తం గంధతాంబూలాదినా సోపిదా
తారం పూజయిత్వా తతో రాతా ఆచారతిః పంచహరిద్రాఖండాని
పంచపూగఫలాని గంధాక్షతాలంకృతాని గృహీత్వా [] ప్రవరా
న్వితగోత్రోత్పన్నాయ [] ప్రపాత్రాయ [] పాత్రాయ []
పుత్రాయ [] నామ్నే వరాయ [] ప్రవరాన్వితగోత్రోత్పన్నాం
[] ప్రపాత్రీం [] పాత్రీం [] పుత్రీం [] నామ్నాం కన్యా
మిమాం జ్యోతిర్విరాదిప్తే సుముహూర్తేవాచా సంప్రదదే. ఇతిహో
క్త్వా, అవ్యంగేపతితేక్షిణే దశదోషవివజేతే। ఇమాంకన్యాం ప్రదా
న్యామిభక్తమాహేశసన్నిధౌ॥ ఇతి ప్రతిగృహీతృ వస్త్రప్రాసే తాని

పత్నినిగా వరించెదమని చెప్పేది. అనంతరము కన్యనిచ్చువాడు తనపత్నీబంధు మొద
లగు వారల ఆచమతిపై ఆట్రుత కానించని వస్తుకొనసరి. ఈపైన జెప్పినట్లే మరయు
నెండుసార్లుదేసి, కన్యను నిశ్చయముగా ఇచ్చెదమని అందరు విమనల్లు గట్టిగా
చెప్పేది. తర్వాత వరునిసంబంధించి కన్యను వస్త్రాదులచేత అలంకరించగా దాతృపు
త్ర(కన్యాతండ్రి) ఉత్తరముఖముగా కూర్చొని పూర్వముఖుడగు వరునిబూజించి ఆచమన
మొనర్చి పూర్వముఖముగా కన్యను తయొడమభాగముందు పత్నీసమేతుడై కూర్చొండ
బెట్టుకొని వాగ్దానముజేసెదమని సంకల్పించి తదుపరి కలశపూజ మహేశ్వరపూజ
మొదలగు వానినిజేసి తండ్రిలముందు ప్రతిగృహీతృపుత్రు (వరుని తండ్రిని) మాడ్చుండ
బెట్టి తాను ఆయనముందర ఉత్తరముఖముగా కూర్చొని, ప్రతిగృహీతృపుత్రు పుష్పాదు
లచే పూజించెడి. ఆయనకూడా దాతృపుత్రు పూజించినపిదప రాత్రిపునః పనుపుకండలను
౫ పోకలను తీసికొని పైనజెప్పినట్లే కన్యావరుల గోత్రాదులనుజెప్పి వాగ్దానమును

పూగఫలాని, పంచహరిద్యాఖండాని బధ్వా గ్రింధిం గంధాదిభిరభ్య
చయేత్ | తతః ప్రతిగృహీతాపి పంచపూగఫలాని పంచహరిద్యా
ఖండాని [] గోతోత్పన్నవరవిషయే భవంతో నిశ్చితా
భవంతు. ఇతి దాతృవస్త్రప్రాంతే ప్రక్షిపాది కుర్యాత్ | తతోదాతా
వాచాదత్తా మయాకన్యా పుత్రాభిం స్వీకృతాత్వయా | కన్యావలో
కనవిధౌ నిశ్చితస్త్యం సుఖభవం ఇతి వరపితరం ప్రతివదేత్ | వరపితాపి
వాచాదత్తా త్వయాకన్యా | పుత్రాభిం స్వీకృతామయా | వరా
వలోకనవిధౌ నిశ్చితస్త్యం సుఖభవం ఇతి దాతారం ప్రతివదేత్ | తతో
మూహిత్యరాః ఓం స్వస్తి శివా ఆపస్సంతు సౌమనస్యమస్తు, అక్షరం
చారిత్రంచాస్తు దీక్షు మాయుశ్శాంతిః పుష్టిస్తుష్టిశ్చాస్తు ఏతద్వచస్సత్య
మస్తు, ఇత్యుక్త్వా సమానీవ అకూరిస్సమానాచ్యుతయాని వః సమాన
మస్తు తో మనోయాభావస్సునహనతి ప్రసుగ్ధంతాధియ సానస్యసత్క్షణే
వరేభిర్యరాం అభిషుప్రసీదతి || అన్తామండ్రక్షిభయం జజ్జోపతి యతో
మృత్యాంధసో బుబోధతి హింకృత్వాతి వసుపత్ని వసూనాంవర్తమిచ్ఛంతి
మసనాభ్యాగాత్ | దుహామశ్వేభ్యం ఏయో అఘ్నోయం సావర్ణ
తాం మహాతే పౌభగాయ) ఇతివశేయః తతోదాతాపాత్రీస్త సితతంకు
లపుంజే. త్రైలోక్యవల్లభాం దివ్యాం గంధమాల్యాంబరాన్వితాం నవః
లక్ష్మణసంయుక్తాం సర్వాభిరణఘాషితాం || అనఘ్నమణిమాలాభిభా
నయంతీం దిగంతరం విలాసనిసహసోన్మై స్సేవ్యమానామహనిశం ||
ఇతిగృహీతావాహ్య షోడశోపచారైః పూజయేత్ | కార్యాయని నమస్తు
భ్యం శంకరప్రీత్యభామిని వివాహభాగ్యమాహోగ్యం పుత్రీలాభంచ
దేహిమే || ఇతికన్యా గౌరీం ప్రార్థయేత్. తతః పురంధ్రీభిః సీరాజనాది

శివీతనిచప్పి 'ఆవ్యం...పన్నిధా' అని ప్రతిగృహీతృపుయ్యుక్తి వస్త్రయ్యుక్తనయందు
వాటినిగట్టి ఆముడని గంధాదులచే పూజించేది, ఇటులే ప్రతిగృహీతృపుకూడా చేసేది.
కాత్రిపు "వాచా...సుఖీ...ధవ" అని ప్రతిగృహీతృపుకు గురించి చెప్పేది. ఆయన
కూడా "వాచా...సుఖీధవ" యని దాతకుగురించి చెప్పేది. తదుపరి మూహిత్యుడు
"సమానీవ...సౌధగాయ" అని ఆరీర్వాదమును జేసేది. తర్వాత ఒకరేపుకుంక
కుర్చిమగు బియ్యమును నింపి, దానియందు గాఢని 'త్రైలోక్య...మహానీశం'
అనుచు నానాహించి పూజించెనయ్య. తదుపరి కన్య 'కార్య...దేహిమే' అని

మాంగళికంకార్యం మా హేశ్వరాశ్చ గంధతాంబూలాదినా పూజితాః.
ఆశీర్వాంతాః పఠేముః॥ ఇతివాగ్దానవిధిః॥

వివాహ పూర్వ దినకర్తవ్యం

తతః వైవాహికే శుభముహూర్తే వధూవర యోగైలహరిద్రా
రోషణాది యథాచారం కార్యం॥ అథ వధూపితావరపితాచ వివాహ
దినాశ్చుద్వేద్యుః॥ పూర్వాష్టో సంతీకః కృతాభ్యంగోధృతమాంగళిక
వేషః కృతనిల్యక్రియః మంగళసంభారం సంభృత్య కృతలేపన రంగమా
లికే చాంగణే శుభాసనే చాబ్జుఖండవిశ్వ స్వస్వవక్షిణతః పత్నిం తద్దక్ష
ణతః న్యాంవరంచోపనిత్య తేవలగ్నం సుదినం తదేవతారాబలంచంద్ర
బలంతేన విద్యాబలంబ్రవబలం తదేవ గాఢపతేతేం ఘ్నియ గంస్మరామి॥
దేవీంవాచమజనయంతి దేవాస్తాం విశ్వరూపాః పశ్యంతవదంతి । సానో
మంద్రేషుమూర్తం దుహానా ధేనుర్వాగస్థానుః సుష్టుతైతు (ధృవంశే
రాజావరుణో ధృవందేవోబృహస్పతిః ధృవతేజంద్రాశ్చాగ్నిశ్చ రాష్ట్రం
ధారయతాం ధృవం సుముహూతోస్తు. సుప్రోతిష్ఠితమస్తు॥ ఆగమా
ర్థంతు దేవానాం గమనార్థంతురక్షసాం । కుర్వాన్థురూరవంభక్త్యా దేవ
తాహ్వనలాఘవం॥ నాదశిబ్దుయ్యాంఘంటాం సవఃవిఘ్నవిహారిణీం
పూజయేదస్త్రమంత్రేణ దేవతాహ్వనలక్షణా॥ ఘంటామూలే తథా
దేవి గళోధ్వేశిరమూలకే వసవశర్మలమగ్నిస్థాస్సవే వసతుశఙ్కర॥
ఇతిఘంటానాదంకృత్యాఇష్టదేవతాంధ్యాత్వఆచమ్యచాణానాయము
హ్నిర్ధంచెడి. తర్వాతహరితముదలగువానినిజేసిడి, మా హేశ్వరుఁడ ఆశీర్వదించవలయును.

ఇకముందుశిష్ట కర్మలను వివాహపూర్వదినమందు జేసెదరు. 'శ్వాకిరిప్య
మాణ' యనిగూడా వివాహదినముండే జెప్పెదరు కాని "అద్యకరిప్యమాణ" యని
సంకల్పమును వచించునప్పుడు జాగరూకతగా వచించవలయును. తదుపరి వధూవరులకు
తైలహరిద్రాలేపనకార్యములను సత్సేవి. అపైన దాశువు న్నానాది సత్వికముకలఁదీరి,
సత్త్విసమేతుడై శుచిగా రంగబల్యములచే నలంకృతయగు ప్రదేశముండు వీరముపై నుడి
పకొనఁగార్చును ఆమెపడిప్రక్కన కన్యను సూర్యుడైజెట్టుకొని పృథిగ్పూజ్యపుగూడా
పైవరునిగూర్చుండజెట్టుకొనితదేవ స్మరామిఅనిఇష్టదేవతను ధ్యానించి దేవీం.....
స్వవం అనిచెప్పి ఘంటానాదమునర్చి ఆచమనప్రాణాయామముల సన్ని గోత్రాదు

దేశకాలాసంక్షిప్త్య. [] శర్మణః పుత్రస్య కన్యాయాః శ్వశురు
వ్యమాణ వివాహంగభూత స్వస్తిపుణ్యహవాచనం నాందీసమారా
ధనం అంకురాశోపణం మంటపదేవతాప్రతిష్ఠాం కులదేవతాప్రార్థనంచ
కరిష్యే.....॥ ప్రార్థింసితస్యవివాహకముణః నివిఘ్నేన్న ఉత్తరోత్త
రాభివృద్ధ్యధాం ఆదాశ్రమహాగణపతిపూజాం కరిష్యే॥ ఇతి సంకల్ప్య.

సుముఖశైలైకదంతత్సకపిలోగజకర్ణకః లఙ్కాదరశ్చ వికటో
నిఘ్నరాజోగణాధిపః | ధూమకేతుగణాధ్యక్షః ఫాలచంద్రోగజాననః
ద్వాదశైతావివాహాని యఃపఠేద్భువాయాదపివిద్యారంభేవివాహే
చప్రవేశేనిగమేతథా॥ సంగ్రామేనర్వకార్యేషువిఘ్నస్తస్యనశాయతే |
శుక్లాంబరధరంవిష్ణుం శశివర్తం చతుర్భుజం | ప్రసన్నవదనంధ్యాయే సవ
విఘ్నోపశాంతయే॥ అభిషిత్తాథాసద్ధ్యధాం పూజితో యస్సురైరపి
సవవిఘ్నచ్చిదేతస్సై గణాధిపతేనమః॥ గణానాంత్వా గృత్సమదో
గణపతిర్జగతి గణపత్యావాహనే వినియోగః॥

(గణానాంత్వాగణపతింహవామహే కవింకవీనాముపమశ్రివస్త
మం శేష్టరాజం బ్రహ్మణాం బ్రహ్మణస్పత ఆనశ్శృంగ్వన్నూతిభిస్సేద
నాదనం) అస్మిన్మండలే భూః, గణపతిమావాహయామి భువః
గణపతిమావాహయామి స్వః గణపతిమావాహయామి | భూభువ
స్వః గణపతిమావాహయామి. ఇత్యావాహ్య సవశక్తిపూజాం కరిష్యే॥
బీవ్రాయైనమః, జ్వాలినైవినమః, సంహయైనమః, భాగదాయిన్వై
నమః, కామరూపిన్వైనమః, ఉగ్రాయైనమః, తేజోవత్వైనమః, సత్య
యైనమః, విఘ్ననాశిన్వైనమః, ఓంనమోభగవతే సకలగుణాత్మకశక్తి
యతాయ మహాగణాధీశ్వరాయ యోగవద్భూతాత్మనేనమః | సువరా
వీతం కల్పయామి | స్వాత్మసంస్థమజ-శుద్ధం త్వముద్యగణనాయక | అర
ణావివహవ్యాశ్మూర్తి మావాహయామ్యహం॥ ఓంభూభువస్సు
వరో సశక్తిసాంగసాయుధ, సవాహన సపరివార మహాగణాధీశ్వర

లనుజిప్సి ఇటువంటి వరులకును ఈకన్యకును తపతినివసము శేయదగు వివాహకర్మ
మున కంగనుగు పుణ్యాహమొదలైన కర్మలను శేసదశని మరియు వారంభించుకర్మలు
నిర్విఘ్నముగా సమాప్తయగుటకై అదియందు విఘ్నేశ్వరపూజ నొసర్చెదనని సంక

పుష్పాంజలిం సమర్పయామి॥ ప్రకృష్టసావనాశాయ ప్రకృష్టఫలసిద్ధయే
ప్రదక్షిణం కరోమిశ చ్రీసీద పరమేశ్వర॥ సర్వాధానాధనోపాయ
సర్వైశ్వర్యప్రదాయక॥ సమస్తాపత్పరీకార చంద్రశేఖర తేనమః॥ ఇతి
శిరసా ప్రదక్షిణానమస్కారాః సమర్పయామి॥ యస్య స్మృత్యాచనా
మోక్షాంత్య రిషః పూజాక్రియ్యాదిషు న్యూనం సంపూర్ణతాం యాతి సద్యో
వందే సదాశివం॥ మంత్రోహీనం క్రియాహీనం భక్తిహీనం గణాధిప
యత్పూజితం మయా దేవ పరిపూర్ణం తదస్తుతే॥ అనయాపూజయా శ్రీ
మహాగణాధిపతి స్సుప్రీతస్సుప్రసన్నో వరదో భవతు॥ ఇతి సాక్షరజలం
విసృజేత్॥ యజ్ఞేనయజ్ఞమయజంత దేవాస్తానిధమాణిప్రధమాన్యాసన్
తేహనాకం మహిమానస్సచంతే యత్రేవార్యేసాధ్యాస్సంతి దేవాః॥
ఇతిగణపతిం యథాస్థానం ప్రతిష్ఠాపయామి॥ పునరాగమనాయచ ఇతి
గణపతిపూజాం కుర్యాత్॥

స్వస్తివాచనం

రంగవల్యాదియుక్తే భూతలే (మహిద్యాః పృథివీచన ఇమం యజ్ఞం
మిమక్షతాం పివృతాన్నోభరీమభిః) ఇతి దక్షిణోత్తరతో ప్రత్యేకం
భూమిం స్పృష్త్వా జపేత్॥ (ఓవధయ స్సంవదంతే సోమేన సహరాజ్ఞా
యస్మైకృణోతి బ్రాహ్మణస్తంరాజన్వారయామసి) ఇతిమంత్రావృతా
పర్ణద్వయమాస్తీర్య (యేనతోకాయతనయాయ ధాన్యం బీజం వహ
ధ్యే అక్షితం అస్మభ్యం తద్గత్తనయద్వ కుమహే రాధోవిశ్వాయ సా
భగం) ఇతిప్రసరిమితం తిండులపుంజోక్తత్యా॥ (ఆకలశేషుధావతే
శ్యేనోవర్మవిగ్రహతే అభిదోణాశనికృదత్) ఇతిపుజో పరిధాతు
మయా మృణ్మయావా కలశో విధాయ (ఇమం మే గంగే యమునే సర

శెప్పి జలాక్షరలను విడిచెడి. తర్వాత 'యజ్ఞేన.....సంతిదేవాః' యనువిరకుశెప్పి గణ
పతిని వీరమునుండి క్రిందికి దెట్టవలయును.

కుద్ధమగుప్రతికముండు 'మహి.....మభిః' అని దక్షిణోత్తరభాగములందు ప్ర
త్యేకముగా భూమినిముట్టి జపించి ఆరెండుస్థలములలో 'ఓమ.....మసి' అని రెండు
అరటియాకులను బంచి వానిపై "ఆక.....వధాతే" అని మృణ్మయాదిగా శే
లోహపాత్రనైననుంచి వానిలో "ఇమం.....మయా" అని కుద్ధజలముచే నింపి

స్వతి శత్రుద్రోహము సచతామయస్థాని అసిక్ష్వామయద్యుధే వితస్తయా
జీకాయే, శ్యామాహ్వ సుహృదుయూ ఇతి తీర్థజలేన ప్రిశ్లేకం పూర
యిత్యా, (గంధద్వారాం ధుగాదర్శాం నిర్మిపుష్టామ్ కరీషిణీమ్| ఈశ్వ
రీగం సర్వభూతానాం తామహూపహ్వయేశీ) యః ఇతి గంధం కల
శయో దేశద్యాత్|| చందనాదినా తావనలిప్య, సూలభూషితో
కృత్వా, (సహిగత్వాని గాఢమే సువాతి సవితాధిగతిం భాగం
చిత్రీమీమహే) ఇతి మంచరత్నాని నిక్షిప్య, (ప్రిహోయజ్ఞేషు దేవ
యంతో అచ్యుతం న్యావానగం హూఢిశి, వైభవిభవదైవ వీమాం
బ్రహ్మణ్యసమాని విహితీ పుష్పగీర్వాణుంత వనిహోవశాభాః) ఇతి అమృ
తస్థివాని నిక్షిప్య, (హిరణ్యరూప సహిహిణ్య సంద్యూహస్సహ
శ్చేదు హిరణ్యవర్ణాః హిరణ్యయాల్ పరిత్యా నేనిక పద్యా హిర
ణ్యదా దదత్సన్నమస్త్రై) ఇతి హిరణ్యం దద్యాత్|| (పూర్ణాదర్శి చరా
వతి సుపూర్ణా పునరావతి వస్తేవ షక్తిణావహః| ఇషమూజణం శత
కృతో|| యాః ఫలినీకా అఫలా అపుష్పయాశ్చ పుష్పిణీః బృహ
స్పతిప్రసూతాస్తానో ముంచత్వింహసం ఇతి మంత్రాభ్యాం కలశయో
రుచి నారికేళఫలే నిక్షిప్య, (అభివస్త్రా) సువసనా స్తనూభిధేనూ
స్సునూఘాః పూయమాసః| అచంద్రా) భర్తవేనో హిరణ్యభ్యశ్వా
నభిధనో దేవసామ| ఇతి కలశయోరుపరి వస్త్రీ నిదధ్యాత్|| (తంతుం
తన్వస్త్రజనా భానుమన్విహే| శ్యోతిష్కరః పశో రక్షాభియాకృతాన్|
అనుభూతం వయతేజోగుం వాపోమమధిశంజయూ దైవ్యదంబం)
ఇతి శ్వేతలింతుభి శోష్టహేత్|| తత్త్వాయామిత్విస్త్వ పి సద్భిషో
పరుణస్త్రిష్ట్యం కలశే పరుణావహానే పిదయోగః| (తత్త్వాయామి
బ్రహ్మణా వందమాన స్తదాశాస్త్రే యజమానో హవిర్ణాః| అహేడ
మానో వసుంహవాః స్ఫురుతిగం సమాన ఆముఃప్రమోహం) ఇతి
వరుణమూవాహ్వా, కలశస్యగుణి రుక్మం కంఠే విష్ణుర్చమాశీరితః|
మూలేతత్ప్రస్థితో బ్రహ్మమధ్యే మార్త్యాణాస్త్మృతాః| రుక్మేతు న గరా

“గంధ...ప్రయం” అది గంధమును కలశములందు వేసి మీదమాది యలంకరించు పుష్ప
మాలికలనుజాతైనది. “సహి...మహే” యని యుచురత్నములను న నిమిషించు

స్వర్ణేన ప్రదీప్తపావసుంధరా | ఋగ్వేదోఽథ యజుర్వేదస్సామదోహ్యథవణాః | అంగైశ్చ సహితాస్సవేదకలశాంబుసమాశ్రితాః | గాయత్రీచాత్రీసావిత్రీ శాంతిః పుష్టిగీతథా | సర్వేసముగా | సరిత స్తీర్థాని జలదాసదాః | ఆయాంతు మనుశాంత్యర్థం దురితక్షయ కారకాః | ఇతి ఉత్తరకలశే దేవతామావాహయేత్ || ఎరుణాది దేవతాభ్యోనమః | ధ్యాయామి ధ్యానం సమర్పయామి | ఇత్యాదిహోడశోపచారైః స్సూపూజ్య సవేషుకాలేషు సమస్తదేశేష్యశేషకార్యేషు తథేశ్వరేశ్వరః | సర్వస్వరూపీ భగవాననాదిమాన్ | మయాస్తు మాంగల్య వివృద్ధయే హరః || సవేషావ్వరిబ్ధకార్యేషు త్రియస్త్రైభువనేశ్వరాః | దేవా దిశంతు మే సిద్ధి బ్రహ్మేశాన జవాదేనాః || స్మృశే సకలకల్యాణభాజనం యత్రేజాయతే పురుషస్తమజం నిత్యం వ్రజామి శరణంశివం || సర్వమంగలమాంగల్యే శివేనర్వాణసాధకే శరణ్యేత్స్యంబకేదేవి నారాయణే నమోస్తుతే || తదేవలగ్నం... స్మరామి || ఇతి అక్షతాంశ్చ నిక్షిపేత్ || మూర్త్యభ్యోనమః పితృభ్యోనమః | ఆచార్యేభ్యోనమః | గురుభ్యోనమః | అతీథిభ్యోనమః | ఉమామహేశ్వరాభ్యాం నమః | పరీవాధగణేభ్యోనమః | భక్తమాహేశ్వరేశ్వరేభ్యోనమః | ఇతి కలశయోగమువార్తరం కృత్వా తతిః కలా ఆచమ్య పాణినాయమ్య దేశికాలా కథయిత్వా వివాహకర్మ కతుమానా హృద్ధివృద్ధ్యభ్యుదయసిద్ధిద్వారా శ్రీపంమేశ్వరప్రీత్యర్థం వ్రతనియమస్వాధ్యాయ దమదానవిశిష్టైరూపేశ్వరైః

స్వహ స్వస్తిపుణ్యహవాచసం కరిష్యే || పుణ్యహంగ చతురో మాహేశ్వరాన్ తోషయిష్యే || ఇతి సకల్య తతిః ప్రశస్తాన ప్రతివచన

“ప్రసాదో... శాఖాః” అని మొదటిది గురిచేసెలకలకల “హిరణ్య... సమస్తై” అని బంగారమువాటియందు నంది, “పూర్ణ... హసః” అని కలశములపై నాకెళిఫలములను బెట్టి “అభి... సోహ” అని వస్త్రధారణ మొనర్చి “తేతుం... జనం” అని దారములబెట్టి “తత్త్వా... యామి” అని కలశమునందు వరణునావాహించి ‘కలశశ్శ... కారకాః’ అని ఉత్తరకలశమునకు దేవతలనాన హించి యభాక్తిముముగా నరుజానదేవతాభ్యోనమః అని చెప్పెను మోడి శోకనాథ పూగనొప్పి కలశము... సమోస్తుతే అను శ్లోకములను తదేవ... స్మరామి అను శ్లోకమును చెప్పకొని కలశములపై అక్షతలను వేసి ‘మాశ్శుభ్యోనదుః’ ఈ మొదటిది రూపాక్షయములను చెప్పకొని కలశములను నమ

సమధాన్ శుచీన్ సోత్తరీయన్ దర్శపవిత్రోపాణీన్ యుగ్మాన్ మాహే
శ్వరాన్, పోజ్కుఖానుదబ్బుఖాన్వోవేశ్వే తాన్ గంధసమ్మతతాదిభి
రభ్యవ్య తాంబూలదక్షిణాదిభిః పరితోష్య మాతృపితృగుర్వాచా
ర్వాదీన్ సంపూజ్య ప్రణమ్యుః॥ అవనీకృతజానమండలః ప్రణతిముహూర్తం
శిరసి ఆధాయః ఆశిషః పార్శ్వాయామీశ్వర్యా సత్యా ఏతా ఆశిష
స్సంతు దీక్షానాగావ్యోగిగయః త్రిణి విష్ణుపదానిచ తేనాయః,
ప్రేమాణేన పుణ్యహం దీక్షమాయురస్తు ఇతి జైగుప్తే పునస్తామా
హేశ్వరాన్ సంపార్శ్వయేదేనం॥ శివా ఆపస్సంతు, సౌమనస్యమస్తు
అక్షతం చారిష్టం చాస్తు గంధాః పాంతు సౌమంజల్యంచాస్తు అక్ష
తాః పాంతు ఆయుష్యమస్తు పుష్పాణి పాంతు సౌశ్రియమస్తు తాం
బూలాని పాంతు ఇశ్వర్యమస్తు దక్షిణాః పాంతు జహుదేయం
చాస్తు దీక్షమాయుశ్చాతిః పుష్టిశ్చాస్తు అస్తు ఇతిమాహేశ్వరా
స్సవతిబ్రాహ్మణః యమూదిక్పత్వా సర్వవేదకీయారంభాః శుభాః
ప్రవలేంతే తమహ మోంకాం మూదిం కృత్వా భవద్భిరనజ్ఞాతః
పుణ్యం పుణ్యహం వాచయిష్యే॥ ఇతేసంపార్శ్వయేత్॥ వాచ్యతామితి
మాహేశ్వరావదేయః॥ తతః కతాః సవైః స్సహ భద్రః కర్తేభిర్యోగ
యామదేవా భద్రీంశ్చేమూక్షిభిర్విజతాః॥ స్థితైరంజైస్తుష్టువాం సస్త
నూభివ్యశేమి దేవహేతిం యదాయః ద్రోణోదాద్రోణినిసస్తురస్య
ద్రోవిణోదా సనరస్య ప్రయంసత్ ద్రోవిణోదామీతీవమమనో ద్రోవి
ణోదారాసతే దీక్షమాయుః॥ సవితా వశ్వాతా త్సవితా పురస్తా
త్సవితోత్తరాత్తా త్సవితాధరాత్తాత్ సవితానస్సువతు సర్వతాతిం

స్మంచునది, పిదప యజమానుడు ఆచమనప్రాణాయామములను జేసికొని క్రమముగా
పశుక్లింబి ౪ జపమాహేశ్వరులను కూర్చుండబెట్టికొని గంధపుష్పదులచే పూజించి
దక్షిణతాంబూలాదిల సజ్జిలించి ఆచార్య మునిగువారిల సమస్మరించి మోక్షాశ్వు
భూమిసోకించి కూర్చోకొని శిశువులను గంధుచేరుచు బోడించుకొని "ఆశిషఃప్రార్థ
యామి" అనిచెప్పేది. మాహేశ్వరుల సత్య..... సత్సవితోవేష్టనది. పునః యజమా
నుడు "శివా.....పుష్టిస్తుషిశ్చాస్తు, అనువదనము చెప్పనది. మాహేశ్వరులందఱును
గూడి 'అస్తు.....అని చెప్పవలయును. యజమానుడు, 'యమూదిక్పత్వా.....వాచ
యిష్యే'.....యచవరకును వదిలిపవలయు, మాహేశ్వరులు వాద్యతాం.....అని

నవితానో రాసతాం దీఘకమాయః॥ నవోనవో భవతి జాయమానో
 ఒహ్సం శేతురుప సామేత్యగ్ని | భాగం దేవేభ్యో విదధా త్యాయస్మి
 చంద్రి మాస్తిరతే దీఘకమాయః | ఆప ఉడగంతం జేవసే దీఘకాయ
 త్వాయ వచనః॥ యస్త్యా హృదా కీరిణా మన్యమానో మ
 ర్త్త్యం వర్త్యోజోహవీమ | జాలేవేదో యశో అస్మాసుధేహి ప్రిజాలి
 రగ్నే రమృతత్వ మస్యా॥ యస్త్యైవం సుకృతే జాలేవేద ఉలోక మగ్నే
 కృణవస్యసం | అశ్వినం నపుత్యైణం వీరవంతం గోమంతం రయం శశే
 స్వస్తి॥ సంత్యాసించామి యజుషా ప్రిజామాయుర్ధనంచ) మనస్సచూ
 ధీయతాం ఇతి తాన్ సంప్రార్థ్య సమాహితమనవస్యః ఇతి తై రుక్తః
 ప్రసీదతు భవంతిః ఇతి పునర్వదేత్॥ ప్రసన్నాస్యః ఇతి తే ప్రజూ
 యః॥ అథ అచారా దేవస్మిన్విధాన సేవ కాదిభాజనే అత్ర తాన్విక్షిం
 ఉత్తరకలితే మూదాయ తిడుత సిలితః॥ భూమా నిధాయ తిత్కలశం
 సవల్లవం శంఖముద్రియాగ్నిహీత్వా తస్మిన్వాతే ప్రతిమ ల్లింగ సంచేత్॥
 తత్ప్రేమః తాః శాంతిస్తు పుష్కరస్తు తుష్టిరస్తు నృధిరస్తు అశిష్టు వస్తు
 ఆయుష్యమస్తు ఆరోగ్యమస్తు స్వస్త్వస్తు శివః కర్మాస్తు కవణసమృద్ధి
 రస్తు శాస్త్రసమృద్ధిస్తు వేదసమృద్ధిరస్తు పుత్రసమృద్ధిస్తు ధనధాన్య
 సమృద్ధిరస్తు ఉష్ణసంపదస్తు॥ తత్ప్రాత్రస్య ఒహి రేశాన్యాం అరిష్టసిరిసని
 వస్తు యతాప్వం తత్ప్రేమాలమస్తు॥ ఇతి ద్వాభ్యాం సీషిచ్య ఇచ్చే
 య నదస్తు ఉత్తరే కవణాన్యోః పుష్కరస్తు, ఉత్తరోత్తర మహారిహ
 రభివృద్ధిరస్తు, ఉత్తరోత్తరః క్రియా శృభాశ్శోభనా స్సాంధ్య తాం,
 తిధికిరణ మహూర్త సత్కృత్యైర్న సంచదస్తు, తిధికిరణ మహూర్త
 సత్కృత్యైర్నాథదేవతాః ప్రేమతాం, భగవా స్సహదేవస్సత్త్వీక స్స

నుశువవలయున. పిదన యజమానుడు “ధద్ర...ప్రిజామాయుర్ధనంచ” అని చెప్పి
 మనస్సుమాధీయతాం అని వేదవలయున. సమాహితమనవస్యః అని మహేశ్వరుని
 చెప్పేది. యజమానుడు... “ప్రసీదతు భవంతిః... అని చెప్పేది... ప్రసన్నాస్యః”...
 అని మహేశ్వరుని చెప్పేది. సమృద్ధి కిచ్చున బిక్షుల తాలవను పొత్తిపని ముందినది
 కొన శంఖముద్రితే ఉత్తరదిక్కు కలశము దీక్షకొని ఫలము భూమిమీద నుంచి
 “కాలింస్తు ఇన్ద్ర సవదస్తు” అను వగవను గుడి వాక్యములను ఉప్పుచు
 పాత్రలలోనికి పెట్టి, అపాలివెన వెల ఈశాన్య భాగమందు “అరిష్ట...తత్ప్రేమి

సుతః ప్రీయతాం. శేషకాదిప్రముఖగణాః ప్రీయంతాం. అగ్నిపురోగా
విశ్వేదేవాః ప్రీయంతాం, ఇంద్రపురోగా మరుద్గణాః ప్రీయంతాం,
మాహేశ్వరీ పురోగా మాతరః ప్రీయంతాం, శ్రీవిష్ణుపురోగా
సప్తరేచీదేవాః ప్రీయంతాం. ఋషయశ్శ్రాదాన్యాచార్యావేదా
యజ్ఞాదక్షిణాశ్చప్రీయంతాం. బ్రహ్మ బ్రాహ్మణాశ్చప్రీయంతాం. శ్రీ
సరస్వత్యై ప్రీయంతాం. శంఖామేధ ప్రీయేతాం. భగవతీ శాంతి
శరీ ప్రీయతాం. భగవతీ పుష్కరి ప్రీయతాం, భగవతీ తుష్కరి
ప్రీయతాం, భగవతీ వృద్ధిగరి ప్రీయతాం, భగవతీ ఋద్ధిగరి ప్రీయతాం,
భగవత్కలలోకమాతరః ప్రీయంతాం, సర్వేస్వస్థానగతాః ప్రీయంతాం,
సవనాగ్రామదేవతాః ప్రీయంతాం, సర్వాః కులదేవతాః ప్రీయంతాం॥
ఇతిపుణ్యవచనం సి.చేట్ల॥ (హరిః పరిపరిహరహ తాఅస్యక మణో
విష్ణు ర్దాః శిల్పిః పు భుం యంతే. శామ్యం తుమో రాణి శామ్యం
తుచాచాచి, శామ్యత్విదయః, ఇతి వస్తభిః బహిః పరేదేవే నైఋత్యాం
నిష్క్రిష్టం శుభానిసంధంతాం. శివా ఆపస్సంతే, శివాఋతేవస్సంతే, శివా
ఓసంధంస్సంతే, శివావసంస్సంతే, శివా ఆహుతియస్సంతే, శివా
అతిథియస్సంతే, అహూరాహ్నిశివస్యాతాం నికామే నికామేనః పఞ్చ
నోయ వర్తంతే ఇతివస్త్యం ఓసంధం పఞ్చంతాం యోగక్షేమోనః కల్ప
తాం॥ శుక్లాంగారకబుధ బ్రహ్మస్థితి నైశ్చరం హుతేతుపోవసంతే
ఆదిత్యపురోగాస్సవేగ్రహః ప్రీయంతాం. ప్రీయతాం భగవా
న్మహేశ్వరీ, ప్రీయతాం భగవాన్సర్వవ్యం, ప్రీయతాం భగవాన్ శక్తి
ధగః॥ ఇతిపూజకవతీ కించితకించి జ్వలం సమీచ్య తత్కలశం పూర్వవ
స్థితాం॥ పుణ్యహకాలా న్వాచయిష్యే. ఇతి వచేత్॥ పుణ్యహకా
లవాచ్యతామితి వదేయ॥ ఉద్ధాతేవశతుకే నామగాయసి బహ్మపుత్రి
హరితస్తు అచివచేది. పుణ్యహకాలా యచ్చేయ సదస్తు.....కులదేవతా
ప్రీయతాం॥ అని త్రివక్యవలన చెప్పకొని విడిచేది. హరిః... త్రిలింగ అని
కృష్ణం అని చెప్పిన నేరతియందు వేదవలయును. శుభాని... శక్తిధరః అని చెప్పుచు
పుణ్య హకాలాచేయ అచిపాత్రియ దేవి వచేచేది. కలశమును మెదటివలె నెయించి
పుణ్యహకాలా వాచయిష్యే అనిచెప్పేది. పుణ్యహకాలా వాచ్యంతాం
అని మహేశ్వరుని చెప్పేది. ఉద్ధాతేన...మహ్యం సకటులయ భక్తమాహేశ్వర

ఇవనవనేషు శంసని వృషేవచాజీ శిశుశతీరపీత్యా సవతోన శృకునే
 భద్రిమావదా విశ్వతోన శృకునే పుణ్యమావద॥ యాజ్ఞయా యజతి
 పౌత్యువై యాజ్ఞాః పుణ్యేవ లక్ష్మీః పుణ్యామేవ తల్లక్ష్మీం సంభా
 వయతి పుణ్యాం లక్ష్మీం సంస్కరుతే యత్పుణ్యం నక్షత్రం తద్వట్కు
 వితోనపుష్పం॥ యదావై సూర్యఉదేతి అథనక్షత్రం నైతి యాజతి
 తలసూయాః గచ్ఛేత్॥ యత్ర జనుస్యం పశ్యేత్॥ తావత్కుర్వీత
 యత్కారీస్యాత్॥ పుణ్యాహవన కరుతే హంతానివా ఏతా నియమ
 నక్షత్రాణి॥ యాన్యేవ దేవనక్షత్రాణి॥ శేషు కర్వీత యత్కారీస్యాత్॥
 పుణ్యాహవన కరుతే మహ్యం సకుటుంబాయ భక్తమాహేశ్వరమహా
 జనా న్నమస్కువాణాయ ఆశీర్వాచన మపేక్షమాణాయ వివాహక
 మణే పుణ్యాహం భవంతోబ్రువంతు॥ ఇతి స్వయం మందోస్తరే
 ణోక్త్యా, ఓంపుణ్యాహమితి తథేవతైరుక్తే పునరేవ వధ్యమస్తరే
 ణోక్త్యా తథేవతైరుక్తే పునరేవోచ్చై స్వరేణోక్త్యా తథేవతైరుక్తే
 (స్వస్తయేవాయు ముపబ్రువంతు సోమం స్వస్తిభువనస్య యస్పతిః
 బృహస్పతిం సవగణం స్వస్తయే స్వస్తయ ఆదిత్యాసోభవంతు సః॥
 ఆదిత్యఉదనియః పథ్యాయై వేతస్త్వస్త్వాప్రయంతి పథ్యాం స్వస్తి మ
 భ్యుద్యంతి స్వస్త్వైవ్యవతిః పాయంతి స్వస్త్వద్యంతి స్వస్త్వద్యంతి॥
 స్వస్తి స ఇంద్రోన్యర్థశ్రీవా స్వస్తిః పూమా విశ్వేవేదాస్త్వస్తి స
 స్తాక్షోఽయ ఆప్తనేమిః స్వస్తి నో బృహస్పతిదణాయ॥ అప్తాదేవా
 వనవస్సోమ్యానః చరసోదేవీరజాశ్రీనిష్లాః॥ తే యజ్ఞం వాంతు,
 రజసిః పరస్తాత్॥ సంసత్సరణ మహ్యతం స్వస్తి మహ్యం సకుటుంబాయ
 భక్తమాహేశ్వర మహాజనా న్నమస్కువాణాయ ఆశీర్వాచనమపే
 క్షమాణాయ వివాహక మణే స్వస్తిభవంతోబ్రువంతు॥ ఇతిపూర్వవత్త్రి
 వారముక్త్యా వివాహక మణే స్వస్తివతి తైస్త్రకోక్తే(ముఖ్యామస్తోమం

మహాజనాన్నమస్కువాణాయ వివాహకమణే పుణ్యాహం భవంతోబ్రువంతు'
 అని సాధారణముగా చెప్పిన వచించేది. 'ఓంపుణ్యాహం' అని మహేశ్వరు డులై
 చెప్పేది. కనుకవు "స్వస్తయే...భవంతోబ్రువంతు" అని పునః మూడుసార్లు చెప్పు
 నది. 'వివాహకమణేస్వస్తి' అని మహేశ్వరులు చెప్పేది. కనుకవు "బ్రుహ్మమ...

సనుయామవాజమానో మంత్రిం సరథోఽహూషయాతం యశోనపక్వం
మధుగోష్ఠం తరాభూతాశో అశ్వినోః కామమహ్నిః సవామృద్ధి
మృగ్నుయామితం వైతేజసైవ పురస్తాత్పూజవచ్చందోభి మేధ్య
తోక్షరైరుపరిష్టా ద్గాయత్ర్య సవతోద్వానశాహం ఎరిభూయాత్స
వామృద్ధిమాధోన్నత్సవామృద్ధి మృగ్నోతి యవమవేద|| ఋధ్యా
స్మహవ్యైసమసావసద్య మిత్రిందేవం మిత్రిధేయం సో అస్తు|| అనూ
రాథాన్ హవిసావధేయూతః శతంజీనేమ శరదస్సవీగాః|| తీగ్రితీగ్రివై
దేవానామృద్ధాని తీగ్రిఘండాగ్ంసి తీగ్రిసవనాసి త్రియమహాగాః
ఋధ్యామేవ తద్వీర్య ఏషులోకేషు ప్రితితిష్ఠతి మహ్యం సకుటుం
బాయ భక్తమాహేశ్వరాన్నమస్కువాణాయ ఆశీర్వాచన మపేక్ష
మాణాయ వివాహాకర్మణే పుణ్యాహం భవంతోబ్రువంతు, వివాహ
కర్మణే ఋద్ధి భవంతోబ్రువంతు, ఓం ఋధ్యతాం ఋద్ధిస్సమృద్ధిః
ఏవంతిరుక్త్వా శ్రీయే జాతశ్చియః ఆసిరియాయ శ్రియం వయా జరిత్య
భ్యోదధాతి శ్రియం ననానా అమృగత్వమాయభవంతీ సత్యాసమిధా
మితదా|| శ్రియ ఏనైసం తచ్చియామాదధాతి సంతతమృచావష
ట్పుత్యం సంతత్యైసంధీయనే పృజయా పశుభియేవంవేద|| ఋచ
స్సాయాని యజాగ్ంషి సాహీశ్చిరమృతానతాం|| శుక్తేభిరంగైరజ
ఆతితన్వా స్క్రితుం పునానః కవిభిః కవిత్రైః శోచివసానపర్యయ
రహం శ్రియోమిమితే బృహతీరనూనాః|| మహ్యం సకుటుంబాయ భక్త
మాహేశ్వరా న్నమస్కువాణాయ ఆశీర్వాచన మపేక్షమాణాయ
వివాహార్కణః శ్రీరస్తు ఇతి భవంతోబ్రువంతు, ఇతివనేత్, అస్తుశ్రీః
ఇతిత్రైః ప్రత్యుక్తే కర్మణేవతాత్మకో భగవాన్ప్రిజాపతిః ప్రీయతా

భవంతోబ్రువంతు” అని చెప్పేది. “వివాహకర్మణే ఋద్ధి భవంతోబ్రువంతు”
“ఓం ఋధ్యతాం ఋద్ధి స్సమృద్ధిః” అని మూడువేళల మాహేశ్వరులు వచిం
చేసి, “శ్రీయే ..వివాహకర్మణః శ్రీస్తు, ఇతిభవంతో బ్రువంతు” అని కఠే
చెప్పేది. పిదప మాహేశ్వరులు “అస్తు...శ్రీ” అని వచించేది, కర్తుఃపుకర్మణ...బ్రు
వంతు’ అనివచించే, “ప్రీయతాం...శివం కిషమస్తు” అని మాహేశ్వరులు చెప్పేది.
అనంతర ముత్తరకలశమును కుడిసూక్తుచే దక్షిణకలశమును వామసూక్తు చేసి

మితి భవంతోబ్రువంతు. ఇతి పునవః కేత్ || మాహేశ్వరాశ్చ వీరు
తాం భగవాన్ కర్మదేవతాశ్చకః ప్రజాపతిః || వషణితం సంపూర్ణ
మస్తు. గోత్రాభివృద్ధిరస్తు, శివంశివమస్తు. ఇతిమాహేశ్వరాః ప్రతిబూ
యః || తిలః ఉత్తరకలశం దక్షిణహస్తే దక్షిణకలశం వామహస్తే గృహీ
త్వా తాభ్యామేకధారాభ్యాం పూనఃస్త్రిన్నాత్రేయంలక్ష్మీపూజకం ని
మించేత్ || అత్రీయంతాః || వాస్తవ్యతే స్త్రీతిజానీహ్యస్యాంత్యావేశో
అనమివోభవానః || యత్తేనుహేత్రితిశన్నో జపస్యశన్నో భవద్వికలే
శం చతుష్పదే || వాస్తవ్యతే పౌతరణ్యో విధిగయన్పానో గోభిశ్చేభిరిం
దో | అజరాసస్తేసభ్యేస్యాహపితేవ పుత్రాస్త్రితినోజపస్య || వాస్తవ్యతీ
శగ్గయాసంసదాతే సక్షీమహిరణ్ద్రా యాగాతుమత్యా | హహిక్షేమ ఉత
యోగే వరంనో యూయం పాతస్యస్తీభిస్పదాసః || అమివహావాస్తవ్య
తేవిశ్వరూపాణ్యవిశకః, సఖాసు, శేవదినః || తిలః పత్తిం వామతడిప
వేశ్య తజ్జలేనైవ సర్వేమాహేశ్వరా స్తిష్ఠంతః సవల్లవ దూవాంకురాది
భిషణంత్రీపూజక మభిషించేయః || అత్రీయంతాః || సమద్రోజ్యేష్ఠా
స్సలిలస్య మద్యాత్మనానాయ స్త్రసవిశమానాః || ఇ ద్రోయావజీ | పృష
భోరరాదతా ఆపోదేవి రిహమామవంతు || యా అపో దివ్యఉతపాస్య
వంతి, ఖనిత్రీమాఉతవాయా స్వయంజాలి సమద్రోఘోయాశ్చ
భయః పావకాస్త ఆపోదేవి రిహమామవంతు || యాసాం రాజావరుణో
యాతిమభ్యే సత్యాస్యతే అవశ్యో జనానాం మదుష్టతీశ్యచయో
యాః పావకాస్తా ఆపోదేవి రిహమామవంతు || యా సరాజావరుణో యా
సుసామోవిశ్వేదేవాయాసూజం మదంతి | వైశ్వానరో యాస్వక్ష్మిః
ప్రవిష్టస్తా | ఆపోదేవి రిహమామవంతు | త్రాయతా మహాదేవాస్త్రీ
యతాం మరుతాంగణః | త్రాయతాం విశ్వభూతాని, యథాయుర
పా అసత్ ఆవిశ్వాఉభేషజేరాపో అమినిచంతనీ | ఆవిశ్చర్యస్య భేష
జీస్తాస్తే కృణ్వంతుభేషజం || హస్తాస్త్రిం, దశశాఖాభ్యాం జిహ్వవాచః

గ్రహించి, “వాస్తవ్యతే... సఖాసుశేవ విధిసః” అనిచెప్పడు నొక్కొక ధార
నేరనే పాత్రలయందు విడిచేది. ఆదేశముచే మాహేశ్వరుని “సమద్రో... ఘా
భావ” వస్తువును మృతాభిషేకోస్తు” అని ముజమామకు ఆయవత్తికిని పోగొట్టింది

పురోగమి అనామయిత్తుభ్యాం, త్వాతాభ్యాం, త్వోపస్పృశామసి
 ఇమా ఆపశ్చివతమా ఇమా స్సవస్యభేషజః ఇమారాష్ట్రస్య వధానీ
 రిమారాష్ట్రభ్యతోమృతాః యాభి రింద్రీమభ్యమిచ త్ప్రజాపతిస్సౌమం
 రాజానం వరుణం యమం మమం తాభిరద్భి రభిషిచామిత్యామహం రా
 జ్ఞాం త్వమధి రాజో భవేహ మహంతం త్వ మహానాం సమ్రాజం చర్షణీ
 నాం దేవీ జనిత్యోజన ద్భరాజనిత్యోజీ జనత్ ॥ దేవస్య త్వా సవతుః
 ప్రిసవేత్విన్ బాహుభ్యాం పూష్టోహస్తాభ్యా మగ్నే స్తేజసా సూ
 యస్య వచః సేంద్రీస్యేంద్రియేణాభిషిచామి (బలామైశీ) మై య
 శ సేన్నాద్యయ భూభూవస్వరో మమృతాభిషేక్తు) తతో
 యజమాన స్సవేభ్యా మాహేశ్వరేభ్యా దక్షిణం కత్వా శ్రేన్దే
 వావిశ్వదేవాభ వంతు శంసరస్వతీ సహదీభిరస్తు శ్రమభిసాచశ్చమురాతి
 సాచశ్చిన్ద్రోదివ్యాః పాధివాశ్శంసో అప్యాః శంసస్సత్వస్య పతయో
 భవంతు శంసో అవణం తశ్చముసంతుగావః శంస్న ఋభవస్సుక్ష్మరేస్సుహ
 స్తా శ్శంసోభవంతు పితరోహవేషు ॥ శంసో అజవీశ పాదేనో అస్తు శం
 సోఽహుబుక్ష్యశ్శం సముద్రీః శంసో అపాం సపాస్తే రురస్తు శంసః
 పృశ్చిభావతు దేవగోసా ॥ అపిత్యా రుక్మా వసవో జపం తేదం బ్రహ్మ
 క్రియమాణం సవీయః శ్రృణ్వంతునో దివ్యాః పాధివాసా గోజాతా
 ఉతయే యన్తీయాసః ॥ యేదేవానాం యన్తీయా యన్తీయానాం మనో
 యజతా) అమృతా ఋతీజ్ఞాః జతేనో రాసంతా మురుగాయ మద్య
 యూయం పాతస్సప్తిభి సప్తవాసః) ప్రిచ్ఛ్యాందిశి దేవా ఋత్విజో మా
 జాయంతాం దక్షిణస్యాందిశి మాసాః పితరోమాజాయంతాం ప్రితీ
 చ్యాందిశి గృహః పశవో మాజాయంతాం ఉదీచ్యాందిశ్యావ ఓషధ
 యో వసస్పతయో మాజాయంతాం ఉధాన్యాందిశి యజ్ఞస్సంవ
 త్సరో యజ్ఞపతి ర్గార్జయతాం ॥ అమీవహ వాస్తాష్పతే విశ్వాయాపా
 న్యవిశన్ సఖా సుశేవవధినః ॥ ఇతిమంత్రే) స్సర్వత్ర తజ్జలేనాభ్యుక్త్య
 శుభం శుభం స్వప్తిపుణ్యాహ సమృద్ధిస్తు. తతో మాహేశ్వరేభ్యా

పిదపమాహేశ్వరుంతు దక్షిణానిచ్చి "శ్రేన్దేవా... ఏధినః" అని పుణ్యాహారదము
 ను ఇంటియొక్క భాగములయందు పోగొంది మాహేశ్వరుని దేవార్థముగా

వేదోక్త మంత్రాశ్రిమగృహీత్వా తైర్నామేశ్వరై ర్దత్తాక్షర పుష్ప
దికంశిరసి ధారయేత్ || (ఇతి పుణ్యాహవాచనం)

అథ నాందీసమారాధనం

తండులపూరితపాత్రే ఫలంనిధాయ చతుర్వింశతి మాహేశ్వరా
రాధనపరిమితం హిరణ్యం దద్యాత్ || తద్యథా || దేశకాలా సంకీర్త్య
అస్యాంశుభతిథౌ శ్వేతరిష్యమాణ వివాహాంగభూత నాందీ శోభనదేవ
తాప్రీత్యర్థం నాందీసమారాధనం కరిష్యే. ఇతిసంకల్ప్య శ్రీనంది భృంగి
రిటి వీరక వీరభద్ర పుష్పదంత అండాధరణ దండచాగ్రే చండేశ్వర
దారుక రేణుక వికణా విజయకణా ఘంటాకణా రేణుకకణా
గోకణా శేవణసిద్ధ మరుశసిద్ధ ఏకారామ పండితారాధ్య సుకేతు
రురుడివమన్య భృగు దధీచి గౌరీమాది ప్రమథగణాన్ పురారణవధ క్త
దుహాగణా నత్రావాహయామి || సంధ్యాదిమహాగణా స్నాయుధా
న్యత క్తయస్సపరివారా స్సమాగత్యాత్రేపూజాం భవంతో గృహ్హంతు.
ఇతి ఏజ్ఞాప్య వస్త్రద్వయ మాచ్ఛాద్య సంధ్యాదిప్రమథగణేభ్యోనమః.
ధ్యాయామి ధ్యానంసమర్పయామి. ఇత్యాది అష్టవిధార్చనం కుర్యాత్.
హిరణ్యగర్భగర్భస్థం హేమబీజం విభావసోః అనంతపుణ్యఫలద మత
శ్శాంతిప్రేయచ్ఛమే | అనేన హిరణ్యేన నాందీశోభనదేవతాస్సుప్రీతా
స్సుప్రసన్నా వరిదాభవంతు. ఇతి చతుర్వింశతి మాహేశ్వరాణాం
దద్యాత్. తత శ్చతుర్వింశతిమాహేశ్వ రారాధనం కుర్యాత్ ||
ఇతినాందీవిధానం.

అధిర్వాదములనుజేసి, మంత్రాగ్రతిలను రుచ్చేసి, యజమానుడు ఆమంత్రాక్షర
పుష్పములను గ్రహించి శిరస్సునందు ధరించుకొనునది.

నాందీ సమారాధనము.

కర్త యుక తిలుకనందు బియ్యమును నింపియుంచి వానిలో కాములు పండ్లు”
ముదలిగువాననుంచి ఆక రు, ఆ, కా, అనెకాని కర్త్యమసారముగాజెట్టి పిదప సు
కల్పమునుజేసి ‘శ్రీనంది...అవాహయామి’ అని ఆవాహించి సంధ్యాది ప్రమథగణే
భ్యోనమః” అని చెప్పచు, అష్టవిధార్చనచేసి, సైవజెప్పినధనమును “హిరణ్య...
ప్రీయథాం” అని ఆక జన వీరమాహేశ్వరులకు పంచునది.

అథ అంకురార్పణ విధిః.

దేశకాలావనుకీర్యే అముకనామ్నాః కన్యాయాః అము
కనామ్నే వరస్యచ వివాహకమకతుః మానా తత్కమసాఫల్య
శుచిశ్చ సిద్ధిద్వారా శ్రీవరమేశ్వరప్రీత్యర్థం అంకురార్పణం కరిష్యే॥
ఇతిసంకల్ప్య శుద్ధస్థలం గోమయేనోపలిప్య రంగవల్యాదిభి రలంకృత్య
శ్వేతాక్షితై స్సంప్రీత్యైతర్హి శ్వేతతంతువేష్టితాః సువణ రజత
తామ్ర పృష్ఠాఽయావ్యగమాః సంపాలికా స్సంస్థాప్య పాలికామూలే
దూవాంకుర అశ్వత్థ శిశివలిల్వాదీనిచ నిక్షిప్య, తానుపాలికాను
వల్మీకమృత్తికాం హృదయంశం శుష్కగోమయైచ ప్రిక్షిప్యచంచపాలి
కాను బ్రహ్మాదిపంచదేవతాపూజాం కుర్వాత్. తత్ప్రాయశః క్రిమిః
బ్రహ్మజ్ఞాన మిత్యుపసమ్యక్ బ్రహ్మ తిష్ఠత్ (బ్రహ్మజ్ఞానం ప్రథ
మం పుస్తాద్విసీమత స్సురుహోవేన ఆవః సబుధ్యా ఉపమా అస్యవిష్టా
స్సతశ్చ యోనిమసతశ్చవివః) ఇతి మధ్యమపాలికాయాం బ్రహ్మణమా
వాహ్య పూజయేత్ ॥ ఇంద్రియో మధుచ్ఛందఇన్ద్రో గాయత్రీ (ఇంద్రిం
యో విశ్వతస్పరి హవామహేజనేభ్యః అస్మాకమస్తు కేవలః) ఇతిహృ
త్యాం పాలికాయామింద్రియావాహ్య పూజయేత్ ॥ యమా యసోమం
యమోయమో=నమోన్) యమా యసోమం సుసుతయనూయ జహం
తాహవిః యమం హయజ్ఞోగచ్ఛత్యగ్నిదూహో అరంకృతః) ఇతిదక్షిణ

అంకురార్పణము.

కర్తువు యథావత్తుగా సంకల్పమొనర్చి భూమినిక రంగవల్లినిచేసి శుభ్రమగు
లియ్యమునుపరచి తెల్లదారముచే చుట్టబడిన బంగారు పెండి రాగి మన్ను వీనిలో దేనిని
యైననూ X పాత్రలను పెట్టెడి. పాత్రలయొక్కక్రింద రావి దిర్ఘవ మారేడు మొదలగు
చెట్టచిగురుటాకులను వేసెడి. పిమ్మట పుట్టమన్ను వాగునందుంచు మన్ను ఎండిన గోమ
యను వీనిచే పాత్రలను నింపెడి. ఆయిద బ్రహ్మజ్ఞానం...మిహః అని ఉచ్చరించుచు
మధ్యపాత్రలో బ్రహ్మనావాహించి పూజించెడి. ఆపరిమితు "ఇంద్ర...కేవలః" అని
చెప్పుచు తూర్పుననుండు పాత్రయందు ఇంద్రనావాహించి పూజించవలయును. పిదప
"యమాయ...అరంకృతః" అనిచెప్పుచుదక్షిణదిశనుండు పాత్రయందు యమ నానా
హించి పూజించవలయును. అటుపైన "తత్వా...ప్రమోషీ" అని పశ్చిమనుండుండు
పాత్రలో నలుగు నావాహించి పూజించెడి.

స్వాం పాలికాయాం యనుమావాహ్య పూజయేత్॥ తత్త్వాయామి
త్యస్య శునశ్చేఫోవరుణస్త్రిప్టుప్. తత్త్వాయామి బ్రహ్మణావందమా
నస్తదాశాస్తే యజమానో హవిభిః అహేళమనోవరుణేహబో ధ్యురు
శగ్ం సమానతయుఃప్రమోషీః) ఇతివ్రతీచ్ఛ్యాం పాలికాయాం వరుణ
మావాహ్య పూజయేత్॥ సోమో ధేనుమిత్యస్య గౌతమస్సృచ
స్త్రిప్టుప్ (సోమో ధేనుఃసోమో అవణతిమాశుం సోమోవీరం
కమణ్యాండదాతి సాదస్యం వికథ్యం సభేయం పితృశ్రీవణం యోదరా
శదస్తై) ఇతి ఉదీచ్ఛ్యాం పాలికాయాం చంద్రీమావాహనీ పూ
జయేత్॥ ఇత్యావాహనాద్యుపచారై స్సమ్యగభ్యర్చ్య (దిశాం
పత్నీనమస్యామి, సవణాకామఫలప్రదాన్! కువణంతు సఫలంకర్మ కు
ర్వంతు సతతతం శుభం) ఇతిపాలికాయాం పశ్చాద్భాగే ప్రాబ్దుభిస్త్యన్,
ఉపస్థానం కుర్యాత్॥ తటో వ్రీహి, మద్గ, చణక, తిల, గోధూమ,
వంచధాన్యాని తోయేన ప్రక్షాళ్య, బ్రహ్మజ్ఞానేతి పూజయంత్రే
దైవ మధ్యమపాలికాయామావాపయేత్॥ యత ఇన్ద్రోత్యస్య ప్రగాధ
ఇన్ద్రోబృహతీ (యత ఇన్ద్రో భయామహే, తతోనో అభయం కృణి
మసువ ఇచ్ఛగీతవతన్న ఊతిభివేద్విహో విమృహో జహి) ఇతి ప్రా
చ్ఛ్యాం పాలికాయాం మావాపయేత్॥ నాకేసుపణా మిత్యస్య భార్గ
వోవేనో యమస్త్రిప్టుప్) నాకేసుపర్ణమపయత్పరంతం వృధావే
నంతో అభ్యచక్షతత్వా హిరణ్యవక్షం వరుణస్యదూతం యమ
స్యయోనౌ శకునంభురణ్యం) ఇతిదక్షిణస్యాం పాలికాయా మావాప

“సోమోధేను...చస్తై” అనిచెప్పచు ఉత్తరదిశయందుండు పాత్రయును
చందుగ్రావాహించి సోదశోపచారముల బూజించెడి. పిదప “దిశాం...శుభం” అని
చెప్పచు పాత్రయ పశ్చిమభాగమందు నిలబడి జపించునది. అప్పుడె వద్దు, పెసయ, శని
గజ, నూత్రం, గోగుముతా- ఈ ౫ ధాన్యములను నీటిచే కడగిబ్రహ్మజ్ఞాన అను మంత్రే
ముచే మధ్యపాత్రయందు కొన్నిటిని చల్లవలయును. (యత ఇంద్రో...జహి) అని చెప్పి
పూజాదిశ పాత్రయందు చల్లెడి. “నాకే...భురణ్యం” అని దక్షిణదిశ పాత్ర
యందు చల్లవలయును. ‘తత్త్వాయామి’...యనుమంత్రేముచే పశ్చిమదిశ పాత్రయందు
చల్లెడి. “సోమోధేను”...అను మంత్రేమున ఉత్తరదిశయందుగల పాత్రలూ చల్లెడి.
“అహోహిస్తా”యనుమంత్రేముచేనీశ్వరు జల్లి పుష్పములచే నలంకరింపవలయును.

సేత్ || తత్త్వాయామి శుశక్ష్మేభా వరుణస్త్రిష్టుప్ తత్త్వాయామి
బ్రహ్మగా... ఆయుః స్రమోషీః ఇతిప్రతీచ్యాం పాలికాయా మావా
పయేత్ || సోమో ధేనుమిత్యన్య గౌతమగ్నిమ స్త్రిష్టుప్ (సోమో
ధేనుం..... దదాశదస్త్రై) ఇతి ఉదీచ్యాం పాలికాయా మావాప
యేత్ || ఏనం చతుర్విక్షావాన్య ఆపోహష్ఠేతి మంత్రేణ కలశోద
కం పాలికాసు నిషిచ్య పద్మాభైః పుష్పైర్వరలంకర్యాత్ || ఇత్యేకా
రార్షణ విధిః ||

అథ మంటప దేవతాప్రతిష్ఠా

దేశకాలా సంకీర్త్య శ్వేతరిష్యమాణ వివాహాంగభూత మంట
పదేవతాస్థాపనం కరిష్యే. అథ సర్వైరనన్తాయ (యాజ్ఞతా ఓషధయో
దేవేభ్యస్త్రీయుగం పురా|| తా సాంపర్వరాభ్యాం సంపన్తరమాహరన్
మందామి బభ్రూణామహం శతం. ధామానిసప్తచ శతంవో అంబధా
మాని సహస్రముతవోరుహః అథశతశ్చిత్వా యాయామిమంమే అగ
దంశ్యత పుష్పావతేః ప్రసూవతీః ఫలి నీరఫలాఉత అశ్వాథవ సంత్య
రీర్వీరుధః సారథ్తపః || యాః ఫలినీర్యా అఫలా అపుష్పాయాశ్చ
పుష్పిణీః బృహస్పతి ప్రసూతాస్తానో మంచత్వంహసః) ఇతి మంటపో
పరి అక్షతాన్నిక్షిప్య, అథ శలిరుద్రా నావాహయేత్ || తద్వధా ||
ఇంద్రదిశి త్రాత్రా మింద్రమవితార మింద్రం హవేహవే సుహవం
శూరమింద్రం హునేనరశ్చః పురుహూతమింద్రం స్వస్తిన్ మఘవా
ధాత్వింద్రః) అనేన ఇంద్రం కపిలేశాయనమః అజాయనమః బద్ధాయ
నమః వజ్రదేశాయనమః ప్రసూర్దనాయనమః విభూతియేనమః అవ్య
యాయనమః శాస్త్రేనమః వినాకీనేనమః తీర్ధిశాధిపాయనమః ఇంద్ర

మంటప దేవతాప్రతిష్ఠ

కర్తువు “యాజ్ఞతా... హసః” అనిచెప్పి మంటపముపై నక్షతలనుచేసి ఇంద్ర
దిశయందు, “త్రాత్రాం... ధాత్వింద్రః” అని ఇంద్రనావాహించి “కపిలే... ప్రసీదం
భవంతః” అని ఇంద్రపూజిత దశదుక్తుల నావాహించి పూజించవలయును. అగ్ని
దిశయందు, “త్వంన్నో... స్మత్” అని అగ్నినావాహించి అగ్నిపూజిత దశదుక్తులను

వీర్యాః ఇంద్రీయజాతాః హేదశరుద్రాః సవాహనా నృశక్తయస్స
పరివారాస్సమాగత్యాత్ర ముంటసే యత్కృతా నశేషోపచారా త్స్వీ
కృత్య పృశీవంతు భవంతః॥ ఇత్యావాహ్య పూజయేత్॥ అథా
గ్నేయాం దిశి. (త్వంనో అగ్నేవరుణస్య విద్వాన్ దేవస్య హేళో అవ
యాసి సీహః యజ్ఞే వహ్నితమశ్శోశుచానో విశ్వాద్వేమాగ్ం సిప
ముముగ్ధ్యస్తత్) అనేనాగ్నిమావాహ్య అగ్నివీర్యాదునమః హుతాశి
నేనమః, పింగళాయ నమః ఖాదకాయ నమః, హరాయ నమః, జ్వలాయ
నమః, దహనాయ నమః, బభ్రవే నమః, భస్మాతకాయ నమః, క్రయాం
తకాయ నమః, అగ్నివీర్యాః అగ్నిపూజితాః హేదశరుద్రాః, ఇత్యాది
పూజారితం పూర్వవత్॥ అథ యమదిశి (సుగన్త పుధామభయంకృణో
తు యస్మిన్నత్ర తే) యమయేతి రాజా యస్మిన్నేన మధ్యసింఛంతి దేవాః
తదస్యచిత్రం హవిషా యజామ) ఇతి యమః॥ తత్ర విధాతేనమః,
కర్తేనమః, ధాతేనమః శ్రీకామాయ నమః సవనియోక్తేనమః
యామ్యేశాయ నమః, రమేశాయ నమః సంయోక్తేనమః, హరాయ
నమః, యమపూజితాః యమవీర్యాః హేదశరుద్రాః ఇత్యాదిపూజా
రితం పూర్వవత్॥ అథ నైఋత్యాం దిశి॥ (అసుస్వంతియజమాన మి
చ్ఛస్తే నస్యేత్యామన్విహే తస్కరస్య అన్యమస్మదిచ్ఛసాత ఇత్యాన
మోదేవి నైఋతే శుభ్యమస్తు) అనేన నైఋతిమావాహ్య తత్ర
నైఋతేశాయ నమః, కర్బురాయ నమః, హుతేనమః, కూరదృష్టయే
నమః, భయానకాయ నమః, ఊర్ధ్వేశాయ నమః, విరూపాక్షాయ
నమః, 'ధూమ్రాయ నమః, లోహితాయ నమః దంష్ట్రీకాయ నమః
నైఋతివీర్యాః నైఋతిపూజితాః హేదశరుద్రాః ఇత్యాదిపూజారితం
పూర్వవత్॥ అథ వరుణదిశి (తత్త్వాయామి బ్రహ్మణా వందమాన

“అగ్నివీర్యాః...భవంతః” అని పూజించేది. యమదిశయందు, “సుగన్త...యజామ,
అసి యమ నావాహించి” విధాతే...భవంతః” అని దశరథులను పూజించేది. నైఋ
త్యదిక్కునందు “అసుస్వం...మస్తు” అని నైఋతి నావాహించి నైఋతేశా...
భవంతః” అని దశరుదులను పూజించేది. వరుణదిశయందు “తత్త్వా...ప్రమోషీ”
అని వరుణునావాహించి, “బలాయ...భవంతః” అని దశరుదులను పూజించేది.

స్తదాశాస్త్రే యజమానో హవిభిః అహేళమానో వరుణేహభా
 ధ్యురుశగ్ం సమానతయఃప్రమాషేః) అనేన వరుణమావాహ్య
 బలాయ నమః, అతిబలాయ నమః, పాశహస్తాయ నమః, మహాబలాయ
 నమః, శ్వేతాయ నమః, జయభద్రాయ నమః, దీఘబాహవేనమః
 బలాంతికాయ నమః, బడబాముఖాయ నమః భైరవాాయ నమః
 వరుణవీర్యాః వరుణపూజితాః హేదశరుద్రాః ఇత్యాది పూజాంతం
 పూర్వవత్॥ అథ వాయువ్య దిశి (అనోనియద్భిశ్చ తిసిభిరధ్వరం సహసి)
 ణీభి రుపయాహి యజ్ఞం॥ వాయో అస్మి సవన నూయదస్య యూ
 యం పాతస్సస్తిభిస్సవానః) ఇత్యనేన వాయు మావాహ్య అత్ర
 శీఘ్రాయ నమః, లఘువేనమః, అతివేగాయ నమః, సూక్ష్మాాయనమః
 తీక్ష్ణాయనమః, భయంకరాయనమః, పంచాత్మకాయనమః, పంచ
 శిఖాయనమః, కపడినేనమః, మేఘనామానాయనమః, వాయువీర్యాః
 వాయుపూజితాః హేదశరుద్రాః, ఇత్యాది పూజాంతం పూర్వవత్॥
 అథకుబేరదిశి (వయంసోమ ప్రతేతవ మనస్తనూషభిధ్రతః॥ ప్రజా
 వంతో ఆశీమహి ఇంద్రాణి దేవి సుభగాసుపత్నీ ఇత్యనేన కుబేర
 మావాహ్య అత్ర నిధి శాయనమః, రూపవతేనమః, ధన్యాాయనమః,
 సామ్యాాయనమః, శాంతాయనమః, జటాధరాయనమః, కామప్రసా
 దాయనమః, లక్ష్మీశాయనమః, ప్రకాశాయనమః, ఇందుయజ్ఞపా
 యనమః, కుబేరవీర్యాః కుబేరపూజితాః హేదశరుద్రాః ఇత్యాది
 పూజాంతం పూర్వవత్॥ అథేశాన దిశి (త్రైవిశానం జగతస్తస్థుషస్స
 తిం ధియం జన్వమవసేహూమహేవయం॥ పూషానో యథావేదసా
 మసద్వృథేః రక్షితాపాయు రదబ్ధస్వస్తయే) ఇత్యనేన ఈశానమా
 వాహ్య అత్ర ఈశానాయనమః, విద్యేశాయనమః, జ్ఞానవతేనమః, మా
 వాయువ్య దిక్కునందు “అనూ...సదానః” అని వాయువు నావాహించి “శీఘ్రా...
 భవంతః” అని దశరుక్రులను పూజించెడి. కుబేర దిశయందు “వయం...సుపత్నీ”
 అని కుబేరు నావాహించి “నిధీశా...భవంతః” అని దిశరుక్రులను పూజించునది.
 ఈశానదిశయంద, “రక్షితానం...స్వస్తయే” అని ఈశాను నావాహించి “ఈశానా...
 భవంతః” అని దిశరుక్రులను పూజించడవలయును. వరుణాయస్త్వి దిక్కులకుధ్వన

తృపింగళాయనమః| భూతపాలాయనమః| అజాయనమః| బలయేన
మః| మిత్రాయనమః| సర్వవిద్యాధిపాయనమః| సుఖకృతేయమః| ఈ
శానవీర్యాః ఈశానపూజితాః హేదశరుద్రాః| ఇత్యాదిపూజాంతం
పూర్వవత్ || అథ వాయున్యపశ్చిమయోర్నధ్యే అథస్తాత్ అథోదిశి
(స్వానాపుధివి భవాస్మక్తరాని వేశనీయచ్ఛాసశ్చర్మసప్రధాః) ఇత్య
నేన విష్ణుమావాహ్యా తల్లిబలిప్రియాయ నమః| విషధరాయనమః| వీరో
గ్గిననాయనమః| పాలకాయనమః| శుభాయనమః| సువీర్యాయనమః|
వృషభాయనమః| పాతాళేహాయనమః| లోహితాయనమః| అనంతాయ
నమః| విష్ణువీర్యాః విష్ణుపూజితాః హేదశరుద్రాః ఇత్యాదిపూజాంతం
పూర్వవత్ || అథ పూర్వేశానయోర్నధ్యే ఊర్ధ్వోర్ధ్వదిశి (అస్త్రే
రుద్రా మహనా పవతానావృత్తిహత్యే భరిహూతో సజ్జహాః
యశ్శంసతే స్తువతే గాయవద్రీమింద్రీ జ్యేష్ఠా అస్మాఅవంతు దేవాః|
ఇత్యనేన బ్రహ్మణమావాహ్య|| అథ్యక్షాయ నమః సభసే నమః
లిప్పవే నమః శింభవే నమః విభవే నమః గణాధ్యక్షాయ నమః వివా
హాయ నమః గుణసంవాహాయ నమః ల్యక్షాయ నమః శ్రీకేశవంది
తాయ నమః బ్రహ్మవీర్యాః బ్రహ్మపూజితాః హేదశరుద్రాః
ఇత్యాది పూజాంతం పూర్వవత్ || ఏవం శతరుద్రానాం త్రిదిక్షావాప్య
పూజయేత్ ||

అప్రమంగళిద్రీవ్యాణా నిక్షిప్త యాజాతా... అగదగృత ఇతి
మంటప మభిమంత్రియ (క్షేత్రే) యైత్వా నిరఋత్యైత్వా దృహూ

క్రిందికి “స్వానా...సప్రధాః” అని విష్ణునావాహించి “బలిప్రియా.....భవంతః”
అని దశరుద్రులను పూజించేది. ఇ ద్రి ఈశాన్య దిక్కులవగ్యులూ మీది పైపున
“అస్త్రే...దేవాః” అని బ్రహ్మనావాహించి “అధ్యక్షా...భవంతః” అని దశరుద్రు
లను పూజించునది. వెనుక జెప్పినట్లే ౧౦ దిశలనుండు ౧౦౦ రుద్రుల నావాహించి
పూజించేది. యాజాతా అను మంత్రముచే మంటపమును మంత్రించి “క్షేత్రే)...శుభే
ఇమే” అని దగ్గలచేతేయబడి ౨౫ మూలలుపొడవుగల పెగ్గముచే మంటపమునుజాట్టెడి.
“ఓంమంటపా...హృదయానునమా” అని మంటపముపై క్షతలను చేసి పెదప మంటప
పూర్ణభాగమునందు “శీర్ష్ణ...ప్రచోదయాత్” అని నంది నావాహించి, ఏడంతాయ
...ప్రచోదయాత్” ...అని మంటప దక్షిణభాగమందు విష్ణుశ్వరు నావాహించి

ములచామి వరుణస్య పాశాత్ అనాగసం బ్రహ్మణేత్వా కరోమి శివే
 లేద్యావా పృథివీ ఉభే ఇమే ఇతి వలచనిశతి హస్తప్రమాణధర్మపా
 శేన మంటపమా నేష్టయేత్ | ఓం మంటపాయ నమః పీఠపాశహస్తా
 యనమః పశ్చాంతకారస్వరూపాయ నమః ఓంకార శిరసే నమః వకార
 హస్తాయ నమః యకారాభయవరప్రదాయ నమః సకారదేహాయ
 నమః మకారవీరాయ నమః మహాధర్మాయ నమః శివాయ సచ్చిదా
 నందవిగ్రహాయ నమః అం ఆం జ్యోతిర్లింగస్వరూపాయ హృదయా
 యనమః (తీక్షణ్యంగాయ విద్యహే వేదపారాయణీమహి తన్నోవృషభః
 ప్రచోదయాత్) ఇతి మంటపస్య పూర్వదిశి నందినమావాహ
 యేత్ (ఏకదంతాయ విద్యహే వక్రీతుంజాయ ధీమహి తన్నో వి
 ఘ్నేశ్వరః ప్రచోదయాత్) ఇతి దక్షిణదిశి విఘ్నేశ్వర మావాహయేత్
 (తత్పురుషాయ విద్యహే మహాసేనాయ ధీమహి తన్నో షణ్ముఖః
 ప్రచోదయాత్) ఇతి పశ్చిమదిశి షణ్ముఖ మావాహయేత్ | (తత్పురు
 షాయ విద్యహే మహారాద్రాయ ధీమహి తన్నోవీరః ప్రచోదయాత్.
 ఇత్యుత్తరదిశి వీరభద్ర మావాహయేత్) గణాంబికాయై విద్యహే
 మహాలేపాయై ధీమహి తన్నో గౌరీ ప్రచోదయాత్) ఓం హం వ్యోమ
 వ్యోమాయ విద్యహే సూక్ష్మసూక్ష్మాయ ధీమహి తన్నో శివః ప్రచో

“తత్పురుషాయ...ప్రచోదయాత్” అని మంటపస్థితుభాగముందు షణ్ముఖుని యా
 నాహించి “తత్పురుషాయ...ప్రచోదయాత్” అని మంటపోత్తరభాగముందు వీరభద్రుని
 నానాహించి ‘గణాంబి...శివః ప్రచోదయాత్’ అని మంటపమధ్యభాగముందు ఉమా
 మాహేశ్వరుల నానాహించి వేదశాస్త్రపరమయలచే పూజింపవలయును.

కంఠనిధారణము.

వివాహపూర్వదిపసపు రాత్రియందు మంగళవాద్యములగుచుండగా అంశ
 రాత్నముయొక్క పాత్రిలను బ్రట్టిన గృహముందు ఆగార్యుడు మూర్ఛిని
 యధాక్రియలుగా సంకల్పమొనర్చి “వివాహకర్మా...కీతుకబంధనంకితస్యమి”
 అని చెప్పి రంగవల్లిచే యలంకరించిన భూమియందు తొమ్మిదికాని ఏడుకాని ఐదుగాని
 దళాలనుదీసికొని చివరయందు నాల్గంగుళములు, మడియందు శెండంగుళములు, మొద
 టియందు షడునారు అంగుళములను విడచి కువిలేరువరకెట్టి పూర్వదిక్కున కగ్రియ
 జంతునట్టుగా దర్శకూర్పమునంచి దానిపై జలకుంఠిమునుంచి బివ్యముచే నింపిన ఒక
 తాంబూళియందు తాంబూలము వీధూరి మొదలగువాని నుంచి కళకమును దానిలో

దయాత్) ఇతి మంటపమధ్యే ఉమామాహేశ్వర మావాహ్య హోడ శోపచారై స్సంపూజయేత్॥

అథకౌతుకబంధనం

వివాహకర్మణి పూర్వదినే రాత్రౌ సాంకుశే చాలికాయుక్తే స్థరే మంగళతూర్య నాదే కృతే కౌతుకబంధనం కుర్యాత్॥ తత్రాయంక్రిమః ఆచార్యస్తిధ్యాదికం సంకీర్త్య వివాహకర్మ కర్తుమాదా శ్రీ పరమేశ్వర ప్రీత్యర్థం కౌతుకబంధనం కరిష్యామి॥ ఇతి సంకల్ప్య రంగవల్యాద్యలంకృత భూమా నవనవపంచ స్వస్వతమ సంఖ్యాకాః కుశశలాకాగృహీత్వా చతురంగులాగ్ని ద్వ్యంగులగ్నింధిం హోడశాంగులమూలం యథాభవతి తథా పవిత్ర వద్బద్వా ఏవంకృతం కూచం ప్రింగగ్నిం నిధాయ తత్ర కుంభం సంస్థాప్య ఏకస్మిన్ తండులపూరిత కాంస్యచాత్రే, క్రీముకతాంబూల వత్త్రైస్సహ భస్మనిధాయ, తత్రపంచగుణీకృతం కాపాససూత్రం నిధాయ, తత్పిమ్మిపే యజమాన ముపవేశ్య, కుశవాస్తైర్నూహేశ్వరై స్సహకుంభోదకేన త్రత్సవితుర్వర్యేణ్యం అగ్నిమీశ, ఇషేత్వోజ్జేత్వా అగ్నీఆవాహితన్నోదేవీ రభిష్టయ, ఆహోహిషేత్వాది మంత్రైః॥ పురుషసూక్త విష్ణుసూక్త శ్రీసూక్తశివసంకల్పాదిభిశ్చ॥ తత్సూత్రే వాభిషిచ్య జాతవేదస ఇత్యస్య మరీచిః కశ్యపో జాతవేదా అగ్నిప్రీప్యపి॥ జాతవేదసే సునవామ, సోమమరాటియ తో నిదమాతి వేదః॥ ససంపవేదతి, దుగాణి విశ్వానా వేవ సింధుం దురితాత్స్యః॥ అనేనమంత్రేణ

శ్రుతి దానిదగ్గం యజమానుని గూర్చుండ బెట్టి కంకణమునకు ఆకుంభోదకముచే 'రిత్సవితు' అను మంత్రముచే 'అగ్నిమీశ' యను మంత్రముచేతనూ 'ఇషేత్వోజ్జేత్వా' అను మంత్రముచేతనూ, 'అగ్నీయామి' యను మంత్రముచేతనూ, 'శెన్నో దివీ' యను మంత్రముచేతనూ, 'ఆహోహి-ష్టా'యను మంత్రముచేతనూ, పురుషసూక్త, విష్ణుసూక్త శివసంకల్పముల చేరి ను (శివసంకల్పము చివర పుటలగొకలదు) స్నానముజేయుంచి జాతవేదా అనుమంత్రముచే గంధమునుధరించి ఆకంకణమును హోడశోపచారముల బూజించి విశ్వాతారే... యు డిబంధనే' అనుమంత్రముచే కమని కుడిహస్తమునకు కట్టెడి. ఇత్రయోజాత... సయాధా మితిదౌ) అని కన్యయుక్కు యెడమ హస్తమునకు కట్టెడి. అనంతరము ముసే

సూత్రం గంధేనలేపయిత్వా ఘోషశోపచాయై స్సంపూజ్య, విశ్వాత్తాతేఽఽ
 మంత్రభాగవోనేను ఇంద్రో జాతీ విశ్వాత్తాతే సవనేషువ్రవాచ్యా
 యాచ కథేమఘువ స్సంద్రసుప్తతే పారావతం యత్పురుసంభృగం
 వస్వపావృణో శృరభాయ ఋషిబంధవే ఇతిమంత్రేణ వరస్య దక్షిణ
 ౪ రే బధ్నీయాత్ || శ్రీయేజాత ఇత్యస్య ౩ణ్వో పవమానస్సీచు స్త్రిష్టుప్
 శ్రీయేజాత శ్చీయ అనిరియాను శ్చీయంవయో జరిత్యభ్యో దధాతి
 శ్చీయం వచానా అమృతత్వమాయన్ భవంతి సత్యాసమిధామితజ్ఞా
 ఇతిమంత్రేణ వధ్యో వామహస్తే బధ్నీయాత్ || తతోమాహేశ్వరాః
 శతంజీవశరదో వధేమాన శృతం హేమం తాఞ్శత మువసంతాన్
 శతమింద్రాగ్నిసవితా బృహస్పతిశ్చతాయమా, హవిషేమం పునరుణః ||
 అహర్షంత్యా విదంత్యా పునరాగాః పునర్నచ | సవాంగసహంతే చక్షు
 స్సంహమామృశ్య తేవిదః || బృహత్సామత్తత్రీ భృద్వృద్ధవృష్ణ్యం
 త్రిష్టుభాజ శ్శుభితముగ్రీ వీరం ఇంద్రస్తామేన పంచదశేన మధ్య
 మదంచా తేన సగరేణ రక్ష || యాయజ్ఞేన...రానాయమంహతే |
 త్యోబళం...మామృతాత్ | ఏతైమణంత్రైః రక్షాం కుర్యుః || తతో
 యజమానః కషణాద్గుణ్యాశం ఆచార్యాదిభ్యో యథాశక్తి
 దక్షిణాం దద్యాత్ ||

శ్లోకం: “శతంజీవ...బృహత్సామ” మొదలగు మంత్రములను బఠించునది, పిదప
 యజమానుడు, సుధాశక్తిగా మాహేశ్వరులను దక్షిణనొసంగవలయును.

వివాహాదిసముప శేయుదగినది.

అనంతరము దాల్చిపు స్నానాదికములను నెరవేర్చి సపత్నీవుడై మంగళపీఠ
 మందు గూర్చుని తిలభార్యయొక్క మడ్రప్రక్కలా కన్యమూర్తుండబెట్టి ఆచమన
 పాణీతాయామలనుజేసి తమిచ్చిదేవతలను నమస్కరించి యధాక్రమముగా ఇటు
 పంటి గోత్రోత్పన్నుడగు వరునకు ఈగోత్రోత్పన్నయగు కన్యకును ఈవిముప శేయు
 వివాహమునకు అంగభూతమగు పంచకళసాపన శేసెదనని పంకల్పముజేసి అనంతరము
 ‘మహీద్యౌః...భరీభిమభిః’ అని మంటప ముభాగమందు భూమినిముట్టి జరించి ఆస్థి
 మండు అద్భుతశక్తులను ను రించించి దానిపై ‘ఓవధయః...సుసి’ అని వక్షసుబరచి
 దానిపై బియ్యమును వీనిపై నుప్పులను బరచి దానిపై బంగారముమొదలగు శక్త్యను
 సారియగు ౫ కలశములను, ‘ఆకల...క్రదత్’ అని పెట్టి ‘ఇమంమే...రాపటం’

అథ వివాహాదిసకతత్వమ్.

వధూపితౄ సపత్నీకః కృతాభ్యుగ్రో ధృతమాంగభిరవేషః కృత
 లేపన రంగమాలికే మంటపస్య పురోభాగే శుభాసనే ప్రియైశ్చ ఉప
 విశ్య స్వదక్షిణతః పత్నీం రిద్దత్తిణతః కన్యాంచోపవిశ్య ఆచమ్య. ఇష్టదేవ
 తాగుర్వాదీ స్సమస్తౌత్య అపఉపస్పృశ్య ప్రిణానాయమ్య దేశకా
 లావనుకీర్త్య [] గోత్రోత్పన్నాయాః [] నామ్నాః కన్యాయాః
 అముకగోత్రోత్పన్నవరస్యచ అద్య కరిష్యమాణ వివాహకర్మ ప్రాయశ్చ
 ఈశానాది సంఘకలశ్శాపనం కరిష్యే. ఇతిసంకల్ప్య మహీం స్త్రీ
 పృథివీచన ఇమం యజ్ఞం మిమత్తతాం పిపృతాన్నో భరీమభిః) ఇతి
 భూమిం స్పృష్ట్యా జపేత్ (ఓషధయస్సంవదంతే సోమేనసహరాజ్ఞా
 యైక్యగోతిభ్యాహ్వానస్తం రాజన్ పారయామసి) ఇతిప్రతికలశం
 ద్విఃప్రస్థాన్యం పచ్చేషు నిదధ్యాత్. తద్ధాన్యోపరి తదధఃతండులం తదు
 పరి తదధః తిలం నిదధ్యాత్. తత్ర చకలశేషు ధావతిశ్చేనో వమః
 విగాహతే అభిదోగకనికకత్) ఇతి సావనాః ద్వస్యతమ కలశాన్
 నిదధ్యాత్ (ఇమంమే గంకే యమునే సరస్వతి శుతుద్రిస్తామం సచతా
 వరుష్ట్యా అసిక్వాత్ మరుద్వృథే విరస్తయాక్షిమే శృణుహ్య సుహా
 మయా॥ ఆపోవా ఇదగ్ంసర్వం విశ్వాభూతాన్యాపః ప్రిణావా ఆపః
 పశవఆపో స్సమాపోమృతమాపః సమాజాపో విరాడాపస్వరా
 డాప శ్చందాగ్ంమ్యాపో జ్యోతిగ్ంమ్యాపో యజుగ్ంమ్యాప స్సత్య
 మాపః సర్వాదేవతా ఆపోభూధువంస్సవరాప ఓం) ఇతిమంత్రాభ్యాం
 తీర్థోదకపభిమంత్ర్య ఈశానాది సద్యోజాతాంతమంత్రేణ కలశేషు
 జలంపూరయేత్. గంధద్వారాం ధురాధమాం నిర్మిల్వపుష్టాం కరీ
 షిణీః- ఈశ్వరీగ్ం సవః భూతానాం తామిహ్నాపహ్వాయేశ్శేష్యం)

అని శుద్ధజలమును ఆభిమంత్రించి ఈశానాదిమంత్రముచెక్రిమముగా ఎదుకలశముల
 లోనింపి 'గంధ...శ్రీయం' అని కలశములకు ఆప్తగంధమును (గంధము) ధరించి
 .కాండ...శ లేవ' అని ౫ చెట్లచిగురును, ౫ చెట్లచెక్కను, ౫ గరికపోచలను వాని
 లాబెట్టి "సా...నా...సప్రధా" అని పుట్టముదలైన ౫ స్థలములనున్నను బెట్టి
 శక్తివంతులైనచో 'సహిరత్నాని...హిమశేషా" అని పంచరత్నములనుంచి 'హిరణ్య...
 సమస్తై' అని దక్షిణముంచి "పూర్ణా...యంతః" అనివస్త్రమును ధరించి" రంధం...

ఇతి కలశేషు శివాష్టగంధం నిదధ్యాత్. (కాండాత్కాండాత్పూర్వోహంతి పరుషః పరుషఃపరి. ఏచానో దూర్వేప్రేతను సహసోణ శతేనచ) ఇతి పంచ పల్లవపంచత్వగ్దూర్వాశ్చ కధ్యాత్. (సోనాపృథివిభవా నృత్ర రానివేతని యచ్చానశ్చివ్వాసప్రధాః) ఇతి పవిత్రపంచమృత్తికాః నిక్షిపేత్ (సహి రత్నాని దాశుషేసువాతి సవితాభగః లంభాగం చిత్రీరీమహే) ఇతి పంచరత్నాని నిక్షిపేత్ (హిరణ్యరూపస్సహిరణ్య సందృగపాన్న పాశ్చేద హిరణ్యవణాః హిరణ్యయా త్పరియో నేనిషద్యాహిరణ్యదా దదత్వం నమస్సే॥ ఇతి సువర్ణప్రసాదధ్యాత్॥ పూర్ణాదర్శ్య పరా పతేతి ఫలందధ్యాత్। యువాసువానాః పరివేత ఆగాత్స ఉశ్చేయాన్భవతి జాయమానః॥ లంధీరానః వయఉన్నయంతి స్వాభ్యుదయన సా దేవయంతి) ఇతి వస్త్రం దధ్యాత్. (త్రేతూ లెస్వప్రేజహో భాను మస్విహి. జ్యోతిష్కరిః పథోగిక్తిధియాశ్చతాన్. అనుభూం వయ లిజోగువా మపోమనుభవజనియా దైవ్యంజనం) ఇతి శ్వేతలింతుభి వేష్టయేత్। పవిత్రం తే వితలింబ్రహ్మణస్సతే ప్రభుగాతాని పర్యేషి విశ్వతః। ఆత ప్రతనునతదా మో అశ్నుతే శ్రీతాస ఇద్విహం లెస్తత్స మాశతి ఇతి కర్పూరచం దధ్యాత్. (యాః ఫలినిర్యా అఫలా అభుష్టా యాశ్చ పుష్పిణీః బృహస్పతిప్రసూతాస్తానో ముంచత్వం వాసః) ఇతి పూగపుష్పఫలాని దధ్యాత్. ఇతి పంచకలశా నలంకృత్య లత్తత్కలశ పూజాధాం ఋత్విజో వృణీయాత్.

ఆచమ్య ప్రాణానాయమ్య సంకల్ప్య ఏవంగుణవిశిష్టాయా మస్యాంశుభ తిథౌ [] గోత్రోత్పన్నాయాః [] నామ్నాః కన్యాయాః []

జనం అని శుభ్రమగు దారిముచెబట్టి “పవిత్రం... మాశతి” అని దర్శనముచేయలనుంచి “యాః ఫలి... వాసః” అని పోకికాయలు పువ్వులు పెంకాయలు మొదలగువాటిచే యలంకరించి ఆ ఆకలశములను పూజించుటకై ఋత్విక్కులను పరించవలయును.

ఆచమనప్రాణానాయమ్యనిర్వి పితవ ఈగోత్రోత్పన్నయగు కన్యకును ఈగోత్రోత్పన్నవరునకును యిష్టదు చేయవలసిన వివాహక్రమదేశించి పంచకలశపూజ నొనర్చుటకై ఋత్విక్కులను పరించుచున్నాను. అని సంకల్పించి పిమ్మట క్రమముగా ఈ శా నముఖోద్భూతగురునూత్రానువర్తకాలగు ఒకరిని లవముందర గూర్చుండబెట్టి వారిని గురించి ఈశానకలశపూజను చేయుటకై మిమ్మలనువరించెదను” అనిచెప్పి “ఓం నమో...

గోత్రోత్పన్నస్య వరస్యచ అద్యకరివ్యమాణ వివాహకర్మప్రియుక్త
 పంచకలశపూజార్థం ఋష్యజ్ఞో వరిష్యే. అథేశానకలశపూజార్థం ఈశా
 నముఖోద్భూతం గురుం త్వాం వృణీమహే. ఓంనమోభగవతే ఆగమా
 ధ్యాయనాయ తద్ధస్థితికవర్ణాయ ఈశానముఖోద్భూతాయ మధ్యమక
 లశాధీశ్వరాయ లింగయజ్ఞోపవీతినే శివలాంఛనధారకాయ అపరిమితగ
 నాధీశ్వరాయ చిన్మూద్రాంకితాయ అత్యాశ్రమాయ పట్నీతిప్రణవ
 జాపకాయ అపరిమితశిఖాయ క్రియాకంఠాయ జ్ఞానదండాయ కారుణ్య
 మూర్తయేనమః॥ ఇతిఋత్విజం పూజయిత్వా తస్మైభేన గురుకలశ
 పూజాం కారయేత్ ॥ అథ పూర్వస్యాంధిశే॥ తత్పురుషకలశపూజా
 ధం తత్పురుషముఖోద్భూతం రేవణసిద్ధంత్యాం వృణీమహే. ఓం
 నమో భగవతే రేవణసిద్ధాయ సామశాఖాధ్యాయనాయ అరుణవ
 ర్ణాయ తత్పురుషముఖోద్భూతాయ, పూర్వకలశాధీశ్వరాయ
 లింగయజ్ఞోపవీతినే శివలాంఛనధారకాయ ద్వాదశసహస్రచరలిం
 గాధ్యక్షాయ గురుధర్మభిక్షాదేహిసుంద్రాంకితాయ గృహస్థాశ్ర
 మాయ శివపంచాక్షరీజాపకాయ పట్నీతిజ్జటానుకుటనుండితాయ
 మృత్కంఠాయ బిల్వదండాయ ఘనలింగాయ నమోనమః. గంధాద్యుప
 చారాంతస్సకృత్వా తస్మైభేన తత్పురుషకలశపూజాం కారయేత్.
 అథదక్షిణదిశి అఘోరకలశపూజాధం అఘోరముఖోద్భూతం మరుళ
 సిద్ధంత్యాం వృణీమహే. ఓంనమోభగవతే మరుళసిద్ధాయ అథర్వశి
 ఖాధ్యాయనాయ శ్యామవర్ణాయ అఘోరముఖోద్భూతాయ దక్షిణ
 కలశాధీశ్వరాయ లింగయజ్ఞోపవీతినే శివలాంఛన ధారకాయ

మూర్తయేనమః” అని వారినపూజించి అనంతరము తత్పురుషకలశపూజను జేయుటకై
 తత్పురుషముఖోద్భూతరేవణ సిద్ధాంతానుగతులగు మిశ్రులను వరించెదనని చెప్పి
 వారిని “ఓంనమో...లింగాయనమోనమః” అనిపూజించి పిదప అఘోరకలశపూజను
 జేయుటకై అఘోరముఖోద్భూత మరుళసిద్ధాంతానుగతులగు మిశ్రులను వరిం
 చెనని చెప్పి “ఓంనమోభగవతే...అతీతాయనమః” అని పూజించి అనంతరము
 వామరేవకలశపూజ నొనర్చుటకై వామరేవముఖోద్భూత పండితారాధ్యక్షుని
 అనుగతులగు మిశ్రులను వరించెదనని చెప్పి వారిని “ఓంనమో...బ్రహ్మచారిణే నమో
 నమః” అని పూజించి అనంతరము సన్న్యాసాతకలశపూజనుజేయుటకై సన్న్యాసాతముఖో

పత్రిసహస్రచరిలింగాధ్యక్షాయ దయాధనుభిక్షాం దేహితి ముద్్రాం
కితాయ వానప్రస్థాశ్రమాాయ ఓంమోహంసాయేతి జాపకాయ
ఏకాదశజటామకుటమండితాయ వ్యాఘ్రకంఠాయ ఔదుంబరదండాయ
అతీతాయ నమోనమః॥ ఇతి ఋత్విజం పూజయిత్వా॥ తస్మిన్నేన
అఘోరకలశపూజాం కారయేత్॥ అఘోర్తరదిశి వామదేవకలశపూ
జాధం పండితాచార్యం త్వాం వృణీమహే॥ ఓంసమోభగవతే పండి
తాచార్యాయ యజుర్వేదాధ్యయనాయ ప్రవాళవణాయ వామదేవ
ముఖోద్భూతాయ ఉత్తరకలశాధీశ్వరాయ లింగయజ్ఞోపవీతినే శివలాం
ఘనధారకాయ అసంఖ్యాతచరిలింగాధ్యక్షాయ భవభిక్షాం దేహితి ము
ద్్రాంకితాయ బ్రహ్మచర్యాశ్రమాయ గృహస్థీజాపకాయ పంచశిఖాయ
స్వణేశంధాయ వాలాశబిండాాయ బ్రహ్మచారిణే నమోనమః॥ ఇతి
ఋత్విజం పూజయిత్వా తస్మిన్నేన ఉత్తరదిశకలశపూజాం కారయేత్॥
అథవశ్యమిదిశి॥ సద్యోజాతకలశపూజాధం సద్యోజాతముఖోద్భూతం
ఏకోరామదేవం త్వాం వృణీమహే॥ ఓంసమోభగవతే ఏకోరామ
దేవాచార్యాయ ఋక్సామయజుర్వేదయనాయ గోక్షీరవణాయ సద్యోజా
తముఖోద్భూతాయ వశ్యమకలశాధీశ్వరాయ లింగయజ్ఞోపవీతినే శివ
లాంఘనధారకాయ త్రిసహస్రచరిలింగాధ్యక్షాయ లింగాద్విత భిక్షాం
దేహితి ముద్్రాంకితాయ విరక్తాశ్రమాయ ప్రాణవమంత్రీజాపకాయ
ఏకశిఖాయ కార్పాసకంఠాయ వేణుదండాయ విరక్తాయ నమోనమః॥
ఇతి ఋత్విజం పూజయిత్వా తస్మిన్నేన సద్యోజాతకలశపూజాం కార
యేత్॥

అథ కలశ పూజా

ఈశానకలశపూజాం కరిష్యే॥ తదంగ త్యేన ప్రాణప్రతిష్ఠాపనంచ
కరిష్యే॥ ఈశానప్రాణప్రతిష్ఠాపనమంత్రస్య బ్రహ్మర్షిః॥ బృహతీఠండః॥

దూతే ఏకోరామమూర్తానుగతుః॥ మిమ్ములను వరించెదనవిచెప్పి వారిని "ఓంసమో...
విరక్తాయ నమోనమః" అనిపూజించెడి, మై వివరించబడిన ఆ యా ఋత్విక్కులు క్రమ
ముగా ఆ ఆ కలశపూజ నొనర్చుచు యెట్లనిన, ఈశానకలశపూజకై వరించబడియున్న
ఋత్విక్కులు తాము ఈశాన్య కలశపూజేను జేసెదనని సంకల్పమునుజేసి, ఈశాన...విని

ఈశానోదేవతా| ఈశానభితి బీజం| ఈశ్వరీతిశక్తిః| సదాశివోమితి
 కీలకం, ఈశానప్రాణప్రతిష్ఠాధేః జపే వినియోగః ఈశానస్సర్వవిద్యా
 నా మంగుష్ఠాభ్యాం నమః ఈశ్వరస్సర్వభూతానాం తజ్జనీభ్యాం
 నమః బ్రహ్మధిపతిః మధ్యమాభ్యాం నమః బ్రహ్మణోధిపతిః అనామికా
 భ్యాంనమః బ్రహ్మశివోమే అస్తు కనిష్ఠకాభ్యాంనమః సదాశివో కర
 తలకరపృష్ఠాభ్యాం నమః ఈశానస్సర్వవిద్యానాం హృదయానునమః
 ఈశ్వరస్సర్వభూతానాం శిరసేస్వాహా. బ్రహ్మధిపతిః శిఖాయైవషట్.
 బ్రహ్మణోధిపతిః కవచాయపలుం. బ్రహ్మశివోమే అస్తు నేత్రేత్రీ
 యాయవౌషట్. సదాశివో అస్త్రాయఫట్|| ధ్యానం|| వ్యక్తావ్యక్త
 సనాతనంచ పరమం పత్రింశ తత్వాత్మికం తస్మాదుత్తరతత్త్వ మక్షర
 మితీజ్ఞేయం సదాయోగిభిః ఓంకారాది సమస్తముత్పిజనకం
 సూక్ష్మాతి సూక్ష్మాత్పరం మనో పంచమమీశ్వరస్యవదనం ఖవా
 ప్త తేజోమయం|| (ఈశానస్సర్వవిద్యానాం ఈశ్వర స్సర్వభూ
 తానాం బ్రహ్మధిపతి బ్రహ్మణోధిపతి ర్బ్రహ్మ శివోమే అస్తు
 సదాశివో) ఈశానస్య ప్రాణా ఇహప్రాణా ఈశానస్యజీవ
 ఇహస్థితే| ఈశానస్య సర్వేంద్రియాణికాయ వాఙ్మనశ్చక్షుశ్శోత్రీ
 జవ్యహ్రాణప్రాణా ఇహైవాగర్భ్య సుఖం చిరం తిష్ఠంతు స్వాహా||
 ప్రసాదలింగానునమః శోత్రేంద్రియాత్మనే నమః, శరణస్థలవ్వయా
 పాయనమః, శాంత్యతీత కలాత్మనేనమః శిబ్దగ్రహణ సాధనాయనమః
 పరాశక్త్యైనమః శివసాదాభ్యాత్మనే ఈశానమూర్తయేనమః సాన్ని
 ధ్యం కురుకురుస్వాహా. సప్తమంగా ప్రదక్షిణ సద్యోజాతం ప్రవద్యా
 మిత్యాననం|| సద్యోజాతాయనై నమః ఇతిపాద్యం|| భవే భవేనాతి

యోగః' అని ప్రాణప్రతిష్ఠుజేసి, అనంతరము, (ఈశాన స్సర్వవిద్యానాం...అస్త్రాయ
 ఫట్' అను పర్వంతము క్రిమయగా ఆయా మంత్రములచే ఉక్తరీత్యా
 అంగవాసాదులనుజేసి 'వ్యక్తా...తేజోమయం' అని ధ్యానించి 'ఈశానస్సర్వ...
 తిష్ఠంతుస్వాహా' అని ఆవాహించి 'ప్రసాదలింగా...స్వాహా' అని సప్తమంగళము లా
 దించి సద్యోజాత అనునది మొదలుగా 'సర్వభూతదమనాయనమః ఇతి ప్రదక్షిణాద్యు
 పచారాణ్' అను పర్వంతముల ఆయా మంత్రములచే ఆయా ఉపచారములను క్రమ
 ముగా నడిపించి ఈశానాయనము అను మూలమంత్రమును ౧౦౮ సార్లు జపించేది, పిదప

భవే ఇత్యర్థం భవోద్భవాదు నమః ఇత్యాచమనీయం. వామదేవా
యనమః ఇతిన్నానం. శ్వేస్తాయనమః ఇతివస్త్రం. శ్రేస్తాయనమః
ఇత్యుత్తరీయం. రుద్రాయనమః ఇతిగంధం. కాలాయనమః ఇత్యుత్త
తాన్. కలవికరణాయ నమః ఇతిపుష్పం. బలవికరణాయనమః ఇతి
ధూపం. బలాయనమః ఇతిదీపం. బలప్రేమధనాయనమః ఇతికాలే నై
వేద్యం. సర్వభూత దమనాయనమః ఇతితాంబూలం. మనోస్థనాయ
నమః ఇతిమంత్రీపుష్పం. సర్వభూతదమనాయనమః ఇతిప్రేక్షా
మృషచారాన్ కృత్వా మూలమంత్రీమహోత్తరశతం జపేత్ ||

అథ తత్పురుష కలశపూజాం శరిష్యే || తనంగత్వేన ప్రాణ
ప్రతిష్ఠాపనం శరిష్యే | అన్యశ్రీతత్పురుషప్రాణప్రతిష్ఠాపన మంత్రీస్య
బ్రహ్మపిః | గాయత్రీఛందః | తత్పురుషో దేవతా | తద్వీజం మహాదేవ
ఇతిత క్తి | రుద్రోఇతికీలకం | తత్పురుషప్రాణ ప్రతిష్ఠాథే జపే వినియో
గః | తత్పురుషాయనమః అంగుస్తాభ్యాంనమః, విద్మహే తజసోభ్యాం
నమః, మహాదేవాదు మధ్యమాభ్యాంనమః, ధీమహి అనామికాభ్యాం
నమః, తన్నోరుదగ్రిః | నిష్కాభ్యాంనమః, ప్రచోదయాత్ శరతలకరవృ
ష్టాభ్యాంనమః, తత్పురుషాయ హృదయానునమః, విద్మహే శరసేస్వాహ
మహాదేవాదు శిఖాయైవపట్. ప్రచోదయాత్ అస్త్రాయఫట్ ||
ధ్యానం || సంవర్తాన్ని తతిత్ ప్రదీప్తకనకప్రస్ఫుర్తి తేజోరుణాద్గంభీరధ్వని
సామవేదజనకం తామ్రాధరం సుందరం || అథేందు ద్యుతిలోలపింగళ
జటాభారప్రబద్ధోరగం | వంజేసిద్ధసురాసురేంద్రనమితం పూర్వం ముఖం
శూలినః || తత్పురుషాయ విద్మహే మహాదేవాదు ధీమహి తన్నోరుదగ్రిః
ప్రచోదయాత్. తత్పురుషస్య ప్రాణాఇహప్రాణాః తత్పురుషస్య జీవ
ఇహస్థితః తత్పురుషస్య సర్వేంద్రియాణి కాయవాజ్మనశ్చక్షుశ్శోత్రే

తత్పురుషకః శపూజజేయట్ కై వరించబడిన ఋత్విక్కులు సంకల్పముచేసి “అస్య
శ్రీ... జపేవినియోగః” అని ప్రాణప్రతిష్ఠుల జేసి ‘తత్పురుషాయ... అస్త్రాయఫట్’
అని అంగ న్యాసాదులతోనూ ‘సంవర్తాన్ని... ముఖశూలినః’ అని ధ్యానించి ‘తత్పురు
షాయవిద్మహే... నిష్కాభ్యాంనమః’ అని అనాహించి ‘ప్రేగింద్రియాత్మనే... మరతురు
స్వాహ’ అని సప్తమద్రుజానితది అనంతరము ఆయుఃప్రతులచే వెలక జెప్పబడినట్లే

జహ్వఘ్నాగ్రాహణాగత్య సుఖం చిరం తిష్ఠంతున్వాహం త్వగింది
యాల్మనే జంఘలింగాయనమః హ్రీగలింగస్థలాయనమః శాంతికలా
యనమః ఆదిత్యే నమః సుశీలవిషయాల్మనేనమః ఆమూర్తసాదా
భ్యానయనమః తిష్ఠిరుచభిహ్మదేనమః సాన్నిధ్యం కరుకురున్వాహం
సప్తముదాప్రసాదేన పూర్వవరదచారా స్పృశన్వి
మూలమంత్రే మప్తోత్తరశత్రం జపేత్ ॥

అథనక్షత్రాదిశిః అఘోరకలశపూజాం కరిష్యే. గిదంగక్షేప హ్రీ
గ్రహాంతిస్తాపనం కరిష్యే. ఓంఅస్మశ్రీఅఘోరమంత్రేస్స బ్రహ్మర్షిః త్రీ
ష్టస్ఫుండః అఘోరేభ్యః ఇతిఏజం సవేభ్యః త్రిశక్తిః రుద్రీయాపే
భ్యః ఇతితీలకం అఘోరహ్రీగ్రహాంతిస్తాదే జపేవినియోగః. అ
ఘోరేభ్యః అంగులం అథఘోరేభ్యః రజఃనీ॥ ఘోరఘోరతరేభ్యః
మధ్యం సర్వేభ్యః అనా॥ సవేశవేభ్యః కని॥ నమస్తే అస్తురుద్రీయా
పేభ్యః కరతలం ఏవం హృదయాదిన్వాహం॥ ధ్యానం॥ కాలాభ్రీభ్రీమ
గాంజన ద్యుతీనిభం వ్యావృత్తపింగేక్షణం॥ కణ్ఠాద్భాసిత భోగిభూ
షణ మణిహ్రిద్భిన్న దంష్ట్రోతురం॥ సవేశాంతకపాలశుక్తిశకల వ్యా
క్తిర్నితా శేఖరం పంజే దక్షిణమీశ్వరస్యనదనం॥ చాథననాదోదయం
(అఘోరేభ్యః ఘోరేభ్యః ఘోరఘోరతరేభ్యః సవేశభ్యః సవేశ
శవేశభ్యః నమస్తే అస్తు రుద్రీయాపేభ్యః) అఘోరహ్రీగ్రాహహ్రీగ్రా
అఘోరస్యజప ఇహస్థితః అఘోరస్యసవేంద్రియాణాం కామవాజ్ఞ
సశ్చక్షుశ్శ్రోత్రీ జహ్వఘ్నాగ్రా హ్రీగ్రాహణాగత్య సుఖం చిరం తిష్ఠం
తున్వాహం॥ శివలింగాయనమః నేత్రాల్మనేనమః పునాదస్థలయానాయ
నమః విద్యాకలాయనమః రూపగ్రహణసాధనాయ మూర్తీసాదా
భ్యానయ అఘోరమూర్తయే ఇచ్ఛాశక్తయే సాన్నిధ్యం కరుకురు
న్వాహం॥ సప్తముదాప్రసాదేన పూర్వవరదచారా స్పృశన్వి
ల్య మూలమంత్రే మప్తోత్తరశత్రం జపేత్ ॥ (అఘోరాయనమః ఇతి
మూలమంత్రే)

ఇ పంచములమజేసి 'తిష్ఠుకు హయనమః' అనుమూలమంత్రమును ౧౦౦౮ సార్లు జపించెడి.
ఈరీతిగానే తక్కిన అఘోరకలశమునకును వాడు చేసినకలశమునకును సదోజాతకలశము

అథోత్తరదిశి॥ వామదేవపూజా కరిష్యే. తదంగత్వేన ప్రాణ
ప్రతిష్ఠాపనంకరిష్యే. అస్మశ్శ్రీవామదేవప్రతిష్ఠాపనమంత్రేన్య బ్రహ్మ
హ్నిః శక్వరీఛందః వామదేవో దేవతా॥ వామదేవ ఇతిబీజం. రుద్రాక్షి
శక్తిః సర్వభూతదమనాయనమః ఇతికీలకం. వామదేవ ప్రాణప్రతి
ష్ఠాధే- జపేవినియోగః వామదేవాభ్యష్టేష్టాయనమః అంగం॥ శ్రీస్థా
యనమో రుద్రాయనమః తజః॥ కాలాయనమః కలవికరణాయనమః
మధ్య॥ బలవికరణాయనమో బలాయనమః అనా॥ బలప్రముఖనా
యనమః సర్వభూతదమనాయనమః రిసి॥ మనోన్మనాయనమః
కరితల॥ ఏనంహృదయాదిన్యాసః॥ ధ్యానం॥ గోరీకుంభము పంకిలం
సుతిలకం వ్యాపాంశుగండ్వస్థం॥ భూమిత్వేచకటాక్షమీక్షాం లనిత్స
త్ప్రీణాకణాకణాల్పం॥ స్నిగ్ధంబంబఫలాధరప్రవాసితం నీలాంకరంకృతం॥
వందే యాజ్ఞాపదేవహోషణనకం పక్ష్యంహరిహస్తే॥ వామదేవా
యనమో జ్యేష్ఠాయనమః శ్రీస్తాయనమో రుద్రాయనమః కాలాయనమః
కలవికరణాయనమో బలాయనమో బలవికరణాయనమో బలప్రముఖ
నాయనమః స్సర్వభూతదమనాయనమో మనోన్మనాయనమః॥ వామ
దేవస్య ప్రాణాభివాప్రాణా వామదేవస్వజీవఇహస్థితః॥ వామదేవస్య
సర్వేంద్రియాణి కాయవాఙ్మనశ్చక్షుశ్శోణ్రి బ్రహ్మహృదప్రాణా
హ్నావాగత్య సుఖం చిరం తిష్ఠంశున్వాహ॥ గుహ్యలింగాయనమః జిహ్వం
ద్రోణిగాత్య సేనమః మః హేత్వరస్థం స్వరూపాయనమః ప్రతిష్ఠాకలా
యైసమః రిసగ్రహణసాధినాయనమః జ్ఞానశక్త్యాగ్రనేనమః కిర్మూసా
దాఖ్యాయనమః॥ వామదేవాభ్యష్టేష్టాయనమః కురుకురున్వాహ॥ అథనవ్ర
ముద్రా ప్రసక్తేనపూర్వకం పూర్వవత్పూజా కృత్వా వామదేవా
యనమః ఇతిమూలమంత్రేనప్రేత్తిరతిం జపేత్॥

అథపశ్చిమదిశి॥ అస్మిన్కలశే సద్యోజాతపూజా కరిష్యే.
తదంగత్వేన ప్రాణప్రతిష్ఠాపనం కరిష్యే. సద్యోజాతప్రాణప్రతిష్ఠాపన
మంత్రేన్య బ్రహ్మహ్నిః ఉష్ణిక్ఛందః సద్యోజాతమూర్తిణి ఇతి దేవతా
సద్యోజాతమితి బీజం. ప్రసన్నామి ఇతిశక్తిః. భవోద్భవ ఇతికీలకం

నకుశ తత్తదుక్తకంఠములచే తత్తదాగ్రములను నైవేద్యములు.

సర్వోజాత పాపాపరిహరణ ఇవనియోగః. సర్వోజాతం అంగు॥
 ప్రపద్యామి రిదంసి సర్వోజాతాయై నమోనమః ఇతిమధ్య॥ భవే
 భవే అనా॥ నాతిథ వేధవస్వమాం ॥ ౩ ॥ భవోద్భవాణునమః కరతల॥
 సర్వోజాతా వ్యాదయానునమః॥ ప్రపద్యామి శిరసేనాహ॥ సర్వో
 జాతాయై నమోనమః శిఖాయై నమః॥ భవేభవే కవచాయనమః॥
 నాతిథవే భవస్వమాం నేత్రేయాయనావట్॥ భవోద్భవాణు
 నమః అస్త్రాయనమః॥ ఓంభువభువస్సువకోమితి దిగ్భాగః॥ శ్యానం॥
 ప్రాచీయాచలమిందుకుండధవళం గోక్షీర ఫేనపిథం॥ భవాధ్యంక మనం
 గజేహ దహనజ్వాలావళిలోచనం॥ విష్ణుబ్రహ్మ మరుద్గణాదీతః పం
 ఋగ్వేదసాదోదయః॥ మదేహం సకలం కళంకరహితం స్థానోద్భవం
 వశ్చిమం॥ సర్వోజాతం ప్రపద్యామి సర్వోజాతాయై నమోనమః భవే
 భవే నాతిథవే భవస్వమాం భవోద్భవాణునమః) సర్వోజాతస్య
 ప్రాణాఇహప్రాణః సర్వోజాతస్య జీవఇహస్థితిః సర్వోజాతస్య సర్వే
 ద్రియాః కాయవాజ్మసశ్చక్షుశ్శ్రోత్రేజహ్స్పూర్ణప్రాణాఇహైవా
 గత్య సుఖం చిరం తిష్ఠంతు స్వాహా॥ ఆచారలింగానునమః భక్తస్థల
 స్వరూపాయనమః ఘోషేంద్రియాల్మనేనమః నివృత్తికలామై నమః
 గంధగ్రహణ సాధనాయనమః క్రియాశక్త్యై నమః కమలసాదాఖ్యా
 యనమః సర్వోజాతమూర్తయే నామిధ్యం కురుకురుస్వాహా॥ సప్తము
 ద్రాప్రదర్శనపూజకం పూర్వపదుపచారా స్సృకల్ప్య సర్వోజాతాయ
 నమః ఇతిమూలమంత్రీ ముష్టాంతరశతంబదే॥ ఇతిపంచకలశస్థాపనవిధిః॥

అథ వక్ష్యామః ఘోరఫలక ధౌరణమ్.

శ్రుతి క్షేత్ర ఆరోహ శోభ యంతి ముఖం మను ముఖగ్ధిహి
మనశోభయా భూయాగ్ం సంచభగ్ం కరు॥ యమాః రజ్జం జను

వధూవరభక్తి ధారణము.

అనంతరము దీక్షకు సాత్త్వికమును భుజించుచు చుండగా సమాసాధానము చుండగా
 కాద్యములగుడుడ “కుభిశే...సహచరానా” అని వధూవదుల పాలముందు భూషిత
 యులను భరించవలయును. సిద్ధప వదుడు గడభ్రువుమాలాధారము మొదలగువాని
 చే యులక్రమై భక్తుడు సాత్త్వికమును ఇష్టజీవితమును జూచుడు మొదలగుబాంధవు

దగ్నిశ్రీధామై కామాయానై ఇమాంత్యామపి న హ్యేహం భగేనసహ
వచనా) ఇతిమంత్రేణ శోభనసూచనాధానం వీరమాహేశ్వర
సన్నిధౌ మంగళతూర్వైస్సహ వధూవరయో ర్లలాటే ఫాలఫలకం
బద్ధియాత్ వరిః॥ గంధాత్తతపుష్పమాలాభూషితస్సన్ భక్తమాహే
శ్వరేష్టదేవతాదీ స్సమస్కారం కృత్వా, లెఖాపిత్యాదీంశ్చ నమ
స్కృత్య, తైరనుమోదితో యథావిధివ మశ్వాది యానమారుహ్య
స్వచిత్తైశ్చాతిబంధచైరన్వై ర్మాహేశ్వరైః పురంఘ్రిభిః ధృతిభిర్
పూర్ణకలశదళాణాం పుష్పాత్ త దీపమాలాధ్వజలాజై ర్మంగళతూ
ర్వాదిభిశ్చసహ వధూగృహంగత్వా తవ్యారదేశే చాబ్జుఖస్థితః॥
నీరాజన పూర్ణకుంభయుతాభిః పురంఘ్రిభిః ప్రోత్సహ్యతో నీరాజ
నపూర్వక మంతర్వహం పవిత్ర్య మంటపశ్యాత్తరదేశే దభాస్తీణే
చతుఃపాదభద్రపీఠే చాబ్జుఖస్థిస్తుపవిశేత్॥

అథ మధుపర్కః

దాతా॥ పాద్యాధానం, అర్ఘ్యాధానం ఆచమనీయార్థం శుద్ధాచ
మనీయార్థం॥ జలచాత్రో చతుష్టయం మధుపర్కచాత్రం॥ పంచపంచతి

లకుమ నమస్కరించి పల్లకే యోగగు గుట్టయిమొదలగువానిలూ దేనియైనను ఆగోహించి
వీరమాహేశ్వరబంధుసుమంగళులు మొదలగువారిచే కూతుకొని, ఫలచామరము మొద
లగువాటిచే శోభితుడై మంగళవాద్యపమేతుడై వధూగృహక్వారమునకు పూర్వము
ఘడి నిలచి మంగళహారతులు మొదలగువానిధరించియుండు సీమంతిలచిత నెను
కొనబడినవాడై శృహమునుబ్రవేశించి వివాహసుంటపోత్తరభాగముందు దర్శించే
పరిచయదిన వానిగుపాదములు గలపీఠముందు పూర్వముఘడి కూర్చుండవలయును.

మధుపర్కము.

దాతృపు ౪ జలచాత్రలకు ౧ మధుపర్కచాత్రము వరుసపీఠార్థమై ౨౫ దర్శన
లను పెట్టుకొని చాగితాయామపంకల్యము మొదలైనవానిని దీర్చుకొని "విష్టర...
ప్రతిగృహ్యతా" అనిదాతృపు వైశాఖావినదర్శనలను వరుసకు పీఠాధానునై నివ్వగా
వరుడు "సృతిగృహ్యమి" అనినెప్పి "ఆహం వస్త్రా...భిదాని" అనిఉత్తరదిక్కునకు
చివరలుండునట్లు దర్శనలను తనచాచములచే రెట్టి కూర్చుండవలయును. దాత "పాద్యం
...ప్రతిగృహ్యతా" అని పూర్వముందులెప్పుబడిన చాత్రలలో నొకనానిని వరుని
కూర్చమిండియగా "ప్రతిగృహ్యమి" అని వరుడు పక్షిగహించి "అస్మిబ్రాహ్మ్యే...నర్తహం

దర్శ్యాప్రాగగ్గిం వామావలేనకృతం. విష్టరంచ సంపాద్య ప్రిణా
 నాయమ్న దేశకాలా సంకీర్త్య కన్యాన్థినే గృహమాగతాయాస్మై
 వరాయ కన్యాదానాంగభూతం మధుపర్కం కరిష్యే. ఇతిసంకల్ప్య
 ప్రాగ్గుత్తలక్షణం దర్శనమయం విష్టరమాదామ విష్టరోవిష్టరో విష్టరః
 ప్రతిగృహ్యతాం ఇతి ఆసనార్థం వరహస్తే దద్యాత్ || వరిః ప్రతిగృహ్య
 మీత్యుక్తా అహంవల్లేత్త్యసృ వామదేవో విష్టరోనుష్టుప్ విష్టరోవవేశనే
 వనియోగః అహంవమ్నఃసుంధాతానాం విక్ర్యతామివసూర్యః ఇదంత
 మధిశిష్టామి యోమాకశ్చాభిదాసతే ఇత్యుదగగే విష్టరఉపవిశేత్ ||
 పాద్యం పాద్యం పాద్యం ప్రతిగృహ్యతాం ప్రతిగృహ్యమీతి వరో గృహ్ణా
 యాత్ అస్మిన్నాప్తే శ్రియమావేశి యామ్యతోదేవిః ప్రతిగృహ్య
 మ్యాపః దక్షిణాపాదమవనే నిజేస్మిన్ రాష్ట్రమిందిరీయం దధామి.
 సవ్యం పాదమవనేనిజేస్మిన్నాప్తే ఇందిరీయం సధామూమి. పూర్వ
 మవ్యమవరమవ్యం పాదావవనేనిజే దేవారాష్ట్రగుప్తప్రాప్త అభయస్యా
 వరుధ్యై ఆపః పాదావవనే జనీర్ద్విపంతం నిదాహంతుమే ఇతివదేత్
 తతో దాతా తేనోదకేన వరస్య దక్షిణసవ్యపాదా త్పూ
 యేత్. తతోవరిః తాకికేన జలేనాచమ్య తతో దాతా అర్చ్యమ
 ర్ఘ్యమర్ఘ్యం ప్రతిగృహ్యతా మితి వరిః ప్రతిగృహ్య మీత్యుక్తా
 అంజలినా ప్రతిగృహ్య నాతా ఆచమనీయ మూచమనీయసుతి

తుమే” అని చెప్పింది. దాతృవు ఆదేనిటిచే నరుని శంకుపాదములను కడుగుతం
 దగా వరు దాచిననమను జేయవలె. దాతృవు “ఆశుక్య.....ప్రతిగృహ్యతాం”
 అని మరయొక జలపాత్రనివ్వగా వరుడు ‘ప్రతిగృహ్యమి’ యని చెప్పి శంకుచేతులచేతును
 అర్ఘ్యమును దీసికొనవలయును. దాతృవు ‘ఆచమనీయం...ప్రతిగృహ్యతాం’ అని మర
 యొక జలపాత్ర నీయుగా వరుడు ‘ప్రతిగృహ్యమి’ యని చెప్పి దానిని గ్రహించి తనయిచ్చ
 లింగమునకు సమర్పించి దానియందు కొంచేయను ‘ఆశుక్యతోపపరణమసి’ యని ఈన
 మునర్చి పునః ఆచమనమును జేసే. దాతృవు ‘మిత్రస్య...ప్రతిజ్ఞే’ యని మధుపరకా
 మును చూచి పూర్వకమువలెనే ‘మధుపరకం.....ప్రతిగృహ్యతాం’ అని అనగా
 వరుడు ‘దేవస్యత్వా...ప్రతిగృహ్యమి’ అని తన శంకుపాదములచే గ్రహించి ఇచ్చలింగ
 మునకు సమర్పించి పిదప తనఅంజలియందుగల మధుపర్కమును “మధునాతా...భవ
 రునః” అనిచూచి యెడమపాదమునందుకొని పెద్దప్రేక్షా పట్రెవువ్రేసి ఈరెంటినిజేపు

ప్రతిగృహ్యతామితి వరః ప్రతిగృహ్యమీ త్యుక్త్వా ప్రతిగృహ్య
 స్వేష్టలింగస్య సమర్పణం కృత్వా తస్మిన్నేకదేశం గృహీ
 త్వా అమృతోపస్తరణమపిఠ మగత్యేణ ప్రాశస్త్య లాకికేన జలేనాచమ్య
 ఆనీయమానం మధుపర్కం (మిత్రస్య త్యాచక్షుషా ప్రతీక్షే) ఇత్య
 వేక్ష్య మధుపర్క మధుపర్క మధుపర్కః ప్రతిగృహ్యతా మిత్య
 క్త్వా (దేవస్య త్యా సవితుః ప్రసవేఽశ్వినోబాహుభ్యాం పూర్ణో
 హస్తాభ్యాం ప్రతిగృహ్యమి) ఇతి మంత్రేణాంజలినా ప్రతిగృహ్య స్వేష్ట
 లింగస్య సమర్పణం కృత్వా న్వాంజలిస్థమీవ మధుపర్కం (మధు
 వాతా ఋతాయతే మధుక్షరంతి సింధవః మూర్ధ్వన్నస్సంతోష్వపథిః
 మధున క్త్వమితోషసా మధుమత్పూర్ణవం రజః మధుఽన్యరస్తునః పితౄ
 మధుమాన్నో వనస్పతి మేధుమాగ్ం అస్తు సూయః మూర్ధ్వీగా
 వో భవంతునః) ఇతి మంత్రేణ అనాఋతృభోవిక్ష్య తత్పాలిం సవ్యహ
 పై ధృత్వా అంగుష్ఠానామికాభ్యాం మధుపర్కం తిఃప్రదక్షిణ మ
 లోఽధ్య అంగుళికం మధుపర్కలేపం (సనవస్త్యా గాయత్రేణ ఛందసా
 భక్షయంతు) ఇతిపూర్వన్యాం నిక్షిపేత్. ఏవంరుద్రాస్త్యా జాగతేన
 ఛందసా భక్షయంతు ఇతి దక్షిణలేః (ఆదిత్యాస్త్యా జాగతేన ఛందసా
 భక్షయంతు) ఇతిపశ్చాత్ ప్రవ్యేత్వాదేవా అనప్తభేన ఛందసా భక్ష

మధుపర్కమందు మూడుతూర్లు ప్రదక్షిణయిగా తిరిగించి అవేళ్లకు అంటియును
 మధుపర్కమును 'సనవస్త్యా' అనుమంత్రముచే పూర్వదిక్కునకు,రుద్రాస్త్యా'అనుమం
 త్రముచే దక్షిణదిక్కునకును, ఆదిత్యా అనుమంత్రముచే పశ్చిమమునకును వివ్యేత్వా
 అనుమంత్రముచే ఉత్తరదిక్కునకును జల్లి భూలేభ్యః' అనుమంత్రముచే మధుపర్క
 మధ్యమును కొంచును దీసికొని మూడుతూర్లు మదికిపోక్షించి మధుపర్కచాత్రము
 భూమియందుంచి పునః మధుపర్కమందు కొంచెముదీసికొని 'విరాసోగోహమసి'
 అని పానమొసరించి ఆచమనమునజేసి మరలమధుపర్కముయొక్క కొంచెముభాగమును
 గ్రహించుకొని 'విరాజో గోహమసియ' అగ్రాగ్ర మరల ఆచమనమునజేసి పునః
 మధుపర్కమును ఇంచుకగ్రహించి,యదోహః పద్మాద్వైవిరాజః' అనిపానముజేసి
 ఆచమనమొచ్చి మిగిలిన మధుపర్కమును ఉత్తరభాగమును జలములోవేసి పిదప
 పూర్వమును దాతచేయివ్వబడి భూమియందు పెట్టబడిన ఆచమనచాత్రయందు కొం
 చమును "అమృతాపిఠామసి" అనిపానముజేసి పునః లాకికజలముచే ఆచమనమునజేసి
 మిగిలిన ఆచమనములభాగమును సత్కయ్యః అనుమంత్రముచే పానమొచ్చి సామా

యంతు) ఇత్యుత్తరతః క్షిప్త్యా (భూతేభ్యస్త్యా...భక్తయంతు) ఇతితిరావృత్యేన మంత్రేణ మధ్యాత్మింది ద్దృహీత్వా త్రిపూర్ణ్యం క్షిప్త్యా మధుపకాచారిం భూమా నిధాయ మధుపర్తకదేశం గృహీత్వా ఏరాజో దోహమాసి ఇతిప్రాశ్నతాకికేనోదకేన ఆచమ్య. పునరేకదేశం గృహీత్వా ఏరాజో దోహమసియ ఇతిప్రాశ్న పూర్వవదాచమ్య పునఃపూర్వం ద్దృహీత్వా (మయిదోహః పద్యా యై ఏరాజః) ఇతిప్రాశ్న పూర్వవదాచమ్య మధుపర్కశేపం ఉద జ్ఞుభే అపు నిక్షిపేత్. పూర్వనివేదితాచమనేయైః దేశం గృహీత్వా (అమృతాపిథానమసి) ఇతిపీత్వా తాకికేన జలేనాచమ్య పూర్వ నివేదితాచమనీయ జలశేపం సర్వంగృహీత్వా స్రవ్యంశశ్శీహిమయి శ్శీః శయతాం) ఇతిమంత్రీ ముచ్చాక్షా నిరవశేషమాచమసియ మా చమ్య పునరాకాకికేన జలేన ద్విరాచమేత్॥ అథ దాతా వరం గంధపుష్పాక్షుతే వస్త్రాభరణాదిభి స్సంపూజ్య తేన సహగతానపి సం పూజయేత్। ఇతిమధుపర్కః॥ అథ కన్యా స్నాతా పరిహితా హత వస్త్రా గృహంతరే సూత్రీవేష్టితోపలసిత దృవమపరిహరిదా గౌరీ సౌభాగ్యాది కామనయా ఘోషితోపచారైః పూజయేత్। కాత్యాయని నమస్తుభ్యం శంకరపీఠాభామిని వివాహభాగ్యనూరోగ్యం పుత్ర లాభంచ దేహిమే॥ ఇతిప్రాశ్నయేత్। తతో గౌరీ సౌభాగ్యాది ప్రార్థ యమానా॥ తత్రైవ నిష్ఠేత్ అథ సభాపూజా॥ అథోయే అన్యసత్వా నో హంతేభ్యో కరం నమః॥ సమోవః కిరికేభ్యో దేవానాగం హృది యేభ్యః॥ గణేభ్యో గంధర్వభ్యో వో నమోనమః॥ సమస్తే రుద్రీరూపేభ్యః

న్యమైజలముచే ఆచమనమును జేయవలసివది. అనంతరము వరుని గంధపుష్పనూతన వస్త్రాభరణాదులచే పూజించి వెనుదిపక్కమునాని పూజించి దక్షిణతలంబూలాదు లాసంగవలయును. అనంతరముందు కన్య స్నానమొనర్చి వస్త్రాదులచే అలంకృతురాలై గృహంతర్యాగముందు ఒకసారిపై పడుపుచేతి గొండేబునజేసి కట్టి ఘోషితోపచారముల బూజించి "కాత్యాయని...దేహిమే" అని ప్రార్థించుచు అనటనే కూచోన వలయును. పిదప సభాపూజ॥ వరుడు సభాదులను, 'అథోయే రుద్రరూపేభ్యః' అనిప్రార్థించి దక్షిణకాంబూలాదులనిచ్చి 'నమస్సుదనే...పరిబ్రహ్మణేనమః' అని నమస్కరించగా సభాసదులు 'విశువ్యై...రాజాభివతి' అని ఆకీర్తించి, వరుని

ఇతి మంత్రేణ స స్తుత్య సకక్షిణతాంబూలాని దత్వా నమర్చ
దసి నిదస్యతే. సమస్సుభినా పురోగణాన్పుష్కమే నమో దివేనమః॥
పుష్కలైశ్చైవమః యువభ్యోనమః॥ అసీనేభ్యో యజామదేవాయ విశత్
సమస్సుదస్యేభ్యః ప్రమథగణేభ్యః సదస్యేభ్యో రుద్రగణేభ్యో నమః॥
సదస్యేభ్యో అమరగణేభ్యోనమః॥ సదస్యేభ్యో మాహేశ్వరగణేభ్యో
నమః॥ పరబ్రహ్మణేనమః॥ ఇతి శిష్టనమస్కారం ॥౩౮॥ అథ బ్రహ్మ
గ్వై బహ్వశ్వామై బహ్వజావికామై బహువీహియవామై బహుమా
షతిలామై బహుహిరిణ్యమై బహువాస్తికామై బహురాసనూరు
షామై రయిమత్యై పుష్టిమత్యై బహురాయశ్చషామై రాజాస్తు॥
నామౌజ్యం భౌజ్యం న్వరాజ్యంవై రాజ్యం వారీమేష్ట్యం రాజ్యం
మహారాజ్యమాధపత్యం) సోమోవా ఏతస్య రాజ్యమాధతై యోరాజా
నన్ రాజ్యోవాసోమేన యజతే దేవసూవామేతాని హవిగంపిభ
వంతి ఏతావంతో వైదేవానాగం నవాః॥ తపివాస్తై సవాన్ప్రయ
చ్ఛంతి తయేనం పునస్సునంతే రాజ్యాః॥ దేవసూ రాజాధవతి
ఇతి మంత్రాభ్యం ధత్తమహేశ్వరా ఆశీర్వాచనం కృత్వా మంత్రాక్ష
తాన్ వర శిరిసి సక్తిపేత్॥

అథ కన్యాదానాథం వినియోజ్యస్య జలస్య శుద్ధం కుగ్ధాత్ |
తద్యథా॥ పురోధాః వరదక్షిణారిః ఉదజ్ముఖ ఉపవిశ్య వధూవరయో
ర్మధ్యే ప్రాగగోదగగ్రా దధానాస్తీర్య తేషుతైజసం శుద్ధతీర్థాది
జలపూర్ణకలశం నిధాయ, వీహియవానాశోష్య, గంధపుష్పాదిభిరలం
కృత్య, కూర్వాపల్లవైశ్చముస్తీర్య, అల్లింగాభిముగ్ధరభిమంత్రీయేత్ |
తత్ప్రయంత్రాః (ఆహోహిష్టా మయోధువ స్తాన ఉజ్జేదధారేన మహే
రణాయచక్షునే యోవశ్వసరమో రసస్తస్య భాజయతే హనః ఉశతీ

శిరస్సునైన ఆక్షుతలను చేసెడిది.

అనంతరము పురోహితుడు వరుని కుడిపక్కలా ఉత్తరముఖుడై కూర్చొని
మధ్యన పూర్వమునకేగాని ఉత్తరమునకేగాని ఆగ్రములందున్న దర్శనముబంది
దానిపై పుణ్యజలముచేసేంపిని ఒక కలశమునుంచి గంధపుష్పముల నలంకరించి ఆహో
హిష్టా...స్వస్తీభిస్సహా॥ అను మంత్రముచే అభిమంత్రించెడిది. అనంతరము కుంగళ

రివ కూతరః తస్మా అరంగమామనో యస్యక్షయాత్ జన్వథ ఆపో
 జనయథాచనః॥ ౧॥ ఆపోయం వఃప్రేథమం దేవయంత ఇంద్రోవాన
 మూమిమ కృణ్వతేళః॥ లెవోవయం శుచిమరిప్రమద్య ఘృతపృషా
 మధుమంతం ఎనేమ॥ తమూమిమూపో మధుమత్తమం వోపాన
 సాదవత్వా శుపేమా॥ యస్మిన్నిందో వసుభిర్మాదయా తే
 తమశ్యామ దేవహంతా వోఅద్య॥ ౨॥ శతపవిత్రా స్వధయామ
 దంతీ దేవదేవానామపి యంతిపాథః॥ తాఇంద్రస్య నమినంతి
 ప్రతాని సింధుభ్యో వావ్యం ఘృతవజ్జ్వలాలి॥ ౩॥ యాస్సూర్మో
 రశ్మిభిరాతతా నయాభ్యఇందో అరిదగ్ధాతుమూమిం॥ తేసింధవో
 వరివోధాతనానో యూయం పాలిస్సస్తిభిస్సదానః॥ ౪॥ అథ స్వలం
 కృతవేత్సని తూర్యమంగళహోషేక్రియామాణే మంటపే పూర్వ
 పశ్చిమదూః పాస్తాంతరాళిం విహాయ శ్వేతగంటులై ద్వాారాశీప్రత్యే
 కం ప్రస్థపరిమితౌ కృత్వా తస్మాధ్యే కుంకుమాది స్వస్తికాంకితకాండవిటం
 ఉత్తరదిశం మాహేశ్వరాభారయేయః అథపూర్వరాశౌ ప్రత్యజ్జుఖం
 వరగం పశ్చిమరాశౌచ ప్రాజ్జుఖం కన్యాం గుడజీరకయంతిపాణీ సావయే
 యః తౌ వధూవరౌ ఇప్తదేవతా ధ్యాయంతౌ సమాహితౌ తిష్ఠేతాం
 అథమాహేశ్వరా స్సూయాసూక్త సంజ్ఞకనత్యేనో త్తభితేలి సూక్తం
 పఠేయః॥

అథ సూయా సూక్తమ్

సత్యేనోత్తభితాభూమి స్సూయేణోత్తభితాద్యాః॥ ఋతేనాది
 త్యాస్తిషంతి దివిసోమో అభిశీరః॥ సోమేనాదిత్యా బలిసస్సామేన

వాక్యము లగుచుండగా వివాహమంటపమందు పూర్వదిశయం దొక బియ్యపుకుప్పను
 పట్టుచు దిశయందొకరాశినిజేసి ఆకెంటిమధ్యన శుభినిచకములగు కుంకుమాదులచే
 నలంకరింపబడ్డ తెరవస్త్రమును మాహేశ్వరు లుత్తరదిక్కునకు కొంగుండునటుల బట్టు
 కొని నిలబడవలయును. తర్వాత పూర్వదిక్కు బియ్యపురాశిపైన వరుని పశ్చిమముఖ
 ముగాను పశ్చిమదిశ బియ్యపురాశిపైన కన్యను పూర్వముఖముగాను ఒకరిముఖ మొకరికి
 గనుపించకుండునటుల (తలలు క్రిందికివంచి) నిలబెట్టి వధూవరులిద్దరి హోసలియందు
 ప్రత్యేకముగా ఊర్రెల్లమునుంచి మాహేశ్వరులు సత్యేనోత్తభితా మొదలుకొని

వృధివీమహీ॥ అథోనక్షత్రాగ్రా మేషాముపస్థే సోమతహితః॥ సోమం
మన్యతే పవవాన్యత్సం పింపంత్యోవధిం సోమం యంబ్రహ్మణో విదు
నః తస్మాత్సాతికత్సవ॥ అచ్ఛద్విధానై గుఃపితో బార్హత్యైస్సమర
క్షితః॥ గాగ్లామిచ్ఛృణ్వన్తిష్ఠసి సతేతస్సాతిసార్థివః॥ యత్వా దేవప్ర
పిబంతి తతతప్యాయసే పునః వాయుస్సోమస్య రక్షితాసమానాం
మాసతకృతిః॥౧॥

రైభ్యాసీదనుదేయో నారాశంసీన్యోచసీ సూర్యా-యాభద్ర
మిద్వాసో గాథయైతి పరిష్కృతం॥ చిత్తరా ఉపబర్హణం చక్షురా
అభ్యంజనం ద్యౌభూమిః కోశ ఆద్యదయాత్పూర్ణాపతి॥ స్తామా
ఆసస్ప్రతిధయః కురీరం ఛందఃపశః॥ సూర్యా-యా ఆశ్వినావరాస్ని
రాసీ త్పురోగవః సోమో వధూయుర భవదశ్వినా స్తాముభావరా
సూర్యాంయత్పత్వే శంసుతీం మనసా సవితాఽదిదాత్తం మనో
అస్య అస ఆసీద్ద్యౌ రాసీదుతచ్ఛదిః॥ శుక్రావనద్వాహవాస్తాం
యదయా త్పూర్ణాగృహం॥౨॥

ఋక్సామాభ్య మభిహితౌ గావా తేసామనావితః శోత్రం తే
చకే ఆస్తాం దివిపంథాశ్చరాచరః॥ శుచీతే చకే యాత్వావ్యానో
అక్షతహితః అనోమసస్మయం సూర్యా రోహయ త్ప్రేక్షతీపతిం॥
సూర్యా-యావహతుః పాగ్రా ల్పవితాఽయమవాస్మజత్॥ అఘాసు
హన్యంతే గావోఽజాన్యోః పర్యవ్యాతే॥ యదశ్వినాపుచ్ఛమానావ
యాతం తిచకేణవహతుం సూర్యా-యాః విశ్వేదేవా ఆనుతద్వా
మజానన్సుత్రీః పితరావప్రణేతపూషా॥ యదయాతం శుభస్పతీవ రేయం
సూర్యా-ముపక్లైష్ఠకం చక్రం వామాసీత్ప్రేక్షాత్ప్రేక్షతీపతిః॥౩॥

ద్వేతే చకే సూర్యేబ్రహ్మణఋతుథావిదుః॥ అక్షైశ్చచక్రం
యద్గుహిత తద్ధాతయ ఇద్విదుః॥ సూర్యా-యైదేవేభ్యోమిత్రామవరు
ణాయచ॥ యేభూతస్యప్రచేతస ఇదంతేభ్యోఽకరింసనః పూర్వాపరం

పముద్రేష్టేదధాతునామతతోమ్మిది పన్నములను జనువుచుండగా శుభాంగనలు శోభన
పాటలు బాడుచుండ వధూవరులు తమ మనస్సునందు ఇష్టదేవతాభ్యుప
చుండ పాకోహితుడు ముందుశిష్య మంగళాష్టకములను శిష్యుడు

చ రతోమా యయై తో శిశూక్షీశ తో పరియాతో అధ్వగం విశ్వా
స్యన్యో భువనాఽపచప్తఋతూన్యో పః కజ్జాఽనుతేపునః సవో వో
భవతి జాయమానోఽహ్నం కేతురుషసామేత్యగ్నిం భాగం దేవభ్యో
విదధాత్యా యస్త్రిచంద్రమాస్తిరతే దీఘమాయుః సుకింశుకం
శల్మలిం విశ్వరూపం హిరణ్యవర్ణం సువృతం సుచక్రం ఆలోహసూ
యే అమృతస్యలోకం సోమనంపత్యేవహతుంకృణుష్వ ॥ ౪॥

ఉదీర్వాతః పతివలీహేయ విశ్వావసుం సమసాగీర్భిరీశే అన్యా
మిచ్ఛపి తృప్తవం వ్యక్తాం సతేభాగోజసమా తస్యవిద్ధి ఉదీర్వాతో
విశ్వావసో సమసేభానుహేత్వా అన్యామిచ్ఛప్రిఫర్వ్యైస్సంజాయాం
పత్యాస్పృజ అన్యత్రా ఋజవస్సంశు పఞ్చామేభి స్సభాయోయన్తి
నోవరేయం సమాయమా సంభగోనో నినియాత్స జాస్విత్యం సుయమ
మస్తుదేవాః ప్రత్యాముంచామి వరుణస్యపాశాద్యనత్వా బహ్నుర్నివి
తాసుశేవః ఋతస్యయోనా సుశ్రుతస్య లోకేరిష్టాంత్యా సహపత్యా
దధామి ప్రీతోముంచామి నామతస్సుబధ్ధా మము తస్కరం
యథేయమింద్ర మిధ్వస్సుపుత్రా సుభగాసతి ॥ ౫॥

పూమాత్యేతో నయతు హస్తకృహ్యశ్వినా త్వాప్రిహవతాం
రథేన గృహస్తచ్చ గృహపత్నీ యథాసోవశిసీర్వం విదధమావదాసి
ఇహప్రియం ప్రీజయా తే సమృద్ధతా మస్మిన్ప్రహే గార్హపత్యా
య జాగృహి వనాపత్యాతన్వ సంస్పృజస్వాధాజప్రీవిదధమావదాధః
సీలలోహితం భవతి కృత్యానక్తి ర్వ్యజ్యతే ఏథంతే అన్యాజ్ఞాతయః
పతిబంధేషు బధ్యతే పరాదేహి శాముల్యం బ్రహ్మభ్యో విభజా
వసు కృత్యేమాపదవలీభూత్వా జాయావిశతేపతి ॥ అశ్రీరాతనూ
ర్భవతి రుశలీపాపయాఽముయా పతిర్వద్వధోవాససాస్వహం గమాభిధి
త్పి ॥ ౬॥

యేనధ్వశ్చంద్రం వహతుం యక్ష్మాయంతి జనాదను పునస్తా
న్యజ్ఞాం దేవానయంతు యతఃకతాః మావిద్వస్పరిఽన్ధిశో యతస్సీ
దంతి దంపతీ సుశేభిమృగమతీ తా మవద్రాచ్యవారయః సు
మంగలీరియం వధూరిమాం సమేతపత్యై సాభాగ్యమస్యై దత్వా

యాథాస్తం విపరీతసా తృప్తమేత త్కలుకమేత దవాప్తవద్విషవన్నై
 ౧౩ వేత్తా సూర్యా సూర్యాబ్రహ్మవిద్యా తృప్తద్వాధూనుమహతిః
 ఆశననావిశననమథో అధివికరణా సూర్యాయాః పశ్యరూపాణి
 తాని బ్రహ్మతు శుంధతి॥ ౭॥

గృభ్ణామితే సాభగత్యాః మాస్తం మయాపత్యా జరదప్తి
 యథా౭నః॥ భగో అయమానవి తా పురంధిర్మహ్యంత్యా౭మగ్నా
 ర్హవత్యాః దేవాః తాంపూషచ్ఛవతమామేరవస్వ యస్యాం బీజం
 మనుష్యా వసంతి॥ యానఙ్గిరూ ఉశతీవిశ్రయాతే యస్యా ముశంతిః
 ప్రహ రామశేవం॥ తుభ్యమగే వర్యవహం త్సూర్యాం వహతునా
 సహ॥ పునఃపరిభ్యో జాయాండా అగ్నేపరిజయ సహ॥ పునః పత్నీమగ్ని
 రదాదాయుసానహ వర్చసా దీర్ఘాయు రస్యాః పత్నిరీచతి శరద
 శ్శతం॥ సోమః ప్రథమోవిదే॥ గంధర్వోవివిద ఉత్తరః॥ తృతీయో
 అగ్నిప్తేప్రతీం తురీయస్తే మనుష్యజాః॥ ౮॥

సోమో౭దదగ్గంధర్వాః గంధర్వో౭దదగ్గయో రయంచ
 పుత్రాం శ్చాదాదగ్నిర్మహ్య మథో౭హం॥ ఇహోవస్తం మావియాప్తం
 విశ్వనాయువ్యశ్శతం॥ క్షీశంతో పుత్రైన్౭ప్తభి ర్హృదమానా
 స్తేగృహే॥ ఆనః ప్రజాం జనయతు ప్రజాపతిరా జరసాయ సమన
 త్వర్యమా అమృగలీః పతిలోకమావిశ శంనో భవద్విపదేశం
 చతుష్పదే॥ అఘోం చక్షురపతిఘ్నేధి శివాసశుభ్యస్సుమనాసువర్చాః॥
 వీరసూర్దేవకామాస్యానా శంనోభివద్విపదేశం చతుష్పదే॥ ఇమాం
 త్వమింద్రో మిథ్యస్సుపుత్రాం సుభగాంకృణు దశాస్యాం పుత్రా
 నాధేహి పతి మేకాదశంకృధి సమాజ్జీశ్వశురేధవా సమాజ్జీవత
 శ్వాభిభవ ననాంజరిసమాజ్జీభవ సమాజ్జీ అధిదేవుషు॥ సమంజం
 తు విశ్వేదేవాస్సమాపోహృదయానినా॥ సంమారితీశ్వా సంధాతా
 సమ దేప్తీ దధాతునా॥ ౯॥ ఇతి సూర్యాసూక్తం.

తదైవపురంధ్యో మంగళగీతిః కుర్యుః॥ తదేవలగ్నమితి శ్లోక
 పఠనపూర్వకం కల్యాణైకనిధాన మిత్యాది మంగళాష్టకే పఠ్యమానే॥

అధమంగళాష్టకం॥

కల్యాణైక నిధానభూతమితి యత్కాలాగ్నిరుద్రాదిభిః ప్రఖ్యాతోఽనిషద్భి రధ్యవసితం విధ్వస్తపాపప్రిణం॥ భస్మేతి స్మృతిమాత్రే తో భువి స్మణాం మానీంద్రీభోగప్రదం॥ రుద్రాణీ రమణప్రియం తద మితం కుర్యాత్సదా మంగళం॥ ౧॥

లోకే శ్రీశిశిరక్షమా ధరసుతా కాంతాక్షి పంకేరుహస్యం దిక్షీరకణోదితంహి యదితి ఖ్యాతం పురాణేశ్వరే॥ శ్రేయస్సాధన తాం దధాన మనిశం శైవప్రేమాదావహం రుద్రాక్షం శ్రీతరక్షకం తద మితం కుర్యాత్సదా మంగళం॥ ౨॥

స్వాంతర్లభిత సర్వమంత్రీకలనాలబ్ధవ్య నానాఫలం॥ స్మారం స్మారమిహస్మరారిసదనం పంచాక్షరం పావనం॥ యచ్చైవాః ప్రతిరంతి చుస్తర మహాసంసారవారాంసిధిం॥ భూయస్తద్వరమంత్రీరత్నమమితం కుర్యాత్సదా మంగళం॥ ౩॥

అజ్ఞానా తిశయాధికాంధతమసాత్వంధస్యపుంసస్సదా॥ సుజ్ఞానాం జనసాధనేన మహతా చక్షుస్సమున్మీలితం॥ యేనస్యచ్చమ తుచ్చభూరి కరుణా కల్లోలినీ వల్లభః॥ శ్రీమాన్ సద్గురు రత్రీసైవభగవాన్ కుర్యాత్సదా మంగళం॥ ౪॥

సంబంధాతిశయం స.నావిరచయత్యాగాంగ యోగాంగ సద్భోగాంగ ప్రతిభేద భిన్నతనుషు శుభ్రవ్యంతినిఘ్నతం॥ లింగాంగ ద్వయ సామరస్య విలసచ్ఛేతస్వరూపప్రదం॥ లింగం శ్రీకరముత్తమం తదమితం కుర్యాత్సదా మంగళం॥ ౫॥

జానాతీహ ముహుఃక్షితావతిశయం విశ్వప్రకాశం ప్రభుం॥ వేదాంతైః ప్రతిపాదితం పరశివం స్వీయస్వరూపేణ యః॥ నానాఘోర తరాఘపూగతిమిర ప్రధ్వంసనద్యోమణి స్సాయం శ్రీవరజంగమస్సమ ధికం కుర్యాత్సదా మంగళం॥ ౬॥

జ్యోతిష్సులచే నిర్మించబడిన కాలమునకు పరిగా కాదపటమును ఉత్తరిదిక్కునకు లాగుకొని కన్యచే వరునిశిరస్సుపైనను వరునిచే కన్యశిరస్సునందునుత జేవ లగ్నముని గుడజీరకము బెట్టించవలయును.

వీత్వా యత్పరమం పవిత్రమమలం కైలాసశైలోల్లస చ్ఛర్వో
దగ్ధి వరప్రదేశవదనీ సాపానభూతం సదా॥ భక్త్యా భూమితలే సమీ
హితతతిం సంపాన్మువంత్యాదరా తత్త్వాదోదక మిష్టదం సమధికం
కుర్యాత్సదా మంగళం॥౭॥

జుష్టాయం శ్రుతిశంసితం పురహరప్రేమ ప్రకర్షాస్పదం
శస్త్రంధ్వస్త సమస్త దుష్కృతగణం స్వశ్రేయసం శ్రీపదం॥ సాంద్రా
నందభరా భవంతి పురుషాస్సవేషి చోర్వితలే హృద్యస్సతీనిధిః
ప్రసాదనిచయః కుర్యాత్సదా మంగళం॥౮॥

స్పష్టాష్టానరణ ప్రచారచతుర శ్రీవీరశైవాగ్రణేః పంచాచార
విచారచానుచతుర స్వచ్ఛాంతరంగస్పదా॥ సంఖ్యావజ్ఞన గీయమాన
విలసిన్మాహత్యై సంభావితా భక్తానుగ్రహ కృత్పురాతన గణః
కుర్యాత్సదా మంగళం॥౯॥

లోకేష్టావరణాఖ్య మంగళమిదం సవేష్టసిద్ధిప్రదం భక్త్యా
యః పఠిప్రహృష్టహృదయః శ్లోకస్సుః సుభీభిక్తుహః॥ శ్రీనిర్వాణ
ముదాప్తయే విరచితం యోవాశ్మణోత్పాదరాత్ పుంసస్తస్య సదా
శివస్సమధికం కుర్యాత్సదా మంగళం॥౧౦॥ సుముహూర్తస్సావధానః
సులగ్నం సావధానం॥

తరువాతే వరుడు వధూయలును “అగ్రాత్పన్నం... సవితుస్సవ” అని
చెప్పచు చూడవలయును. వధువు వరునియలును ‘అహో... చతుష్పదే’ అని
వరునిచే బెప్పలడుచుండగా జూడవలయును. అనంతరము ‘అన్యక్షరా... దేవా’ అని
చెప్పచు వరుని పశ్చిమదిశలియ్యపురాశిపై పూర్వముఖునిగాను వధువును పూర్వదిశ
యొక్క తండ్రిరాశిపై పశ్చిముఖునిగాను నిలబెట్టించవలయును. పిదప వరుడు దంప
యొక్క అగ్రముచే కన్యయొక్క కనుబొమలమధ్యనుండు ‘ఓంకారము’... ప్రచోద
యాత్” అని స్పృశించేది. తదనంతరము దాత కన్యాదానమును జేయున చెట్టగా,
తాను పట్నీపమేతుడై పరూవరుల దక్షిణభాగముందు ఉత్తరముఖుడై కూర్చొని
“పుణ్యాహం... ఋషింభవంతోబ్రువంతు” అని మూడుసార్లు మాహేశ్వరులను
గురించి చెప్పి తదపర మాహేశ్వరులను ‘ఓంపుణ్యాహం’ అని అట్లులే మూడుసార్లు
వదించవలయును. అనంతరము మరల మాహేశ్వరులు “శివాఅవస్సంతు... నక్షత్రసంప
దస్తు” అనిచెప్పేది. పిదప దాతృవు ఆదమన ప్రాణాయామములను జేసికొని అక్షరలను
హస్తమందితుకొని ‘ఓంఅస్య శ్రీచరాదిపరమేశ్వర’ అనునది మొదలుకొని ‘కన్యాదాన
దుహంకరిష్యే’ అనువరకుగల మహాసంకల్ప పఠనపూర్వకము.

జ్యోతిషే న పదివైకాలే కాండపట ముదగవసార్య సుము
హూర్తోస్త్విత్యుక్తే వధూవరాభ్యాం వరస్పరం గుడశీర కావశీరణం కార
ణీయం తతో వరః (అభా)త్మస్మిం వరుణాపతిస్మిం బృహస్పతే
ఇంద్రాపుత్రస్మిం లక్ష్మ్యంతామస్త్యై సవతుస్సువ) ఇతిజపన్ కన్యాం
నిరీక్షేత అహూర చతురపతిస్మ్యధి శివాపశుభ్యస్సుమనా స్సువ
ర్యాః వీరసోదేవకామా స్యానాశింసో భవద్విపదేశం చతుష్పదే ఇతి
కన్యాయా నిరీక్ష్యమాణో జపిత్వా (అనృతరా ఋజవస్సంతు పంథా
యేభిస్సఖా యోయతిసో వరేయం సమర్యమా సంభగోసో నిసీ
యాత్సంజాస్వత్యం సుయుమమస్తు దేవాః) ఇతి వరం ప్రాజ్ఞుఖం
వధూం ప్రత్యజ్ఞుఖించ మ్యాయత్. తతో వరః దర్భాగ్రేణ తస్యాః
భృగ్వోర్విధ్యం వ్యాప్నోతిభిః పరిమృజ్య దర్భం నిరస్య అపడవస్పృశేత్.
అథ దాతా వధూవరదక్షిణాః పత్నీసహితఉదజ్ఞుఖ ఉపవిశ్య పుణ్యా
హం భవంతోబ్రువంతు. స్వస్తిభవంతోబ్రువంతు. ఋద్ధింభవంతోబ్రు
వంతు. ఇత్యేవం త్రివారం ముంద్రీమధ్యమోచ్చస్వరైర్వాక్యత్రీయం
మాహేశ్వరాస్సృత్యుచ్చార్య తథానూహేశ్వరైరపి ఓం పుణ్యాహం
ఇత్యాద్యుక్త్వా శివాఅపస్సంతు సోమనస్యమస్తు అక్షతమర్చిష్టంచాస్తు
దీర్ఘమాయుశ్శాంతిః పుష్టిస్తుష్టిశ్చాస్తు. తిథిరణ మహూర్తనక్షత్రీ
సంపదస్తు. ఇత్యుక్తే ఆచమ్య ప్రాణానాయమ్య పిత్రాక్షతపాణిః
మహాసంకల్పపూర్వకం జేశకాలా నిర్దిశ్య.

అథ మహాసంకల్పప్రారంభః

ఓం అస్మత్త్రీమదాది పరమేశ్వరస్య నిత్యనిరుపమ నిరవధికా
ప్రేమేయ మహిమహిత మాయాశక్త్యాభియమాణ మహాజలాఘ
మధ్యే పరిభ్రమతాం క్రిమాన్దశగుహోత్తరైరవ్యక్త మహాదహంకార
ప్రధివ్యస్తేజో వాయ్వాకాశాద్భావరణైః పరివేష్టితానా మనేకకోటి
బ్రహ్మాండానామేకతమేస్మి నృహతిబ్రహ్మాండముడలే ఆదిశక్తి కూర్మ
వరాహానంతోపరిభాగ ప్రతిష్ఠితానాం అతల వితల సుతల తలాతల
రసాతల మహాతల వాతాళాక్య సప్తలోకానామూర్ధ్వభాగే భూలోక

భువనలోక సువర్ణలోక మహాలోక జనలోక తపోలోక సత్యలోకా
ఖ్య సప్తలోకానామథోభాగే, మహానాటకాయమాన ఫణికాజశేష
సహస్రీఫణామండల ముండితే, విరావత పుండరీక వామన కుముదాంజన
పుష్పదంత సార్వభౌమ సుప్రభాకాఖ్యాప్తదిగ్విలంఘన శూడాదంఢోత్తం
భితే అయోధ్యా మధురా మాయా కాశీ కాంచ్యపఠీ ద్వారవత్స
శోకవతీ భోగవతీ సిద్ధవత్సమరావతీ లేఖవతీ సంయుమిసీ రిక్షోవతీ
సింధుమతీ గంధవత్సలకావతీ యశోవతీ ప్రభృత్యనేక పుణ్యపురీ విరా
జితే ఇంద్రాగ్ని యమ నిఘుతి నరుణ వాయు కుబేరేశానాఖ్యాప్తది
క్వాలపాలితే అనలానిల ప్రత్యూషప్రభాన నామాధ్వర ధ్రువా
పాఖ్యాప్తవసువిరాజితే సూర్య చంద్రాంగారక బుధ బృహస్పతి
శుక్ర శనైశ్చర రాహు కేత్వాఖ్య నవగ్రహపరిపాలితే ఆవహ
నివహ సంవహానుచహ ప్రవాహూద్వహ పరివహాఖ్య సప్తమరుత్సం
చార సజ్జీవితజీవనికురింబే విఠ్ఠాచారణ్య దండకారణ్య చంపకారణ్య
శ్వేతారణ్య నైమిశారణ్య ద్వైతారణ్య గుహారణ్య దేవదారువనేక్షు
వన కదలికాఖ్య దశారణ్యముండితే శివ శంభు పినాకీ గిరిశ వార
స్థాణు భర్త భైరవ సదాశివ కపాలేశ్వరాఽప్తకాదశ రుద్రీవిద్యోతితే
మిత్రార్య మత్స్యప్రభాత్య వివస్వదగుణ భాగంశుమదింద్రీవర్తన్య విష్ణు
పూషాఖ్య ద్వాదశాదిత్య ప్రకాశితే హరిశ్చంద్రీ నభ పురుకుత్స
పురూరవ సగర కార్తవీర్యాఖ్య పట్నకృప రిపాలితే భిండివాల దండ
భృశుండి సభిక ముసల చక్రీ లవిత్రీ కాళ రాత్రి మృషుణ బాణ
స్థూణ శక్తితోమర పరిఘ పల్లవ మాఘిక కుంతద శకంఠక ప్రాస
పాశ ముద్గర శత్రుఘ్నీ సీర గదా గోశీర్ష మయూఖి యా
వన పినాకాశీ ధేను కాస్త రేఖా హస్తాముక్త వజ్రాఖ్య ద్వాత్రిం
శదాయుధమండల ముండితే దోర్తంఢ శ్రీరామ బామకన్న్య దిలీపాంగ
గయాంబరీష శశబిందు శిబి మాంధాత్య మరుత్త భరిత యయూతి
వృకు భగీరథ రంతిదేవ సుహృత్తాఖ్యపోడశభూపాలపాలితే
విశాలాక్షీ మినాక్షీ కామాక్షీ సింహికా శంకరీ కుబ్జికా మహాలక్ష్మీ
మహాదేవీ మహాకాళీ పార్వతీ సుప్రభా భృమరాంబికా వింధ్యవాసిని

యోగినీ హిమరూపిణీ మాణిక్యదేవీ కాద్రీవేయీ పూణి-కాఖ్యా
 స్తాదశపీత దేవీసమలంకృతే యమనియమాసన పాణియూమ ప్రత్యా
 హార ధ్యానధారణ సమాధ్యస్తాంగ యోగనిష్ఠానిస్సృహ నిజలింగ
 నిష్ఠ శ్రీనందిభృంగిరితీ వీరక వీరభద్ర) పుష్పదంత అండాభరణ దండ
 పాణి చండీశ్వర వారుక లేణుక వికర్ణ విజయకర్ణ ఘంటాకర్ణ లేణుక
 కర్ణ గోకర్ణ రేవణసిద్ధ మరుళసిద్ధ ఏకోరామ పండితారాధ్య సుకేతు
 రురు ఉపమన్య భృగు దధీచి గౌతమ దుర్వాసాది అనేకమునిగణ
 విరాజితే మలయమహేంద్ర) సహ్యాశుక్తి మద్భుతవద్వింధ్యపారియా
 త్రాఖ్య సప్తకలాచలవలయితే ఋష్యమూక మతంగ కిష్కింధమా
 ల్యవృద్ధిరణ్య శృంగాఖ్య పంచమహానగసమధిషితే లవణేక్షుసురాసర్పి
 ర్దధిక్షీర శుద్ధోదకాఖ్య సప్తసముద్ర)పరివృతే వేదవేదాంగేతిహాసాగ
 మన్యాయ కావ్యాలంకారనాటక గానకవిత్వ కామశాస్త్రద్యుతినై
 పుణ్య దేశభాషాజ్ఞానలిపి కర్మవాచనసమస్తావధాన స్వరశాస్త్ర శకున
 సాముద్రిక రత్నపరీక్షా స్వర్ణపరీక్షాశ్వలత్నం గజలత్నం మల్లవిద్యా
 పాకకర్మ దోహళగంధవాద ధాతువాద ఖనివాద రసవాదాగ్నిస్తంభ
 జలస్తంభ వాయుస్తంభ ఖడ్గస్తంభవశ్యాకర్ణం మోహన విచ్ఛేష
 ణోచ్ఛాటన మారణకాలవంచన వాణిజ్యపాశుపాల్య కృష్యాసవ
 కర్మలావుకయుద్ధ మృగయా రతికౌశల వశ్యకరిణీ ద్యూతకరిణీ
 చిత్రలోహపాషాణ మృద్ధారువేణు చర్మాంబరకీయా చౌర్యాపథ
 సిద్ధి మంత్రసిద్ధి స్వరవంచన దృష్టివంచనాంజన జలప్లవన వాక్పిడ్డి ఘటి
 కాసిద్ధి పాదుకాసిద్ధింద్ర)జాలమహేంద్ర)జాలాఖ్య చతుష్వప్తి విద్యాని
 పద్యానుమాన నిరవద్య విద్యజ్ఞన విద్యోతితే అంగవంగకళింగ కాశ్మీర
 కాంభోజ కామరూప సావీర సారాష్ట్ర) మహారాష్ట్ర) బంగాళ
 నేపాల మలయాళ కేరళ సింహళ చోళ పాంచాల కోసల కుంతళ
 జ్వాలా సాల్య మగధ మౌగధ మాలవ మత్స్య వత్స మద్ర) మైంద
 సింధుసైంధవాంధ్ర) గాంధార విదర్భ లాట వరాట కనాట ద్రవిడ
 ద్రావిడ పాండ్య పుళింద పారసీక బాహ్లిక బర్బర కేకయ కురు
 కిరాల దళాణ హూణ లుంకణ కొంకణ యవన శూరసేన ఘూర్జర

విదేహ చేది భోజనం త్యాగము వట్టుచాశదేశ సమలంకృతే భాగీరథీ
 భీమరథీ సరస్వతీ గౌతమీ నమదా యమునా కృష్ణవేణి వేణుకా
 తుంగభద్రా చంద్రభాగా వరుణా మలాపహారిణి కావేరీ కపిలా
 కాంక్షిణీ కృతమాలా విశాలా తాపినీ పూర్ణిమా తామ్రపర్ణి వేగ
 వతీ హేమామవతీ వేద్యవతీ నేత్రవతీ విశోకా కాశికీ గండకీ గోముఖ
 పినాకినీ పుణ్యదా ద్యనేకమహానదీ విరాజితే వారాణసీ చిదంబర
 శ్రీశైలా హేమాబల వేంకటాచల శ్రీరంగ సేతు జంబుకేశ్వర కుంభ
 ఘోణ హేలాస్య గజారణ్య గోకర్ణ రామనాథ పురావతే పురానంత
 శయనామరగిరి యాదవగిరి మహాబలగిరి శరగిరి కకుత్స్థి శ్వేతగిరి
 గోవధానగిరి త్రిమకుట గయా ప్రయాగాద్యనేక పుణ్యక్షేత్రములే
 బ్రాహ్మీ మాహేశ్వరీ కామారీ వైష్ణవీ వారాహీ ఇంద్రాణి చాముం
 డాఖ్య నప్తమాతృకావిరాజితే సావిత్రీ సత్యవతి దమయంతీ మద
 యంతీ లోపాముద్రా సుకన్యా సుకేశిణీ సుశీలానసూయారుంధతీ
 ప్రభృతి మహాప్రతివతాసందోహ సమలంకృతే రమ్యరమణ ద్వార
 కా సింహళ కైవల్య మలయాశ్వ భద్రకేతు గోభిలావంత్య పుష్కర
 ఋషభ నైవత నిమ్నాచనీయామ్య పారావారాలంకా సారకృత మా
 లాఖ్యాష్టాదశోపద్విప విరాజితే పంచాశత్కృతీ యోజన విస్తీర్ణేఽ
 స్త్రీభూమండలే సుందరతర చందన మందార కోవిదార కులలవల
 పాటల కరవీర కురంబక శంటకీ పిప్పల కర్పూర కదళీ భర్జూర
 నారికేళ రసాల తమాల తాళ హింతాళ శృతమాల సరళ
 వకుళ వంజుళ పున్నాగ జంబూ జంబీర నింబ కదంబ సారంగ లవంగ
 రుద్రాక్షేతు కపితాశ్వధ బిల్వ భల్లూతక సల్లకీ బడనీ లికుచ చంపక
 కేతుక కుద్దాల బంధూక సింధువార పిచుమంజూదుంబర పలాశ
 పారిజాతాద్యనేకానోకహ నివహ నిరంతర మనోహర నందనవన వ్రీడా
 కర క్రీడావన విహర ద్వేషదానవ గరుడ గంధర్వ కిన్నర కింపురుష సిద్ధ
 నాథ్య విద్యాధర యక్ష రాక్షసాది దివ్యజన నివాససమలంకృత
 శీతాంభశ్రీ బిందు ముకుంద మందర కళింద వైకంఠతమణిశైల
 శక్తిశైల మహాకపిల మహాశైల పంచశైల గజశైల భద్రశైల

శ్రీశైల వసుధా రవ సుమార కుమార కాలంజర కొంజర పాండర
పుష్కర వైడూర్య పారియాత్ర సహస్ర శిఖర మయూర తామ్రాభ
శిఖవాస సురసహంసనాగ కుముద మకుట శ్రీకూట కటుశంఖకూట
మహామేఘ సుమేఘ సుగంధ గంధ మాన సుపార్శ్వ సుషేణ
సుపక్ష శనక విరజాది కేసర శిఖరి వినర భాసుర మేరు ధరాధరస్య
దక్షిణభాగే జంబూ ప్లక్ష కుశ క్రాంచ శాఖ శాల్మలి పుష్కరాఖ్య
సప్తద్వీపానాం మధ్యే జంబూద్వీపే భారత కింపురుష హరీశావృత
భద్రాశ్వకేతుమాల హిరణ్య కరమణక కురువర్షాఖ్య నవవర్షాణాం
మధ్యే భరతవర్షే ఇంద్రక శేను తామ్ర గభస్తే పున్నాగ గంధర్వ
సౌమ్య వరుణ భరతాఖ్య నవఖండానాం మధ్యే భరతఖండే నిరతిశయ
జని నిరూఢ నిఖలజన కలుషనికరతిమిరఖరకిరణవద్యత కవేరికన్యకా
కమనీయ కృషీల పూర పరిరింఖద భంగుర మంగళతర తుంగతరంగ
పరంపరాపరిగత పరిపూత పవమాన పరిస్పంద పరమపావన ప్రచురతిర
నిఖలసస్య సమృద్ధి సమేధమాన మేధావిశేషవిద్యోతమాన నిరవద్య
హృద్య జనపోషణ నిష్టాగరిష్టాంధ్రజనపదాదిష్టాన సహ్యభిధాన గరి
వరిష్ఠస్యాపరి పరిభాగే దండకారణ్యేస్థిన్ ప్రజాపతిత్రేతే వినాకతిశూ
ల పరిశు గదా ఖడ్గాది మహాయుధధరిస్య దివ్యరత్నఖచిత కిరీట హర
కేయూర నూపుర మకరకుండల ప్రముఖప్రస్ఫురదప్రాకృతభూషణా
వళి విభూషితస్య చతురాననపురంవరప్రయిఖ సకలసురాసుర వినర
శిరస్తటివిరాజమాన మకుటలెఘటిత దివ్యరత్న మరీచిపరంపరా నీరాజితో
పాంతి చరణాభోరుహస్య నిఖలలోకాను జిఘ్కాస్వేత్రితప్రపభవా
హన మూలాన్యదిపంచవింశతి లీలావైభవస్య చంద్రే రామ భాగవ
బాణ దశాననాది భాగవత విమలతర హృదయాంతగాళ నిరంతరనిర
ర్లభడోలావిహారనమాన క్తస్య గర్భస్థానేకకోటిబ్రహ్మాండ మండలస్య
భగవతోభవానీపతేః లీలాసముద్భూరిస్య శారదనీరదచారదనచ్ఛా
య వాగ్దేవతా నిరర్లభనిరంతర విహిత విలాస భవనాయమాన వద
నారవిందస్య నరసతర సారసనికరభాసురమానససరోవర విహరణ
లాలస మానసరాజహంస వాహనస్య భగవత్శృంగభోరాజ్ఞయా ప్రప

రత్నమానస్యాద్య బ్రహ్మణః ప్రథమ పరాధేవంచాశద్వర్త్యరేష్వతీతే
 శు ద్వితీయపరాధే ప్రథమపక్షే ప్రథమమాసే ప్రథమపక్షే ప్రథ
 మ దివసే అహని ద్వితీయేయామే తృతీయేముహూర్తే ప్రథమప్రాణా
 యామ సమయే పార్థివ కూర్మ ప్రళయాంత శ్వేతవరాహ బ్రాహ్మ
 సావిత్రాఖ్య సప్త కల్పానాంసుధ్యే శ్వేతవరాహకల్పే స్వాంతంభవ
 స్వారోదిహోత్తమ తామస రైపరి చాక్షుష వైవస్వత సూర్యసావణీ
 ధర్మసావణీ గుప్తసావర్తి దక్షసావర్తి బ్రహ్మసావర్తింద్రీసావర్తి
 వేదసావర్త్యాఖ్య చతుర్దశమన్వంతరాణాం సుధ్యే సప్తమే వైవస్వత
 మన్వంతరే సప్తవింశతి మహాయుగేష్వతీతేష్వస్తావింశతీతమే మహా
 యుగే కృత త్రేతా ద్వాపర కలియుగాభ్యానాం చతుర్థాం యుగానాం
 మధ్యే అస్తావింశతి సహస్రాత్తర సప్తదశలక్షాబ్దే కృతయుగే షణ్ణవతి
 సహస్రాత్తరద్వాదశలక్షాబ్దే త్రేతాయుగే చతుష్షష్ఠి సహస్రాత్తర
 అష్టలక్షాబ్దే ద్వాపరయుగేచ సమతీతే ద్వాతీంశత్సహస్రాన్వీత చతు
 ర్లక్షాబ్దే వర్తమానే కలియుగే ప్రథమపాదే యుధిష్ఠిర విక్రమ శాలి
 వాహని విజయాభినందన నాగాజ్ఞాన కిలిభూపాఖ్య షట్కృత పురుష
 మధ్యపరిగణిత శాలివాహనశకే బౌద్ధావతారే బ్రాహ్మణ్యదైవ పితృ
 ప్రాజాపత్య బార్హస్పత్య సౌర చాంద్రీ సావన నాక్షత్రీ మానాఖ్య
 నవమానమధ్యపరిగణితేన చాంద్రీమానేన ప్రవర్తమానే ప్రథమా
 దీనాం షష్ట్యాస్సంవత్సరాణాం మధ్యే అస్మిన్సంవత్సరే దక్షిణాయ
 నోత్తరాయణ యోర్మధ్యేఽస్మిన్నయనే వసంతాదీనాం ఋతూనాం
 మధ్యేఽముకఋతో వైతాదీనాంమధ్యేఽముకమాసే శుక్లకృష్ణపక్ష
 యోర్మధ్యేఽముకపక్షే ప్రతిపదాదీనాం మధ్యేఽముకాభ్యాయాం
 శుభతిథౌ భానుప్రభృతి వాసరాణాంమధ్యేఽముకవాసరే అశ్విన్యా
 దీనాంమధ్యే అమృతపక్షత్రే విష్కంభాదియోగానాంమధ్యేఽముక
 మూగే బవాదికరణానాంమధ్యేఽముకరణే అస్మిన్శుభముహూర్తే
 గంగావాలుకాభిన్నప్రర్థి మండలపర్యంతం కృతరాశిభిర్దివ్యసహస్రీవర్షా
 వసానే ఏకైకనాలుకాపకర్షణక్రమేణ సర్వరాశ్యపకర్షణ సంమితకాలే
 దత్తివ్రాత్సమాదశావరేమాం మద్వంశ్యానాం పితృణాం శివసాముజ్య

కల్పోత్తసంపూర్ణఫలావాప్తివార్ధకా శ్రీపరమేశ్వర ప్రీతికామోహం
 ప్రజాసహత్వకర్మభ్యస్సంప్రదత్తే ప్రతిగృహ్లాతు. భవానితి బుద్ధివన్.
 నవకాంశ్యపాత్రోపరిస్థ వరాంజలౌ ఫలయుక్తకన్యాంజలిం నిధాయ
 స్వదక్షిణభాగసభార్యయా కలశోదకధారామవిచ్ఛిన్నాం సేచయన్
 మనసా శంకరః ప్రీయతామిస్మరన్ సహిరణ్యం బిల్వదళం శ్రీయై
 కన్యాంప్రతిగృహ్లాతుభవానితి నిష్క్రిప్య| ధర్మేచ అర్థేచ కామేచ నాతి
 చరితవ్యా త్వయేయం ఇతివత్| నాతిచరామితి వరః ప్రతిబూర్
 యాత్ తతోదాతా గౌరీం కన్యామిమాం విప్రీ యథాశక్తివిభూషి
 తాం| గోత్రాయ శర్మణేతుభ్యం దత్తాం శైవసమాశ్రియ|| కన్యేషు
 మాగ్రితోభూయాః| కన్యేషు దేహపార్శ్వయోః| కన్యేషు సర్వతో
 భూయా స్వద్దానాన్మోక్షమాప్నుయాం|| మమవంశేషరేజితా| పాలి
 తావత్సరాష్టకం| తుభ్యం శైవమయాదత్తా|| పుత్రీపౌత్రీప్రవర్ధనీఇతి
 ప్రార్థయేత్. అథవరః పుణ్యాహం భవంతోబుద్ధివంతుఇత్యాదిదాత్మ
 వదుక్త్వా తథామూహేశ్వరైరపి ఓంపుణ్యాహం ఇత్యాదాపుక్షే| కన్యా
 యాదక్షిణాం సమభిమృశ్య (కఇదం కన్యా ఆదాత్కామః| కామా
 యాదాత్కామో దాతాకామః ప్రతిగృహీతా|| కామేనత్వా ప్రతిగృ
 హ్లామి కామైతత్తేవృష్టిరసి ద్యాస్త్యాదదాతు) ఇతిజపిత్వా ధర్మప్రజా
 సంపత్సర్థం కన్యాం ప్రతిగృహ్లామి| పునరేవద్విఃప్రీయుజ్య ఓంస్వస్తి
 ఇతిబూర్యాత్| ఆథపురోధాః దాత్మవరౌవశ్యన్ బ్రుతస్యహిశురు
 దస్సంతి పూర్వీముతస్య కీర్తిర్వృజీనాసహంతి| ముతస్యశ్లోకోబధరా

అనివేసేది. పిదప దాతే "ధర్మేచ...త్వయేయం" అని చెప్పవలయును. తరువాత వరుడు 'నాతి
 చరామి' అనివనించవలయును. పిదప నాతే 'గౌరీం...ప్రవర్ధిణీ' అని ప్రార్థించునది.
 పిమ్మటవరుడు 'పుణ్యాహం...బుద్ధింభవంతోబ్రువంతు' అని మూహేశ్వరులను గురించి
 చెప్పేది. మూహేశ్వరులు 'ఓంపుణ్యాహం' అని మెడటివలెనే నుడువవలయును' వరుడు
 'కఇదం...దదాతు' అని చెప్పుచు ధర్మకసంతానాభివృద్ధికై నిష్క్రమించితినిని చెప్పుచు
 కన్యయొక్క కుడిభుజమును ముట్టేది. ఇటుల మూడుసార్లు ముట్టి 'ఓంస్వస్తి' యని
 చెప్పవలయు. పిదప పురోహితుడు దాత్మపును వరుని చూచుచు 'బ్రుతస్యహి...చుచాతే'
 అని మూడుసార్లు పురించి 'ఏతద్వస్సత్కమృద్ధిమదస్తు' అని శ్మరించేది. పిదప దాత్మపు
 వరుని కు కన్యాదానాం గభూతములైన అనుదానములూ సంగెదవని సంకల్పించి యజ్ఞ

తదథాకర్తా బుధానశ్శుచమానఆయోః ||౧|| ఋతస్య దృహన్
 ధదుణాని సంతి పురూణిచంద్రావపుషే వపూఃషి | ఋతేన దీర్ఘమి
 వంత పృథ్విఋతేన గావఋతమావివేశుః ||౨|| ఋతంయేమాన ఋత
 మిద్వనోత్ప్రతస్య శుష్కస్తురయా ఉగ్రవృణిః | ఋతాయ పృథ్వీబహులే
 గభీరే ఋతాయ ధేనూపరమే దుహతే ||౩|| ఇతి తిసో జపిత్వా
 ఏతద్వస్సత్సృ మృద్ధిమదస్తు. ఇతి బ్రూయాత్. అథనాతా. కన్యా
 దానాంగాస్యనుదానాని కరిష్యే. ఇతిసంగల్ప్య (యజ్ఞసాధనభూతాయా
 విశ్వస్యఘృప్రీణాశినీ విశ్వనూపధగోదేవః ప్రీయతామనయా గవా)
 ఇతివరాయ గాం దద్యాత్. (సవ సవ్యాశ్చియా దూమిర్వరాహేణ
 సముద్భృతా అనంతసస్యఫలదా అదశ్శాంతిం ప్రాయచ్చతు) ఇతి
 యథాశక్త్యా ధగాం దద్యాత్ (హిరణ్యగర్భగర్భస్థం హేమబీజం విభా
 వసాః | అనంతపుణ్యఫలద మరశ్శాంతిం ప్రాయచ్చతు) ఇతిసువర్ణదానం
 కుర్యాత్ (అశూన్యశయనం నిత్యమనూరాం శియమున్నతిం సౌభా
 గ్యం దేహమే పుష్టిం శయ్యాదానేన శంకర) ఇతిశయ్యాదానంకుర్యాత్.
 (హిరణ్యగర్భసంభూతం సౌవర్ణంచా గులీయకం | సర్వప్రదం సయ
 చ్చామి ప్రీణాతు గిరిజాపతే) ఇత్యంగులీయకదానంకృత్వా (క్షీరోద
 మథనే పూర్వముజ్వలం కుండలద్వయం | శియానహ సముద్భూతం
 దదేశీః ప్రీయతాంసదా) ఇతికర్ణకుండలద్వయం దద్యాత్ | (యాని
 పాపాస్యనేకాని కామోద్ధానికృతానివై | కాంస్యపాత్రీప్రదానేన తాని
 నశ్యంతమేసదా) ఇత్యనేన కాంస్యపాత్రీం దద్యాత్. (పరాపవాద
 పైశున్యాదభక్ష్యస్యచభక్షణాత్ | ఉత్పిన్నపాపం దానేనతామ్రీపాత్రీస్య
 నశ్యతు) ఇతి తామ్రీపాత్రీందద్యాత్ (ఇదం గృహం గృహాణత్వం సర్వో

సా...గవా' అనిగోదానము నొసంగి 'సర్వస...యచ్చతు' అనివరునకు యథాశక్తి
 భూదానమొసంగి 'హిరణ్య...ప్రాయచ్చతు' అనుమంత్రముచే నువర్తమునిచ్చి 'అశూ
 న్య...శంకర' అని శయ్యాదానమొసంగి 'హిరణ్యగర్భసం...గిరిజాపతే' అనిపుంగరిము
 నిచ్చి 'క్షీరోద...ప్రీయతాంసదా' అనుమంత్రమున కర్ణకుండలములను (పోగులను)
 దానమిడి 'యానిపా...మేసదా' యని కంచుపాత్రను 'పరాప...నశ్యతు' అని
 తామ్రపాత్రను (రాగిచెంబును) ఇదంగృహ...ఫలం' అనిగృహమును దానమొసంగ
 నలయు. పిదప ఒకపాత్రయందు ఆవుపాలను నియ్యిని పోసియుంచి మరియొక

వనస్కరసంయుతం తవవిప్రప్రదానేన మమా స్తవభిహితం ఫలం ఇత్యు
నేన మందిరం దద్యాత్॥ అథ వధూవరావాయుర్వ్యధానకర మక్ష
తాత్పర్యం కుర్యాత్తా॥ తద్యథా॥ త్రైజనవా ప్రేణగవ్యక్షీరమానీషు తత్ర
ఘృతమాసిచ్య వాతాంతరేణ శుద్ధతండులానాదాయ వరః ప్రక్షా
లితవాణిః ప్రక్షాళితవధ్వంజతా క్షీరఘృతం స్వహస్తాంగుళిభిః ద్విరు
వస్తీర్య ద్వివారం తండులానారోప్య తేనైవద్విరభిఘారయేత్॥ తతో
వరాంజలావప్యేవం దాత్యాచ్యేనవా పూరితే దాతా తడంజల్యోస్తు
వరాంనిధాయ వరాంజలిం కన్యాంజల్యుపరినిధాయ కన్యాతర
యతు దక్షిణాః పాతు బహుధేయంచాస్తు పుణ్యం వర్ధతాం శాంతిః
పుష్టిస్తుష్టిశ్చాస్తు తిథి కరణ మహూర్త లగ్న సంవదస్తు ఇత్యుచ్చార్య
కన్యాంజలిస్థానక్షతాన్ (భగోమేకామస్సమృధ్యతాం) ఇతి వరమూ
ర్ధాన్యోరోపయేత్. తతోవరః స్వాంజలిస్థానక్షతాన్ (యజ్ఞోమే
కామస్సమృధ్యతాం) ఇతి కన్యా శిరసి నిక్షిపేత్. ఏవం పునర్ద్వివా
రంకార్యం తత్రద్వితియే శ్రీమోమే కామస్సమృధ్యతాం) ఇతి వధూః
(యజ్ఞోమే కామస్సమృధ్యతాం) ఇతి వరః తత్రోత్పతీయే ప్రజామే
కామస్సమృధ్యతాం) ఇతి కన్యా (ధర్మోమే కామస్సమృధ్యతాం)
ఇతి వరః॥ తతః కన్యా వరాంజలౌ క్షీరఘృతం స్వహస్తాంగుళి
భిః ద్విరువస్తీర్య ద్విస్తండులైరాపూర్య ద్విరభిఘార్య స్వాంజలిమ

పల్లెరమందు తెల్లబియ్యముతోసి వధూవరులిరువురును హస్తయలను కడగికొనిన
పిదప వరుడు కన్యాంజలియందు పాలు నెయ్యిని రెండుసార్లు ప్రేళ్ళ చేరాచి అటలనే
రెండుసార్లు బియ్యమునునింపగా దాతృతేకాని ఇంకవరేనికాని వరుని అంజలియందు
ఇదేప్రకారముచేయగా యిటులైపిదప కన్యగోసీలిపై వరుని అంజలినుంచి దానియందు
దాత ఇంచుక బంగారమునుంచి, కన్యాతర... సంవదస్తు' అనిచెప్పి ఆకన్యాంజలియందు
౪ల తండులయలను వరుని శిరస్సునందు (భగోమేకామస్సమృధ్యతాం) అని విడిచేది
పిదప వరుడు తన అంజలియందుండు బియ్యమును (యజ్ఞోమేకామస్సమృధ్యతాం) అని
కన్య శిరస్సుందు బోయవలయు. మిగతెప్పిరీతిగానే మరల రెండుసార్లు చేయుచు
డగా కన్య (శ్రీమోమేకామస్సమృధ్యతాం) అనియును వరుడు (యజ్ఞోమేకామస్స
మృధ్యతాం) అనియును వధువు (ప్రజామేకామస్సమృధ్యతాం) అనియును వరుడు
(ధర్మోమేకామస్సమృధ్యతాం) అనియును విడువవలయును. పిదప కన్య వరాంజలి
యందు పాలు నెయ్యిని ప్రేళ్ళచే రెండుసార్లురాచి రెండుసార్లు బియ్యమునునింపి

న్యేన పూరయేత్. తతోదాతరి తదంజల్వోద్ధిరణ్యం పూర్వవ
న్నిభాతు కన్యాంజలిం ఎరాంజల్వవనిభాయ కన్యా తారయతు
ఇత్యాది పూర్వవదుచ్చరితని వరేణ (యజ్ఞోమేకామస్సమృధ్యతాం)
ఇతి కన్యామూర్ధ్నా రోపయేత్ తరిః కన్యా (భిగోమేకామ
స్సమృధ్యతాం) ఇతి వరమూర్ధ్నారోపయేత్. ఏవం ద్వివారం
కార్యం గతౌద్వితీయే (యశోమే కామస్సమృధ్యతాం) ఇతివరః
(శ్రియోమేకా మస్సమృధ్యతాం) ఇతి వధూః తతౌత్పతీయే (ధకో
మేకామస్సమృధ్యతాం) ఇతివరః (వ్రజామే కామస్సమృధ్యతాం) ఇతి
కన్యా అధవరః వధ్వంబలిం పూర్వవదాపూర్య స్వాంజలిమన్యేన పూర
యేత్. పూర్వవదుభా వధూపూర్వకమారోపయేతాం అథస్వశేఖర
పుష్పదళమేకం క్షీరఘృతేనాస్లావ్య కన్యాలాటే లిలకం కుర్యాత్.
సాపిస్వశేఖరపుష్పదళేన వరలలాటేః లిలకం కుర్యాత్. అథవధూః
పుష్పమాలాం వరకంఠే నిదధ్యాత్. వరోపి పుష్పమాలాం వధూకంఠే
నిదధ్యాత్. అథపురోధాః (గణానాంత్యాగణపతి) ఇతిమంత్రేణ

దానియందు పాలు నెయ్యుని చెంకుసార్లు విడచి కన్యాంజలియందు నాతెగాని మరె
వరైనగాని ఆదేరీతిగా బియ్యమును నింపి వరుని అంజలిపై కన్యాంజలియందలి వీరలదోసి
శృయందు దాత బుగారమును ఉంచి, కన్యాతారయతు... సంపదన్తు' అని దాత వచింపు
చుండగా వరుడు (యజ్ఞోమేకామస్సమృధ్యతాం) అని కన్యయొక్క శిరస్సునందు
పోసేది. పిదపవధువు (భిగోమేకామస్సమృధ్యతాం) అని తనదోసిలియందుగల బియ్య
మును వరుని శిరస్సునందువిడువవలయు. ఇతరీతిగా మరల చెంకుసార్లు చేయునపుడు
వరుడు (యశోమేకామస్సమృధ్యతాం) అనియును కన్యా (శ్రియోమేకామస్స
మృధ్యతాం) అనియును వరుడు (ధకోమేకామస్సమృధ్యతాం) అనియును కన్య (వ్ర
జామేకామస్సమృధ్యతాం) అనియును అక్షతాగోపణము నొనర్చవలయును. పిదప
వరుడు కన్యాంజలిని మొదటివలెనే నింపి తనదోసిలి మరయుకరిచే నింపించుకొని మొద
టివరుగానే కన్య వరునిశిరస్సునందు మూడుసార్లు బోసిన తరుపరి వరుడువిడువవల
యును. పిదప వరుడు తనశిరస్సునందుగల ఒకపుష్పదళమును దీసికొని పాలు నెయ్యులూ
అద్ది దానిని కన్య యొక్కలలాటను దలదవలయును కన్యకూడా తనశిరమందుగల
పుష్పదళమును పాలు నెయ్యులూముంచి ఆదేరీతిగా వరుని లలాటనుందు బెట్టవలయును.
అనంతరము వధువు పుష్పమాలికను వరుని కంఠమందును వరుడు కన్యకంఠమందును
జ్ఞయవలయును. పురోహితుడు 'గణా... సాదనం'

(ఆతూనపుదగ్గరనుండు చిత్రింగ్రామం సంగమభాగము మహానదీదక్షిణేన) ఇతిమంత్రేణచ తయోరుత్తరీయాంతయోః హరినాగ్నిఖండయతాని పంచపంచపూగఫలాని సహిరణ్యాని బద్ధీయాత్. వధూవరౌ వివాహ వ్రతసమాప్తిపర్యంతం తద్గ్రంథివ్యయం సవిసృజేతాం తతః పురోధాః (నీలలూహితం భవతి కృత్యాసక్తిరవ్యజ్యతే) ఏథంతే అన్యజ్ఞాతయః పతిర్బంధేషు బధ్యతే) ధృవంతే సందికేశోయం ధృవందేవో గణాధిపాః| ధృవంతేనాంబితేశానా మంగళం ధారయేద్ధృవం) ఇతి మంత్రాభ్యాం తయోరుత్తరీయాంతావాబద్ధీయాత్ || తతః సభార్యో దాతా వధూవరయోః ఆశీఃపురస్సగ్గ మార్ద్రాక్షతారోపణం కర్యాత్ ||

అథ మాంగల్యధారణం

అథ దంపతీ ప్రాబ్దుభౌ భద్రవీరోపరి ఉపవిశ్య సాత్రస్థితండుల పుంజేషు శ్రీపార్వతీమహాలక్ష్మీశచీంచ ఆవాహ్య తత్సమీచే మంగళ సూత్రీనింజ్ఞక కృష్ణమణిమాలికాంచ సంస్థాప్య శ్రీపార్వతీమహాలక్ష్మీ శచీభ్యోనమః ధ్యాయామి ధ్యానం సమర్పయామిత్యాదినా మంత్రైః

'ఆతూన...దక్షిణే' అను మంత్రములచే వధూవరుల వస్త్రములకొనలయందు నువర్ణముచేగూడిన ౫ పనుపుకొమ్మలను ౫ పోకలను కట్టెడి, ఆరెండుమళ్ళను వధూవరులు వివాహవ్రతము సమాప్తించువరకును నిడువసూడను. పిమ్మట పురోహితుడు 'నీలలూహిత' ద్భవం అను రెండు మంత్రములచే వధూవరుల వస్త్రముల కొంగులను రెంటినిజేర్చి ముడినివేయవలయు. అనంతరము దాతృపు సత్వీ సమేతుడై వధూవరుల కాశ్విగ్నియందు ఆర్ద్రాక్షతలను వారి శిరస్సున వేయవలయును.

మాంగల్య ధారణము.

వధూవరులు కుభవీరములపై పూర్వముఖులై కూర్చొని ఒకతాంబాళమందు మూడుదియ్యపుకుప్పలనులోసి ఆరాసులయందు మాంగల్యమునకధిదేవతలగు పార్వతీమహాలక్ష్మీ శచీదేవులను క్రమముగానావాహించి ఆమాంగల్యధిదేవతల సమీపమందు మాంగల్యమునంచి "శ్రీపావనీమహాలక్ష్మీ శచీభ్యోనమః ధ్యాయామి ధ్యానం సమర్పయామి," అనిచెప్పుచు ముగ్ధురను క్రమముగా షోడశోపచారములచే పూజించి, మంగలనూత్రిమును పూజించి "శ్రీపార్వతీ...దేహిమే" "మహాలక్ష్మీ...దేహిమే", శచీదేవి...దేహిమే" అని వధూవరులిరువును ప్రార్థించెడి, ఆపైన వరుడు

క) మేఘ పోషశోపచారైర్మాంగల్యదేవతాల్పాయం స్వర్ణామణిమాల
కాంచనంపూజ్య శ్రీపార్వతినమస్తుభ్యం శంకరప్రియభామిని వివాహ
భాగ్యమారోగ్యం పుత్రీలాభంచదేహిమే॥ ౧॥ మహాలక్ష్మీర్నమ
స్తుభ్యం కేశవప్రియవల్లభే వివాహభాగ్యమారోగ్యం పుత్రీలాభంచ
దేహిమే॥ ౨॥ శచీదేవినమస్తుభ్యం వాసవప్రియకామిని వివాహ
భాగ్యమారోగ్యం పుత్రీలాభంచదేహిమే॥ ౩॥ ఇతి దేవతాల్పాయం
పార్థయేతాం అథ వరః మంగళతూర్వైస్సహ మంగళసూత్రీమా
దాయ ఇప్తదేవతాం స్మరన్ (మాంగల్యంతంతునానేన మమజీవన
హేతునా కంతేబధ్నామి సుభగే త్వంజీవ శరదాంశతం) ఇతి మంత్రి
ముచ్చరః వధూకంతే బధ్నీయాత్॥ అథ వరః ఆయుష్యం వర్చస్యమితి
సూక్తంఽతన్ వధూం భూషణాదిభిర్భూషయేత్॥ తత్సూక్తం యథా॥
ఆయుష్యం వర్చస్యం రాయస్పృషమాడ్విదం ఇజం హిరణ్యం వర్చస్వ
జైత్రాయావిశతాదిమాం॥ ఉచ్చైర్వాశపుత్రనామాత్ సభాసాహం
ధనంబయం॥ సర్వాస్సమగ్రా బుద్ధయోహిరణ్యైస్త్రిన్ సమాహితాః
శునమహాహిరణ్య స్వపితుర్నామేవ జగ్గీభ తేనమాం సూర్యత్వచ
మకరం పూరుషుప్రియం॥ సమ్రాజంచ విరాజంచాభిష్ఠై ర్యాచమే
ధు)వా లక్ష్మీరాప్త్రస్యయాముఖే తయామామండ్రీనంస్తజ అగ్నేః
ప్రియారం పరియధిరణ్యమమృతం జజ్ఞే అధిమర్త్యేషు యవినద్వేదన
ఇదేన జర్హతి జరావృత్తుర్భవతి యోలిభలిః యజ్వేజరాజావరుణో
యదుదేవీసరస్వతీ ఇంద్రోయద్వృత్రిషావేద తన్మేవర్చస ఆయు
షా సరిద్రీక్షాంసి నపిశాచాశ్చరితి దేవానామోజః ప్రిధిమ
జంహ్యేతత్ యోలిభర్త దాక్షాయణా హిరణ్యం సదేవేషుకృణుతే
దీర్ఘమాయుస్సమనుష్యేషు కృణుతే దీర్ఘమాయుః యదాబధ్నన్
దాక్షాయణాహిరణ్యం శతానీకాస సుమనస్యమానా లిస్మఅబధ్నామి

మంగళి వ ద్వియమగుచుండగా మంత్రములు మంగళసూత్రమును దీసికొని తనవస్త్రదేవుని
స్మరించుచు "మాంగల్యం... శతం" అని వధూకంతమును కట్టవలయును. అటుపిమ్మట
వరుడు "ఆయుష్యం... మేదిసంత్యా" అను సూక్తమును చెప్పించు వధువును అభిరణా
దాలచే అలంకరించవలయును, అంతరియ వధువు సువాసనలకు మంగళద్రవ్యములచే

శతశారదాయాయుష్మాన్ జరదప్తిర్యథాసత్ ఘృతాదుర్లుప్తం మధు
మత్సువర్ణం ధనంజయంధగణం ధారయిష్ణు ఋణకృపత్సృదధరాంశ్చ
కృణ్వదాహామూం మహాతే సాధిగాయ॥ ప్రియం మాకురుచేవేషు
ప్రియం రాజసుమాకుర ప్రియం విశ్వేషుగోష్ఠేషు మయిధేహిరుచా
రుచా॥ అర్వాంచమంద్రిమముతో హవామహే యోగోజిద్ధనజదశ్వ
జిద్యః| ఇమంనో యజ్ఞం విహవేశుపస్వాస్య కుమోహరివో మేమేది
సంత్యా॥ అథ వధూః మంగళద్రవ్యపరిపూర్ణాన్యుపాయనాని సువాసి
నీభ్యః శ్రీపావత్యాది మాంగల్యదేవతాశ్రియప్రీత్యై దద్యాత్|
తతోవరేణ మాహేశ్వరేభ్యో దక్షిణాదేయా॥

అథ పాణిగ్రహణం

అథ వరః పాణినాయమ్య దేశకాతాసంకీర్త్య ప్రతిగృహీ
తాయామన్యం భార్యాశ్వసిద్ధయే ఉమామహేశ్వరపూజాం కరిష్యే.
ఇతిసంకల్ప్య యథాసిద్ధిఉమామహేశ్వరకలశం ప్రతిష్ఠాప్య (వ్యోమ
వ్యోమాయవిద్మహే సూక్ష్మసూక్ష్మాయధీమహి తన్నోశివఃప్రచోద
యాత్) ఇత్యవాహ్య పోడశోపచారైః పూజాం కుర్యాత్. అథవరః
ప్రతిష్ఠాభిస్తిషన్ అవాజ్ముఖేనః రేణ గృభ్ణామిత్యత్యస్య సూర్యా
నావిత్రీ తిష్ఠుస్ వధూపాణిగ్రహణే వినియోగః (ఓంగృభ్ణామితేసాధ
గత్వాయ హస్తం మయావత్యా జరదప్తిర్యథాసత్॥ భగోఅర్భ మాస

నింపబధిని వాయసములను శ్రీపాగ్వితి మహాలక్ష్మీశచిదేవులకు ప్రీతయగుగాకయని
ఇవ్వవలయును. అనితెరిమ వరుడు మాహేశ్వరులకు దక్షిణీయవలయును.

హస్తమును బట్టెట.

అసంతేరము వరుడు ప్రాణాయామ మొనర్చి 'ప్రతిగృహీతాయాం.....పూజాం
కరిష్యే' అని సంకల్పించి వివాహమంటపముందు విధ్యక్తిప్రకారముగా ఉమామహే
శ్వరికలశమును ప్రతిష్ఠించి యథాక్రిమముగా 'వ్యోమవ్యోమా.....ప్రచోదయాత్'
అని అవాహించి పోడశోపచారులచే పూజించవలయును. పిదప పూర్వముఖయై
శుభపీఠముపై కూర్చొనియుండు వధువునుండర వరుడు పశ్చిమముఖుడై నిలచి
చక్కగా చాచియుండు కన్యయొక్క కుడిహస్తమును పెద్దనవ్వు సహితముగా
అతీతరున చక్కగా చాపబడిన తన నుడిచేయిచే గృభ్ణామి.....దేవా

వితా పురింధిర్మహ్యంతాదుర్గార్హపత్యాయ దేవాః) ఇతిమంత్రీసుచ్చ
రన్ పాఙ్మఖ్యా ఉపవిష్టాయా వధ్యా ఉత్తానకరన్యాంగుప్తచీదేశం
గృహ్స్థీయాత్ | అథవిధూముత్థాప్య తయానహా రా ప్రిక్షాశ్య ఉమామ
హేశ్వరాయపుష్పంజలిం దధ్యాత్. ఆస్మిన్స్థలే అగ్నిప్రతిష్ఠాపనాదికం
వాకుర్యాత్. తత్ప్రకారస్తులగే సంక్షేపతః వక్ష్యతే | అథ సప్తపదీ | తతః
మంటపే ఉమామహేశ్వరికలశస్యాదీచ్యాం సప్తధాశండులరాశిషు వరః
స్వదక్షిణహస్తేన వధూదక్షిణపాదంగృహీత్వా పశ్చిమాదితః అభ్యు
త్కామయేత్. తత్ప్రమంత్రాః (ఇషవతి వదీభవ సామామనువ్రతాభవ
పుత్రాన్విందావహౌ బహూంస్తేసంతు జరదప్తయః || ౧ | ఊర్జేద్విపదీభవ
సామామనువ్రతాభవ పుత్రాన్విందావహౌ బహూంస్తేసంతు జరదప్త
యః || ౨ || రామస్సహాయతీపదీభవ సామామనువ్రతాభవ పుత్రాన్
విందావహౌ బహూంస్తేసంతు జరదప్తయః || ౩ || మాయోభవ్యాయ
చతుష్పదీభవ సామామనువ్రతాభవ పుత్రాన్విందావహౌ బహూం
స్తే సంతజరదప్తయః || ౪ || ప్రజాభ్యః పంచపదీభవ సామామనువ్ర
తాభవ పుత్రాన్విందావహౌ బహూంస్తే సంతజరదప్తయః || ౫ || ఋతు
భ్యష్టపదీభవ సామామనువ్రతాభవ పుత్రాన్విందావహౌ బహూంస్తే
సంతజరదప్తయః || ౬ || సఖాసప్తపదీభవ సామామనువ్రతాభవ పుత్రాన్
విందావహౌ బహూంస్తేసంతు జరదప్తయః || ౭ ||

అని పట్టాకొనవలయును. వధువును మీదికి నిలబెట్టి ఇద్దరును హస్తములను కడగికొని
ఉమామహేశ్వరులకు పుష్పంజలిని సమర్పించి (ఒకపక్షముందు ఈసానముచే ఉమా
మహేశ్వరికలశమును సాపించుకొని తమముంభాగముందు చివరి చెప్పు ప్రికారిముగా
లాజహామడు నైనను జేయవచ్చును.) అనంతరము మంటపాంతరనిశయందు పశ్చి
మాదిగా పూర్వదిక్కునుండి ఏడుబియ్యపురానులను జేసి ౧వ రానియుండు “ఇష...జర
దప్తయః” అనియును ౨వ కుప్పయందు ‘ప్రిజా...జరదప్తయః’ అనియును ౩వ రాని
యందు “రామ...జరదప్తయః” అనియును ౪వ “మాయో...జరదప్తయః” అనియును
౫వ “ప్రజాభ్యః...జరదప్తయః” అనియును ౬వ ‘ఋతు...జరదప్తయః’ అనియును
౭వ “సఖాసప్త...జరదప్తయః” అనియును వరుగు వధువుకుడిపాదమునుబట్టి
ఈపైయేడు మంత్రీములచే యేడుకుప్పలయందు బెట్టవలయు. (హామమువల్ల యిచ్చ
గలవారలు హామకుండ సమీపమున చేసప్తపదినీ జేయవలయును.) పిదప వధూప

అథ పురోధాః దంపతీభిరదృశ్యేణ ఉపవేశ్య పూవాచారకలశభీరాం
 బునా అనాధృష్టమిత్యస్య వామదేవతపోబృహతీ ఉపకాభిమంత్రితే
 వినియోగః (అనాధృష్టమస్యనాధృప్యం దేవానాంజో ౭ మోభిశ్చ సైహా
 అనభిశ్చ స్వంజనా సత్యమువగేషం స్వితేమాథాః) ఇత్యభిమంత్యై సహ
 రణ్యపవిత్రీయా సకుశదూర్వాపల్లవయా సవర్ణవౌదుంబ రాస్త్రీశాఖ
 యా పూపోక్షైర్బలంగైర్మంత్రై ర్వధూవరావభిషేచేత్ ||

అథ ఫలపూజ

వరః శుద్ధివృద్ధ్యభ్యుదయసిద్ధిద్వారా ఫలదేవతాంతర్వర్తీ శ్రీ
 సాంబసదాశివప్రీతియే ఫలపూజా మహాంకరిష్యే ఇతినంకల్ప్య యథా
 వత్ఫలపూజాం శ్రుత్వా (హరిణ్యగర్భగర్భస్థం హేమబీజం విభావనాః
 అనంతపుణ్యఫలద మతశ్శాంతిం ప్రాయచ్చమే) ఇతిఫలోపరి సహరిణ్యం
 జలం భార్యయా దాపయిత్వా (ఫలంమనోరథఫలం ప్రదదాతి సదా
 స్థణాం పుత్రీపౌత్రాభివృద్ధ్యథేం అతశ్శాంతింప్రాయచ్చమే) ఇదం
 ఫలదానం సదక్షిణాకం సతాంబూలం శ్రీసాంబసదాశివప్రీతిం కామయ
 మానస్తుభ్యమహం సంప్రదదేనమమ. ఇతి మాహేశ్వరీభ్యోదద్యాత్ ||

పురంధ్రీభిః యథాచారం నీగాజనాదికం కార్యం || తతో
 మాహేశ్వరాః పురంధ్ర్యో జ్ఞాతిభాంధవాదయశ్చ క్రిమాదా శీర్షిగా
 ర్ద్రాక్షతాకోపణం కుర్యుః.

రుణ శుభవీర్యముపై కూర్చున్న తదుపరి పురోహితుడు పూజకుందు పూజించబడి
 యున్న పంచలశతీర్థమును “అనాధృష్ట ... మాథాః” అని అభిమంత్రించి
 గరక దర్శన, చిగురు మొదలగువాటిచే “అపోహిష్టా.....జనయథాచరః” అని
 వధూవరుల కిరస్సున ప్రార్థించవలయును.

ఫలపూజ

అనంతరము వరుడు “శుద్ధివృద్ధి.....కరిష్యే” అని సంకల్పముజేసి యథా
 వత్తుగా ఫలపూజనొనర్చి “హరిణ్య.....ప్రాయచ్చమే” అని దక్షిణసహితముగా
 ఫలములపై పత్తిచే జలధారను బోయించి “ఫలంమనోనమమ” అని ఫల
 దానమును జేయవలయును. పీదప ఆరితిమొదలగు సాంప్రదాయసిద్ధములగు ఆచరణల
 నొనర్చవలయు. పిమ్మటమాహేశ్వరులు, నువానీలు, బంధువులక్రిమముగా “యశ
 స్కరం.....ప్రీతిరతంసత్రయః” అని ౫ మంత్రములను జెప్పచు అక్షతలను వేసెడి.

తత్రేతి మేమంతాః

(యశస్కరం బలవంతం వ్యభుత్వం తమేవ రాజాధిపతిర్వ భూవ సంక్షీర్ణనాగాశ్వపతిర్న రాణాః సునుంగల్యం సతతం దీర్ఘమాయుః॥ ౧॥ గోమామురదాద జమామురదాత్పృశ్నీరదాద్ధరిశోనో ఏసూని గవాం మంజూకా దదతశ్శతాని సహస్రిసావేవ తిరంతి ఆయుః॥ ౨॥ ఋదూ దశేణ సఖ్యాసచేయ యోమాసరిష్యేద్ధర్మశ్శివీతః॥ అయం యస్సా తౌస్యధాయ స్మేతస్మా ఇంద్రం ప్రతిర మేమాయుః॥ ౩॥ అపత్వా అస్తు రనిగాలమీవానిరత్రీసంతమిషీచీగభైషుః॥ ఆసోమే అస్మాలగుహద్వి హాయాలగస్థయత్ర ప్రతిరంతి ఆయుః॥ ౪॥ ఇంద్రావరుణా సౌమనస మదృప్తం రాయస్సౌమం యజమానేషుధత్తం దీర్ఘాయుత్వాయ ప్రతి రంతి సతయుః॥ ౫॥ తిలః షఘావరా పూజాగృహం ప్రవిశ్య తత్రేతి ఉప విశ్య నవకాన్యచాత్రే శ్రీఘృతే మిశ్రీకృత్య ధూపదీపతాంబూలాది నా పూజయిత్వా దశముదాః పదిదశైః భర్తాసఖిభిర్యమాణో బిభర్తి ఏకోదేవో బహుధాని విప్తః॥ ప్రతిష్ఠేన్తోదేవతానాం మామాసం తాప్తం) ఇతిముత్యేణ షఘావరా శ్రీఘృతం కరేణ సంస్పృశేత్ ॥

తతః గురుపాదోదక ప్రసాదస్వీకరణం॥ తద్వధా (చరణంపవిత్రం వితతంపురాణం యేనపూతస్తరతి ముష్కృతాని తేనపవిత్రేణ శుద్ధేన పూతాఽతిపాష్ణా నమరాతి తత్రేయ) ఇతిపాదావభిషిచ్యపోడశోపచారై స్సంపూజ్య (ఋతగంసత్యం పరంబ్రహ్మ పురుషం శృష్టపింగళః ఊర్ధ్వ రేతింవిరూపాక్షం విశ్వరూపాయ వై నమోనమః) ఇతితీర్థంసాగ్రయేత్ . తతః పదార్థపరివేషణానంతరం (శివయోగిశరీరేచ సదాసన్నిహితశ్చి వః॥ యదేకోబ్రహ్మ విచ్ఛజ్జేజగత్తర్పయ తేఖిలం) ఇతిసమస్తకృత్యా

అనంతరము షఘావరుణ మంగిళవాన్యము లగుచుండగా దేవునిగృహమునకేగి కూర్చొని ఒక కంచుగిన్నెయందు పానము నెయ్యిని మిశ్రమమునర్పి ధూపదీపము మొదలగు వానిచే పూజించి దశముద్రలనుజూపి “భర్తాసఖసంతాప్తం” అని వసూ వరుణ పాణ నెయ్యిని తిమహస్థముచే ముట్టవలయును, తరుపతిగురుపాదోదక ప్రసాదమును స్వీకరించునట్లుగా “చరణం.....తత్రేయ” అని పాదముల నభిషేకించి పోడశోపచారములచే పూజనుచేసి “ఋతగం.....నమః” అని తీర్థమును పానమెనర్పవలయును. పిదప గురువులకు భోజ్యపదార్థముల నిడి

తద్గురుగాదత్తః పృసాదః | రుద్రేణాత్తమశ్చంతి రుద్రేణపీఠంపిబంతి
రుద్రేణాఘ్రాతం జిఘ్రంతి || తస్మాత్ బ్రాహ్మణః పృశాంతమనసా
విద్వాంసానిర్మల్యమేవ భక్షయంతి నిర్మల్యమేవాశ్నియాన్నిర్మల్య
మేపనిషేవేత) ఇతిమంత్రైర్వధూవరాభ్యాం స్వీకరణీయః || వివా
హదినమారభ్య చతుర్థదినంవర్షంతం పృథ్వహని భానూదయాస్తంగత
కాలే పంచకలశార్చనం షోడశోపచారైర్వాగృత్వా భక్తమౌహేశ్వర
సంతర్పణం యథాకార్యం కుర్యాత్ || తతః కలశోద్వాసనం ||

అథ నాకబలి:

పురోహాశ్చతుర్థేహని రంగవల్యాసరోవరం నిర్మాణం తస్మ
ద్ధ్యే సకణిశం ప్రవళపద్మం రచయిత్వా తత్పరితః సితతందులైర్ని
త్తిం రచయిత్వా తథిబ్రాహ్మీం మాహేశ్వరీం కామారీం వైష్ణవీం
వారాహీం ఇంద్రాణీం చామండామితి సప్తమాతృకాస్సమ్యగ్రీచ
యిత్వా తత్కమలకోష్ఠేషు పంచవలైః హంసశుకాదీన్ పరికల్ప్య
సరోబహుస్తదాకారేణ కృష్ణశ్వేరిహరియ్యుక్తరక్తపీఠాక్షతైష్ఠ్వాప్రికా
రాన్ రచయిత్వా తక్షహిఃపూర్వభాగే రక్తాక్షతైర్బ్రహ్మణం పశ్య

“శవయా...యతేభిలం” శివార్చనమును అని నమస్కరించిన తదుపరి గురువత్సల
కివృద్ధిసప్రసాదమును “రుద్రేణాత్త...నిషేవేత” అనిస్వీకరించవలయు. వివాహ
దినముమొదటికిని నాల్గవదినములవర్యంతయు ప్రతిదినమున ఉదయసాయంకాలముల
యందు పంచకలశములను షోడశోపచారములచేపూజించుచు భక్తమౌహేశ్వరసంతర్పణ
మొనర్చుచు . నాల్గవదినమున కలశోద్వాసన మొనరించవలయును.

నాకబలి.

నాల్గవదినపు రాత్రియందు పురోహితుడు రంగవల్లిచే సరోవరమును వ్రాసి
దానివధ్యయందు అష్టదశములకల కమలమును వ్రాసి దానిచుట్టును తైల్లలియ్యునుచే
ఒక గీటుగాబోసి ఆగీటునందు బ్రాహ్మ్యిని చామండాంతకు సప్తమాతృకలను వ్రాసి
కమలములయొక్క యొనిమిది దిశయలందును ఐదువర్ణముల బియ్యమును నింపి, సరో
వరము కుడిద్రక్కిన బియ్యపువీరుగు యొడమదిశలో ఉప్పువీరుగు ఒకటికొకటి అభి
ముఖముగా నుండునట్లును చెందువీరుగుకాళ్ళు పూర్వదిక్కున కుండునట్లును వ్రాసి
సరోవరమధ్యమందు సుగుంధ విశిష్టమై మోదగుపూవునీటిచేనినీన యొకపూర్ణమం
భమునుంచి, పుష్పిదులచే నలంకరించి సరోవరోత్తర దిశయందు ఒకరారిపైతైల్లమును

మభాగేపీతాత్మతైశ్శంకరిం బహిఃకోణగ్రీభాగేషు ఫలచ్ఛదయుక్త
వల్లిం పరికల్ప్య సరోవరస్యదక్షిణపార్శ్వే తలదులహస్తిసం ఉత్తరభాగే
తు. లవణహస్తిసంచ ప్రికృతా అన్యోన్యాభిముఖా నిర్భాయ సరో
వరస్యమధ్యే సుగంధయుతవసంరజలపూరితం పుష్పమలద్యలంకృ
తంకుంభం నిధాయ సరోవరాదుత్తరస్థిన్ గుడజీరకే ఫలపుష్పసం
యుక్తాం సోపలాం ద్వివదం సంస్థాప్య సరోవరం పరితోదీపమాలాం
నిక్షిపేత్. తతః మంగళతూర్యఘోషే క్రియమాణేనతి వరః సరోవర
పశ్చిమభాగే పత్న్యాసహ భద్రోపీతే పాంజ్వుఖఉపవిశ్య ప్రిణానా
యమ్య దేశకాలాసంకీర్త్య మమవధ్యాశ్శితవిశ్వావసుసంజ్ఞక గంధర్వ
నిరాసస్యశ్రీత్వ సిద్ధిద్వారా శ్రీవరమేశ్వరప్రీత్యర్థం నాకబల్యత్సవం
కరిష్యే॥ ఇతిసంకల్ప్య సరోమధ్యే హిరణ్యగర్భస్సమవర్తతాగ్రే
భూతస్యజాతః పరిరేకఆసీత్ సదాధారపృథివీం ద్యాముతేమాం కస్మై
దేవా యువావిమా విధేమ) ఇతిమంత్రేణ హిరణ్యగర్భమావాహ
యేత్ (అపర్వస్సుయోగంధో గంధర్వేషుచయద్యతః దైవేయో
మానుషోగంధ సమాగంధస్సురభిర్బువతాం) ఇత్యేన కుంభోదకే
హరిద్రాచూర్ణమాలాఢ్య తస్మిన్కుంభే దాక్షాయణీమావాహయేత్
(దాక్షాయణీం మహాదేవిం సర్వసంవత్సరదాయినీం వరపాశాంకుశయు
తాం తథాచాభయశాలినీం రత్నకేయూరతాలంక మకుటాద్యైర
లంకృతాం విచిత్రేమనసోపేతాం సర్వలక్షణలక్ష్మితాం విలాసినింసహ
స్సౌమై స్సవ్యమానామహర్నిశం దేవాసురైరపి సదా భండ్యమాన

శీలకర్రసు సంపియుంచి, చుట్టును దీపములనుంచి మంగళవాద్యములగుచుండగా వరుడు
పరీక్షింపఁబడుచు సరోవర పశ్చిమభాగముందు వీరముఁగైకూర్చుని, ప్రాణాయామ
మొనర్చి మమవధ్యా...నాకబల్యత్సవంకరిష్యే' అని సంకల్పించి, హిరణ్యగర్భ.....
విధేమ' అను మంత్రముచే సరోవరము మధ్యందు హిరణ్యగర్భు నావాహించెడి.
'అపర్వస్సు...రువతాం' అని కలశముందు కొంచెముపసుపుమార్చుముగలిపి ఆపూర్ణ
కలశముందు దాక్షాయణీం.....ప్రదాయినీం' అని దాక్షాయణి నావాహించి, దాష్ట
నమునుచేసి యథావస్తుగా దాక్షాయణీయొక్క అభియముగా నుండునట్లు పద్మము
యొక్క ఏడుదళముల యందును, పూర్వాదిగా బ్రాహ్మ్యుని సప్రమాత్సకలత ఆదే
కడులఁగ్రోణముండు గల పూర్వపశ్చిమ ఉత్తరభాగాలందు మహాదేవి, కార్తి, కాంక

పదాంబుజం అణిమూదిగుణోచితా ముద్దైశ్వర్యప్రదాయినీ) ఏవం
 రూపాం దేవీం ధ్యాత్వా కుంభేతవాహ్య పద్మస్యప్రాగ్దిసప్తదశేషు
 యథాక్రమంబ్రోహ్య్వాది సప్తమాత్యుః త్రికోణమండలాగ్రేషు పూ
 ర్వాదిషుతిస్పృషుదిక్షు యథాక్రమం మహాదేవీ కాళీం శాంకరీం షట్కో
 ణమండలా త్పుర్వభాగే బ్రహ్మణా సావిత్రీం దక్షిణభాగే శంకరం
 దుర్గాం పశ్చిమభాగే లక్ష్మీం నారాయణం ఉత్తరభాగే ఇంద్రం శచీం
 తద్భహిఃపూర్వా ద్యవృద్ధిక్షు కపాలినం భీషణం చండం దుండం కోధం
 ఉన్మత్తం అసితాంగం సుహరం తత్రైవ కుముద కుముదాత్మ పుండరీక
 వామన పుష్పదంత సార్వభౌమ సుప్రేలీకాంజన సంజ్ఞకా నవ్వుదిగ్గజా
 ఇంద్రాదిలోకపాలాశ్చ సరోమధ్యే అప్పరసస్పానం గంధర్వం పావకం
 దైవ్యభిముఖనూవాహ్య హిరణ్యగర్భాది పావకాంతదేవతాభ్యస్త
 త్తన్నామ మంత్రై రాసనాది పుష్పసమర్పణంతోపచారాన్ కృత్వా
 పుష్పమాలాద్యలంకృతాం ఘరితాం కుంభసమీపే నిధాయ (ఘరితే
 ర్వం మహాదేవి సర్వదేవాభిపూజితా తతస్తాం పూజయిష్యామి సర్వ
 సంవత్సరారాధన) ఇతిధ్యాత్వా తతస్తచ్చరితాం సంపూజ్య అనంతరం
 హస్తీద్వయం ధూపకీచాదిభిః పూజయిత్వా నానావిధభక్ష్యభోజ్యాదీని
 సమర్ప్య వధ్వాసహ త్రిఃపదక్షిణంకృత్వా అముం మద్ధస్థినం దాస్యామి

రులను ముంభాగమందు బ్రహ్మ సావిత్రిలను దక్షిణభాగమందు శంకర దుర్గాలను
 పశ్చిమభాగమందు లక్ష్మీనారాయణులను ఉత్తరభాగమందు ఇంద్రశచీదేవులను విజయ
 పతి యోనిది దిక్కులయందు కపాలి.....సంహరమును అప్తభైరవులను అప్తదిగ్గ
 జములను అప్తదిక్పాలకులను పరోవరమధ్యమందు అప్పరస్త్రీ, సోమ గంధర్వపావను
 లను క్రమముగా నానాసోచి మొదలు గెప్పిన హిరణ్యగర్భుని మొదలుకొని
 పావకాత్రయగు సకలదేవతలను క్రమముగా ఆవాహనాది యోగోపచారములను
 నామమంత్రములచే సమర్పించెడి, అనంతరము పుష్పములచే నలంకృతముగు ఒక పెద్ద
 కత్తిని పూర్ణకుంభసమీపమందుంచి 'ఘరిత.....ప్రదాధవ' అని స్తోత్రించి చక్కగా
 పూజనొనర్చివలయును. విదప పూజ్యాక్తి ములగు ఏడుగుల చెంటిని పూజించి ఆనేకవిధము
 లగు భక్ష్యాదుల నివేదించి కత్తిపమేరుడై మూడుసార్లు ప్రదక్షిణ
 మొనర్చి వరుడు వధువును గురించి ఈ నాగజమును నీకెచ్చెదను నీవు స్వీకరించుము అని
 చెప్పుచుండగా కన్యకూడావరునకు అదేప్రకారముగా నాగజము నీకొసంగెదనని
 చెప్పెడి. విదపకన్యయొక్క తల్లి ఒక కంఠు పాత్రయందు దన్నము నింపి దానిపై కురియు

త్వంగృహాణ. ఇతిలింగవారం వధూంప్రతి వరోబ్రూయాత్ | తథైవ
వరంప్రతి వధూశ్చబ్రూయాత్ | తతఃకన్యామాలాన్నపూరితం పా
త్యాంతరేణపీఠం కాంస్యభాజనమస్యసువాసిన్యాః మస్తకే నిక్షుప్త
దీపసమీపం ధృత్వా తదుపరి ప్రథమపూజితఃపురికాం పురుషాంతరేణ
ధారయత్వా మంటపస్య పశ్చిమద్వారేణ మంగళతూర్వైస్సహ సరో
వరంప్రవిశ్య స్వధర్త్యాసహ వధూవరాభ్యాం ప్రదక్షిణంకృత్వా అన్న
పూరితంకాంస్యపాత్రీం పురతోనిభాయ పాత్రీస్థమన్నం కించిత్కుం
భోపరి నిక్షిప్త పునః కించిదన్నం సర్వాసుదిక్షునిక్షిపేత్. తతో వధూ
వరౌ ముదా స్వంస్వం చిత్రితకరిణ మధిరుహ్య అన్యోన్యాభిముఖౌ
భూత్వా (అతూనఞంద్ర)క్షుమంతం చిత్రింగ్రాభం సంగృహాయ
మహాహస్తీ దక్షిణేన॥ విద్యామీత్యాతు వికూర్మింతు విదేష్టుం వీమ
ఘంతు విమాలీ మహాభి॥ సమీత్యా శూరి దేవాన మర్తా సోదిత్సంతం
భీమం నగాం నారయంతే॥ ఏతో న్వింద్రంస్తవా మేశాసం వస్యస్వరాజం
సరాధసా మర్థివన్నః॥ ప్రస్తోపదుపగాసిషచ్చి వత్సా మగీయమానం
అభిరాధసాజగురత్॥ ఆనోభర దక్షిణేనాభిసవ్యేన ప్రమృళి ఇంద్ర
మానో వసోర్నిర్భాక్ ఉపక్రిమస్వాధరదృషతా ధృష్ణోజనానాం అదా
శూష్టరస్యవేదః ఇంద్రీయఉనుతే అస్తివాజో విప్రేభి స్సనిత్యః॥ అస్మా
భిస్సులిం సునుహి సద్యోజవస్తేవాజాలస్మధ్యం విశ్వశ్చంద్రాః॥ వస్త్రై
శ్చమక్షూజరంతే ఇతిఉచ్చరంతో స్నేహద్వాచయిత్వా హస్తీవిని
మయం కుర్యాతాం తతో వః పత్న్యసహ వీతేఉపవిశేత్. తతః
పురోధాః (స్వాద్విం త్వాం స్వాదునాతీవాం తీప్రేణామృతామమృ

గిన్నైనుమూసి దానినిఙకయై దువళిరన్నపైనుంచి గానిపైయొక దీపమునిడి దానిపై
పూజించబడిన కిత్తిని మరయొకచే సట్టించి మంటపముయొక్క పశ్చిమభాగమునుండి
ప్రదక్షిణముగా వచ్చి సరోవరము వద్దకువచ్చి ని అన్నమను నింపబడిన ఆకంచు
గిన్నైను ముందరబెట్టి ఇంచుక అన్నమును కలశముపైవేసి ఆనంతరము సమస్త
దక్ష్కులయందును కొంచెముకొంచెము అన్నమును వేయవలయును. ఆనంతరము వధూ
వరులు లేవరిమ వీరుగును వొకరికిమరొకరికి యిచ్చినటులజేసి దంపతులిద్దరూ పీఠ
కుండు కూర్చుండవలయును. ఆనంతరము పురోహితడు పూర్వముండు పూజించబడిన
కళశముయొక్కజలమును గరిక దర్శ మొదలైన వాటిచే వధూవరుల శిరస్సుపైన

తేన మధుమతీం మధుమతా॥ ఆభిర్లభిర్యదతోన ఊనమాప్యాయ
యహరివోవర్ధమానః॥ యదాస్తాత్మభ్యో మమీగోత్రాదుజాసి భూయిష్ట
భాజో అథ తేన్యామః బ్రహ్మచారివాదిష్మతంనోమాహసీత్. ఓంశాంతి
శాంతిః) ఇత్యనేనవధూవరయో శ్చిరసి దూర్వాగైఃత్రిః పూర్వార్చిత
కుంభస్థవసంతోదకం నిషించేత్. అథ పూర్వార్చిత పంచఫాలికాః
పూజయిత్వా (గచ్ఛగచ్ఛసురశ్రేష్ఠ స్వస్థానం పరమేశ్వర యత్ర)
బ్రహ్మదియోదేవాస్తత్ర) గచ్ఛనుహేశ్వర) ఇతి విసర్జనంకృత్వా నద్యా
దిషు స్య శ్రేష్ఠ. అనంతరం వధూవరయోః కంకణద్వయమపి అర్చయ
త్వా (కంకణం మోచయూమ్యద్య రక్ష్యాస్మినకదాచన మయిరక్షాం
స్థిరాంబధ్వా దేవత్వం గచ్ఛకంకణ) ఇతి మంత్రేణ విసర్జయేత్. తతః
పురంధ్రీగిరిమంగళ తూర్యఘోషే క్రియమాణేసతి సువాసినీభ్యః
మంగళదీప్యాణిదత్వా ఉపాయనాదికం దేయం॥ తతః ఫలపూజాం
కుర్యాత్॥

అథ గృహప్రవేశః

అతో వీరమాహేశ్వరేభ్యో యథాశక్తిదానాని కత్వా శ్వశుర
దీయమాన దాసీదానపర్యంకాదియుక్తః బంధుభిస్సహ సువాసినీభిః అష్ట
మంగళ సంజ్ఞక దర్పణపూర్ణకలశ కన్యాపుష్పాక్షతకీవమాంబధ్యజలా
జైః మంగళతూర్యనాదైశ్చ నహ ఛత్రాదువలక్ష్మితః స్వగృహసమీపం
గత్వా పురంధ్రీభిః నీరాజితః వధూపాణిం పరిగ్రాహ్య శుభముహూర్తే
గృహంప్రవిశ్య తత్ర ఓధివత్ పుణ్యావహచయిత్వా ఏతావువగచ్ఛే

“స్వాస్తిత్వం.....శాంతిశాంతిః” అని ప్రోక్షణశాసన విధవ వెనక జెప్పిన తీరిగా
ఫలపూజ నాచరించవలయును. అంతరిము పిచ హదినమున పూజించబడిన అంకురా
లోపణ విదుషాత్రలనా పూజించి ‘గచ్ఛగచ్ఛ.....మహేశ్వర’ అని విసర్జనచేసి
(కదలింపలేసి) నాటిని నదిమొదలగు శుద్ధస్థలములందు విదువవలయును. విధవ వధూ
వరులకకణమునుపూజించి ‘కంకణం.....కంకణ’ అని విదువవలయును. విధవ
ముత్రైదువలని శోభనము మొదలైన పాటలనుపాడి అగరిమొదలగు లోకాచారము
లనుజేసి మంగళాంగనలకు నాయనము రివ్వవలయు.

తాం తతః ఫలపూజాం కారయేత్ | తతో నీరాజనాదికం యథాచా
రంకార్యం॥ ఇతి నాకబల్యానహ గృహప్రవేశప్రకరణం॥

వివాహవిధి రియం పూర్ణతా మగమత్,

ఇతిశివం.

వరుడుగృహమునుప్రవేశించుట.

అనంతరము వరుడు వీరమాహేశ్వరులకు శక్త్యనుసారముగా దానమునొసంగి
తడుచూచుగారిచ్చిన నార్యావలనుస్వీకరించి ఛత్రచామరాదులచే శోభితుడై మంగళ
వాద్యములతోడ సుముహూర్తమందు వహూసమేతుడై తనగృహమునకేగి అచట
విష్ణుక్తముగా పుణ్యాహనాందీసమారాధనల నొసర్చి ఫలపూజనీరాజనాదుల నాచ
రించవలయును.

ఇతిశ్రీమద్రేవణాచార్య శిష్యులరంపరాగత వృషగోత్ర బాదవడినూత్రాన్విత
చిదిశవంశ కంఠీందు బ్ర॥ శ్రీ॥ నాగభూషణార్య తినుజాడగు (చర్లపల్లి
నల్లగొండ) చిదిశమతం వీరభద్రశర్మచే నాంధ్రీకరించబడిన వీర
శైవవివాహవిధితిప్పణమున గృహప్రవేశ ప్రకరణము.

సంపూర్ణము.

శ్రీనాథునకు.

అథ హేళామప్రకరణమ్

అథ వరః ప్రాణనాయయ్య దేశకాలా సంకీర్త్య మమసహ
 ధర్మచారిణీ సంబంధ సంపాదనీయ్యాన్ని పరిగ్రహణార్థం ప్రాణగ్రహణ
 హేళామంకరిష్యే. ఇతి సంకల్ప్య స్థండిలోల్లేఖనాది అగ్నిప్రతిష్ఠాప
 నాంతం కర్మ యథావిధిక్రత్వా ప్రత్యగక్షేప్తుంపదం సోపలాం ప్రతిష్ఠా
 ప్య ప్రాగుదిచ్యా ముమామహేశ్వరకలశం ధాన్యరాశీదుపరి నిధాయ
 పల్లవైఃపిధాయ గంధపుష్పైరలంకృత్య ఆగ్నింధ్యాత్వా ఉదగక్షేప్తవ్ర
 తండులరాశీనుపకల్ప్య నమిష్యాయ మాదాయ దేశకాలకథనపూర్వక
 మస్మిన్ వివాహహేళామే దేవతాపరిగ్రహార్థ మత్యాద్యాపూరావా
 జ్యే నేత్యంతముక్త్యా తిరగ్నీంపవమానం త్వమర్యమాప్రిజాపతించ
 లాజద్రవ్యేణశేషేణేత్యాద్యుక్త్యా అన్వాధాయ పరిసమూహనాద్యా
 జ్యాధిశ్రేణాంతంకృత్వా లాజాగాయత్ర్యా ప్రోక్త్య ఆజ్యాద్దక్షిణ
 తో జర్హిషీనిధాయ సుప్రసమ్మర్జనాద్యాపూరాంతే అగ్న ఆయాంషి
 పవసీ ఇత్యాదిభిస్తీస్థభిః అగ్న ఆయాంషీత్యాది త్రయోగాం మంత్రా
 గాం శతంచైఖానసా అగ్నిఃపవమానోగాయత్రీ వివాహప్రధానా
 జ్యహేళామే వినియోగః (అగ్న ఆయాంషిపవస ఆసువోర్జమిపంజనః
 ఆరేబాధస్వదుష్కువాం స్వాహా) అగ్నయే పవమానాయేదం నమమ
 (అగ్నిఃపవమానః పాంచజన్యః పురోహితః తమీమహేమహా
 గాయం స్వాహా) అగ్నయే పవమానాయేదం నమమ (అగ్నేపవన్వన్వ
 పాఽలస్తే వచస్సువీర్యం దధద్రయిం యిపోవంస్వాహా) అగ్నయే
 పవమానాయేదం నమమ. త్వమర్యమావసుశ్రుతోగ్ని త్రిష్టప్ వివాహ
 ప్రధానాజ్యహేళామే వినియోగః (త్వమర్యమాభవసీతుత్క సీనాం
 నామస్వధావన్ గుహ్యంభిభర్షి అంజంతిమిత్రం సుదితంనగోభిర్యద్యం
 సతి నమనసాకృణోషిస్వాహా) అగ్నయ ఇదంనమమ. ప్రజాపతే నత్వ
 తిర్విస్యహిరణ్యగర్భః ప్రజాపతి త్రిష్టప్ వినాహప్రధానాజ్య

హూమే వినియోగః (ప్రజాపతేనత్వజేతాన్యన్యో విశ్వాజాతాని
 పరితాబభూవ| యత్కామాస్తే బహూమస్తన్మో అస్తువయంస్యామ
 పరియో రయీణాంస్వాహా) ప్రజాపతేయదం నమమ|| ఆజ్యహుతి
 వంచమగ్నేః పశ్యేనుజహ్వయాం హుత్వా ఉద్దేశత్యాగశ్చత్వా పరః
 పౌష్ణభి స్తిప్తన్ పౌష్ణభ్యాఉపవిష్టాయా వధ్వా ఉత్తానశరస్య
 అంగుష్ఠప్రదేశమవాబ్జుభేన కరేణ గృభ్ణామిత్యత్యస్య సూర్యా
 నావిత్రితిష్ఠుప్ వధూపాణిగ్రహణే వినియోగః (గృభ్ణామితేసాభ
 గత్వాయ హస్తం మయాపత్యా జరదష్టిర్యథా సః| భగో అర్య
 మానవితా పురంధిర్మహ్యంత్యా దుర్గాహాపత్యాశ్చ దేవాః) అనేన
 మంత్రేణ గృహీత్వాత్థాపితాయా వధ్వాః కరౌ ప్రక్షాళ్య అంజలిం
 కారయిత్వా సుప్రేణాజ్యమాదామోపస్తీర్య తద్భాతౌ భౌత్పస్థానీ
 యేనచా తిష్ఠతా సూర్యస్థాన్ లాజాన్ ముష్టిపరిమితాన్ తస్యా అం
 జతా ద్విరావోప్య స్వయంపాత్రేస్థానభిఘోర్య ఆవర్తంచాభిఘోర్య
 అర్యమణుసువామ దేవోర్యచూగ్నిరనఘ్నప్ వివాహప్రధానలాజ
 హూమే వినియోగః (అర్యమణుసుదేవం కన్యా అగ్నిమతుక్షత
 సత్తమాం దేవో అర్యమాప్రేతో మాంచాతు నాముతత్స్వాహా) ఇతి
 మంత్రీ ముచ్చరిత్వా అంజలివిచ్ఛేదన మకుర్వన్ అంగుళ్యక్రై రంజ
 లింపార్శ్వేన హవయేత్| స్వయమర్చమాగ్నయ ఇదంనమమ. ఇత్యు
 ద్దిశ్య త్యక్త్వా దృవమపలం వర్జయిత్వా పూర్ణకుంభసహితమగ్నిం
 (అమోహమస్మి నాత్వింసాత్వస్య మోహం ద్వారహం పృథివీత్వం
 సామాహమృక్త్వం తావేన వివహావహైప్రోజౌ ప్రజనయా వహైసం
 ప్రియా రోచిష్ఠా సుమనస్యమానౌ జీవేన శరదశ్శతం) ఇతిమంత్రేణ
 స్వయమగ్రేగచ్ఛన్ వధ్వాసహ ప్రదక్షిణకృత్య తాంపౌష్ణభిం
 శ్చత్వా ఇమమశ్మానమిత్యస్య వామదేవో వధూరనఘ్నప్ అశ్మాను
 రోహణే వినియోగః (ఇమమశ్మానమరోహశ్చేవ త్వం సిరాభవ సహ
 స్వపృతనాయతోభి తిష్ఠపృతస్యతః) ఇతిమంత్రేణ ద్వాభ్యాం పాదా
 భ్యామపి ద్విపదమా రోప్యపూర్వవత్తదంజలిమపస్తీర్య లాజావదానం
 ద్విఃకారయిత్వా అభిఘోర్య వరుణం సువామదేవో వరుణాగ్ని రను

ష్టుప్ వివాహప్రధానలాజహాలామే వినియోగః (వరుణానుదేవం
 కన్యాల్గ్నిమయక్షత సప్తమాదేవో వరుణః ప్రేతోముంచాతు నాము
 తస్సాహా) ఇతిమంత్రేణ హవయిత్వా వరుణాగ్నయ్యుదం నమను.
 ఇత్యుద్దిశ్య త్యక్త్వా పునః పూర్వవద్యధ్వాసహ ప్రదక్షిణేకృత్య దృవ
 దమారోప్య పునరుపస్తీర్య ద్వీరావోస్యాభిఘార్య పూషణానువామ
 దేవః పూషాగ్ని రనుష్టుప్ వివాహప్రధానలాజహాలామే వినియోగః
 [పూషణం సుదేవం కన్యాల్గ్ని మయక్షత సప్తమాం దేవః పూషా
 ప్రేతో ముంచాతు నాముతస్సాహా) ఇతిమంత్రేణ హవయిత్వా
 పూషాగ్నయ్య ఇదం నమ మేత్యుద్దిశ్య త్యక్త్వా పునః పూర్వవత్ప్రదక్షి
 కృత్య॥ దృవద మారోప్య స్వయంప్రజానయే స్వాహా ఇతి స్మరన్
 అవశిష్టాన్ లాజాన్ ఆత్మాభిముఖం శూర్వకోణేనైవ నిరవశేషం
 తయైవ హవయేత్॥ తతః హస్తా ప్రత్యుశ్య ఆజ్యం గృహీత్వా సుప్రేణ
 కద్రుద్రాహు ప్రచేతస ఇత్యాది మంత్రై రేకానశరుద్రాస్సృతితత్తన్నా
 మోచ్చారణపూర్వకం రుద్రాయస్వాహ రుద్రాయేదంనమను । ఇతి
 జాహూయాత్, తతైవ మూలమంత్రేణ పంచవారిం జాహూయాత్
 తతస్సప్రవదీన్నిర్వర్త్య స్వశిరనావఘాశిరస్సంయోజ్య కలశస్థం ఉదక
 మారాయ ప్రభమ మార్తశిరః పశ్చాద్వఘాశిరః శాంతిర స్త్వితి పంచ
 దశమంత్రై రభిషిచ్య పూర్వవదా సిత్యాజ్యేన శ్విష్టకృదాదిహాలామ
 శేషం సమూప్య పూర్వబద్ధోత్తరీయాం తే తూష్ణిం విసృన్య వాఙ్మి
 యమాం విసృజేత్॥ హాలామవిధి రితి॥

శివసంకల్పః

యేనేడుభూతు భువనం భవిష్యత్పరిగృహీత మమృతేన స్యం
 యోగజ్ఞాస్త్రాయతే సప్తహాలా తస్మై మనశ్శివసంకల్పమస్తు॥ ౧॥
 యేనకర్మాణిప్రచరింతిధీరా యతోవాచా మనసా చారుయంతి యత్స
 మ్మితం మనస్సంయంతి ప్రాణినస్తస్మై మనశ్శివసంకల్పమస్తు॥ ౨॥ యేన
 కర్మాణ్యవసో మనీషిణో యజ్ఞే కృణ్వంతువిదధేషుధీరాః యదపూర్వం

యత్ క్షుమంతః! ప్రజానాం శస్త్రే మనశ్శివసంకల్పమస్తు || 3 || యత్ప్ర
 జ్ఞాన ముతతేజోధృతిశ్చ యజ్ఞస్మృతిరంత రమృతం ప్రజాను | యస్మాన్న
 ఋతేఽచ నకర్మక్రియ తే తస్మే...మస్తు || 4 || సుహరధిశ్చానివయం
 మనుష్యాగ్నే నీయతేధీతిధిర్వాజినీవ | హృత్ప్రతిష్ఠం యదచరం యవిష్టు
 తస్మే...మస్తు || 5 || యస్మిన్మృత స్సాచయజాంఽపి యస్మిన్ప్రతిష్ఠారశ
 నావిభారాః | యస్మిన్శ్చిత్తం సర్వమోదం ప్రజానాం తస్మే || 6 || యదతీ
 వ్యం తిశతగ్ంశరీరం యజ్ఞస్యగుహ్యం నీవనావమాయం | దశిపంచ
 త్రిగ్ం శతం యత్పరంచ తస్మే || 7 || యజ్ఞగ్రితోదూరముదైత్యుదైవం తదు
 షుప్తస్తధైవేతి | దూరంగమంజ్యోతిషాంజ్యోతిరీకం తస్మే || 8 || యేనే
 దం విశ్వంజగతో బభూవ యేదేవాపి మహతోహతవేదాః తదేవాగ్నిస్త
 మసా జ్యోతిరీకం తస్మే || 9 || యేనశ్వాఃపృథివీచాంతరీక్షంచ యేంవ
 రాఃప్రదిశోదిశశ్చ | యేనేదం జగన్వ్యాప్తం ప్రజానాం తస్మే || 10 || యే
 మనోహృదయం యేచదేవా యేదివ్యాఅపోయే సూర్యశశిః | తేశోత్రే
 చక్షుఃసీమంచరంతం తస్మే || 11 || అదింత్యం చాప్రమీయంచ వ్యక్తంవ్యక్త
 పరంచయత్ | సూక్ష్మాత్సూక్ష్మతరంజ్ఞేయం తస్మే || 12 || ఏకావశతంచ
 సహస్రంచాయుతంచనియుతంచప్రియుతంచాద్భుతంచనృద్భుతంచ | సము
 ద్గోళ్యమధ్యంచాంతశ్చపశ్చార్థశ్చ తస్మే || 13 || యేపంచపంచాదశశతగ్ం
 సహస్రీమయుతం నృద్భుతంచ తేలగ్నిచిత్రేష్ట కాస్తగ్ంశరీరం తస్మే || 14 ||
 దేహాహమేలింపురుషంమహంభిమాదిత్యవర్ణంతిమసః | సైతత్ తస్యయో
 నిం పరిపశ్యంతి ధీరాస్తస్మే || 15 || యస్యేదంధీరాఃపునఃకవయో బ్రహ్మ
 ణమేతంత్యావృణుతమిందుంస్థావరంజంగమంశ్వారాకాశంతస్మేమనశ్శి ||
 పరాత్పరతరంచైవ యత్పరాత్పరతోహరః | తత్పరాత్పరతోజ్ఞేయం తస్మే
 || 16 || వేదాదిషుగాయత్రీ సర్వవ్యాపీమహేశ్వరీ ఋగ్యజుస్సామాధ
 రైశ్చ తస్మే || 17 || యోవైదేవంమహాదేవం ప్రణవంపురుషోత్తమం
 యస్సర్వేసర్వతశ్చైవ తస్మే || 18 || ప్రీయతిః ప్రణవంకారం ప్రణ
 వంపురుషోత్తమం యస్సర్వేసర్వతశ్చైవ తస్మే || 19 || యోసాసర్వేషు
 వేదేషు పశ్యతేవ్యాజకుశ్వరః | అకాయానిర్లుణోహ్యర్థా తస్మే || 20 ||
 గోభిర్భుషంధనేన హ్యాయుషాచ బలేనచ ప్రేజయాపశుభిః | పుష్కరాక్షం

తన్నే॥ ౨౨॥ త్స్యంబకంయజామహే సుగంధిం పుష్టివర్ధనం ఉర్వాకుక
మివబంధనా స్మృత్యోర్ముక్షీయమామృతా తన్నే॥ ౨౩॥ కైలాస
శిఖరే రమ్యే శంకరస్యశివాలయే దేవతాస్తత్రీ మాదం తే తన్నే॥ ౨౪॥
విశ్వతశ్చక్షురుతవిశ్వతోముఖో విశ్వతోహస్తఉతవిశ్వతస్పాత్ సంబా
హుభ్యాం నమతి సంవతత్రైస్త్రిర్యావృథివిజనయన్ దేవవిక సన్నే॥ ౨౫॥
చతురోవేదానధీయాలసర్వశాస్త్రమయం విదుః ఇతిహాసపురాణానాం
తన్నే॥ ౨౬॥ మానోమహంతేమీతమానో అర్భకంమానఉత్తంత ముత
మానఉత్తీతం మానోవధిః పితరంమోతమాతరం ప్రియామానస్తనువో
రుద్రీరీషి సన్నే॥ ౨౭॥ మానస్తాకేతనయో మానఆయుషిమానో
గోషుమానోఅశ్వేషురీషిః వీరాన్మానో రుద్రీభౌమిలోవశిర్హ విష్ణుంతో
నమసావిధేమతే తన్నే॥ ౨౮॥ ఋతిగ్ంసత్యంపరంబ్రహ్మ పురుషం
కృష్ణపింగళం ఉర్ధ్వరేతం వికూచాత్ విశ్వరూచాయై నమోనమ
స్తన్నే॥ ౨౯॥ కదుగ్ద్రాయప్రచేతసే మీథుష్టమాయతవ్యసే వోచే
మశంతమంహృదే తన్నే॥ ౩౦॥ బ్రహ్మజ్ఞానంప్రథమంపురస్తా ద్విసీమ
తస్సురుచోవేసతవః నబుద్ధియాఉపమాఅస్యవిష్టా స్మతశ్చయోనిమస
తశ్చవివస్తన్నే॥ ౩౧॥ యఃప్రాణతోనిమతోమహిత్రైక్ ఇద్రాజా
జగతోబభూవ యఈశేఅస్యద్విపదశ్చతుష్పదః కస్మైదేవాయహవిహ
విధేమ తన్నే॥ ౩౨॥ యఆగ్నేదాబుదా యస్యవిశ్వాఉపాసతే ప్రశిషం
యస్యదేవాః యస్యఛాయామృతంయస్యమృత్యుః తస్మైదేవాయ
హవిహవిధేమ తన్నే॥ ౩౩॥ గంధర్వారాం దురాధర్వాం నిత్యపుష్టాంకరీ
షిణీం ఈశ్వరీం సర్వభూతానాం తామిహహపవామ్యేశ్రియం తన్నే॥
౩౪॥ యోరుద్రోలగ్నా యోలప్రు యోష్యధీషు యోరుద్రోవిశ్వా
భువనా వివేశ తస్మైరుద్రాయనమోఅస్తు తన్నేమనశ్శివసంకల్ప మస్తు
॥౩౫॥ శివసంకల్పాయం సమాప్తః॥

[వివాహలాజ హోమ మైనపిదమః శాంతికై ఈశివసంకల్ప మంత్రములను పఠిం
చవలయు, మరియు శివసంకల్పమును కంకిణ్యాల బియ్యంపప్పుడు నుపయోగింపదగును]

జాతవేదా ఉలోకమగ్నేకృణవస్యానం అశ్వినం సపుత్రీణం వీరవంశం
గోమంతం రయన్మత తేస్వస్తి॥ ౯

హిరణ్యపాత్రం మధోః పూర్ణం దధాతి మధవ్యోఽసానీతి ఏక
ధాబ్రహ్మణమూపహరతి ఏకధైర్యయజమాన ఆయుస్తేజో దధాతి॥౧౦

ఆయుష్యం వర్చస్యం రాయస్సోష మాద్భిషం ఇదం హిరణ్యం
వచస్వ జైత్రాయా విశతాదిమాం॥ ౧౧

ఉచ్చైర్వాజిపృతనామాత్ సభానాహం ధనంజయం సర్వాస్స
మగ్నోబుద్ధయో హిరణ్యేస్మిన్ సమాహితాః॥ సునమహం హిరణ్య
స్వపితౄర్నామేవ జగ్రధి తేనమాం సూర్యత్వచమకరం పూరుష
ప్రీయం॥ ౧౨

ఓషధయస్సంవదంతే సోమేనసహరాజ్ఞా యస్మైకరోతి బ్రా
హ్మణస్తం రాజన్వారయామసి॥ ౧౩

మారుతమసి మరుతా మోజోపాం ధారాం భింధిరమయత
మరుతః శ్వేనమాయనం మనోజవసం వృషణగ్ం సువృక్తిమ్॥ ౧౪

నవోనవోభవతి జాయమానోహ్నం కేతురుషసామేత్యకే॥
భాగం విదధాత్యాయన్ ప్రచంద్రమా స్తిరతి దీర్ఘమాయుః॥ ౧౫

ద్యయాం అగ్నేరధినో వింశతింగావధూమతో మఘవామహ్యం
సంరాట్ లభ్యావర్తచాయమానో దదాతిదూణాశేయం దక్షిణా
పార్థివానా॥ ౧౬

[ఈమంత్రమునీ కొందరు వైదికపండితులు పదక్రమ, జటా, ఘన, రూపకము
విస్తారముగా వచింతురు. కానినిట కొన్ని మంత్రములకు పదజలబల గ్రంథాంతరప్రకా
రము వ్రాసెద.)

పదమూడవ మంత్రమునకు ౩౩మము.

ఓషధయస్సం సంవదంతే వదంతేసోమేన సోమేనసహ సహ
రాజ్ఞా రాజ్ఞేతిరాజ్ఞా యస్మైకరోతి కరోతిబ్రాహ్మణః బ్రాహ్మ
ణస్తం తగ్ంరాజన్ రాజన్వారయామసి వారయామసీతివారయా
మసి॥

జటా.

ఓషధాయస్సగ్ం సమోషధాయ ఓషధాయస్సం| సంవదంతే వదంతే సగ్ం సంవదంతే| వదంతేసోమేన సోమేనవదంతే వదంతే సోమేన| సోమేనసహ సహసోమేన సోమేనసహ| సహరాజ్ఞా రాజ్ఞాసహ సహరాజ్ఞా| రాజ్ఞేతిరాజ్ఞా| యస్మైకరోతి కరోతియస్మై యస్మైకరోతి| కరోతిబ్రాహ్మణో బ్రాహ్మణఃకరోతి కరోతిబ్రాహ్మణః| బ్రాహ్మణస్తం తంబ్రాహ్మణో బ్రాహ్మణస్తం| తగ్ంరాజన్ రాజన్తం తగ్ంరాజన్| రాజన్పారయామసి పారయామసిరాజన్ రాజన్పారయామసి| పారయామసీతి పారయామసి|| శతమానం భవతి శతాయుః పురుషశ్చ తేందియ ఆయుష్యేవేందియే ప్రతిభిష్ఠతి||

౧౪ వ మంత్రమునకు క్రమము.

మారుతమసి| అసిమరుతాం| మరుతామోజః| ఓజోపాం| అపాం ధారాం| ధారాం భింధి| భింధిరమయతే| రమయతేమరుతః| మరుతః శ్యేనం| శ్యేనమాయనం| ఆయనం మనోజవనం| మనోజవనమితి మనోజవనం| జవనంవృషణం| వృషణగ్ం సువృక్షిమ్| సువృక్షిమితి సువృక్షిమ్|| ౨

జటా| మారుతమస్యసి మారుతం మారుతమసి| అసిమరుతాం మరుతామస్యసి మరుతాం| మరుతామోజ ఓజోమరుతాం మరుతామోజః| ఓజోపామపామోజ ఓజోపాం| అపాం ధారాంధారామపామపాం ధారాం| ధారాం భింధిభింధిధారాంధారాంభింధి| భింధిరమయతే రమయతేభింధి భింధిరమయతే| రమయతేమరుతోమరుతో రమయతేరమయతేమరుతః| మరుతశ్యేనగ్ం శేనంమరుతోమరుతశ్యేనం| శ్యేనమాయన మాయనంశ్యేనగ్ం శ్యేనమాయనం| ఆయనంమనోజవనం మనోజవన మాయనమాయనం మనోజవనం| మనోజవనం వృషణగ్ం వృషణం మనోజవనం మనోజవనం వృషణం| మనోజవనమితి, మనఃజవనం| వృషణం సువృక్షిగ్ం సువృక్షిం వృషణగ్ం వృషణం సువృక్షిమ్| సువృక్షిమితి సువృక్షిమ్ శతమానం... తిష్ఠతి||

౧౫|

౧౫ వ మంత్రమునకు క్రమము.

నవోనవో భవతి | నవోనవభతి నవోనవః | భవతిజాయమానః |
జాయమానోఽహ్నుమ్ | అహ్నుమ్ కేతుః | కేతురువసామ్ | ఉవసామేతి |
ఏత్యగే | అగ్నిత్యగే | భాగం దేవేభ్యః | దేవేభ్యోవి విదధాతి | దధా
త్యాహున్ | ఆహుస్సృ | ఆహుస్సిత్యాహున్ | ప్రచంద్రమాః | చంద్ర
మాస్తిరతి | తిరతిదీర్ఘం | దీర్ఘమాయుః | ఆయురిత్యాహుః | 13

జటా

నవోనవోభవతి భవతిసవోనవో నవోనవోభవతి నవోనవభతి
నవోనవః | భవతిజాయమానోజాయమానో భవభవతిజాయమానః |
జాయమానోఽహ్నుమహ్నుంజాయమానోజాయమానోఽహ్నుం | అహ్నుం
కేతుః | కేతురహ్నుమహ్నుంకేతుః | కేతురువసా మువసాంకేతుః | కేతు
రువసామ్ | ఉవసా మేత్యేత్యువసామువసామేతి | ఏత్యగ్ని అగ్ని ఏత్యే
త్యగే | అగ్నిత్యగే | భాగం దేవేభ్యః | దేవేభ్యోభాగం భాగం దేవే
భ్యః | దేవేభ్యో వివిదేవేభ్యో దేవేభ్యోవివిదధాతి | దధాతివివిదధాతి |
దధాత్యాహున్నాహున్ | దధాతి దధాత్యాహున్ | ఆహు స్సృప్రాయ
న్నాహుస్సృ | ఆహు స్సిత్యాహున్ | ప్రచంద్రమాశ్చంద్రమాః ప్రప్ర |
చంద్రమాః | చంద్రమాస్తిరతి | తిరతిచంద్రమా శ్చంద్రమాస్తిరతి |
తిరతిదీర్ఘం దీర్ఘతిరతి తిరతిదీర్ఘం | దీర్ఘమాయురాయుదీర్ఘం దీర్ఘ
మాయుః | ఆయురిత్యాహుః || శతమానం...తివతి || 3

౧౬ వ మంత్రమునకుక్రమము.

ద్వయామగ్నే | అగ్నేరధినః | రధినోవింశతిం | వింశతింగాః | గా
వధూమతిః | వధూమతో మఘవా | మఘవామహ్యం | మహ్యం సంరా
ట్ | సంరాడితీసంరాట్ | అభ్యావత్త్రీచాయమానః | చాయమానో
దదాతి | దదాతి దూణాశా | దూణాశేయం | ఇయందక్షిణా | దక్షిణా
పార్థివానాం | పార్థివానామితి పార్థివానాం ||

జటా,

ద్వయామగ్నే గ్నేద్వయాం ద్వయామగ్నే | అగ్నేరధినో రధినో
గ్నేగ్నేరధినః | రధినోవింశతిం | వింశతింరధినో రధినోవింశతిం | వింశ

తింగా గావింశతి విశతింగాః | గావధూమతో వధూమతోగా గావధూ
మతిః | వధూమతిశ్చితి వధూమతిః | మఘవామహ్యం మహ్యంమఘవా
మఘవామహ్యం | మహ్యంసంరాల్సంరా జ్ఞాహ్యం మహ్యంసంరాట్ |
సంరా జితిసంరాట్ | అభ్యవర్తీచాయ మానశ్చాయమానోభ్యవర్త్య
భ్యవర్తీచాయమానః | అభ్యవర్తీత్యభి ఆవర్తీ | చాయమానో
దదాతి | దదాతిచాయమాన శ్చాయమానోదదాతి | దదాతిమాణాశా
మాణాశా దదాతిదదాతిమాణాశా | దుర్మ శేతినుఃసశా | ఇయం దక్షిణా
దక్షిణేయ మియం దక్షిణా | దక్షిణాపార్థివానాం పార్థివానాం దక్షిణా
దక్షిణాపార్థివానాం | పార్థివానామితి పార్థివానాం || శతమానం...
ప్రతితిష్ఠ || ౧౧ ||

౧౧ వ. సవోనను మంత్రమునకు ఘన

సవోసవోభవతిభవతి సవోసవో సవోసవోభవతి జాయమానో
జాయమానోభవతి సవోసవో సవోసవో భవతి జాయమానః | సవో
సవతిసవఃసవః | భవతిజాయమానో జాయమానో భవతిభవతి జాయ
మానోహ్యమహ్యం జాయమానో భవతిభవతి జాయమానోహ్యం |
జాయమానోహ్యమహ్యం జాయమానో జాయమానోహ్యంకేతుః
కేతురహ్యం జాయమానో జాయమానోహ్యంకేతుః | అహ్యంకేతుః
కేతురహ్యమహ్యం కేతురుషసా ముషసాంకేతు రహ్య మహ్యంకేతు
రుషసాం | కేతురుషసా ముషసాంకేతుః కేతురుషసామేత్యే త్యుషసాం
కేతుః కేతురుషసామేతి ఉషసామేత్యేత్యుషసా ముషసామేత్యగే
అగ్నివత్యుషసా ముషసామేత్యగే || ఏత్యగే అగ్నివత్యేత్యగే | అగ్ని
ఇత్యగే | భాగం దేవేభ్యో దేవేభ్యో భాగం భాగం దేవేభ్యో వివిదేవే
భ్యో భాగంభాగం దేవేభ్యోవి దేవేభ్యోవివిదేవేభ్యో దేవేభ్యోవిదధాతి
దధాతివి దేవేభ్యోదేవేభ్యోవిదధాతి | విదధాతిరధాతి వివిదధాత్యాయ
న్నాయ స్థధాతివివిదధాత్యాయన్ | దధాత్యాయన్నాయస్థధాతి దధా
త్యాయస్ప్రప్రాయస్థధాతి దధాత్యాయస్ప్ర | ఆయస్ప్రప్రాయన్నాయ
స్ప్రచంద్రమాశ్చంద్రమాః ప్రాయన్నాయస్ప్రచంద్రమాః | ప్రచం
ద్రమాశ్చంద్రమాః ప్రప్రచంద్రమాస్తిరతి తిరతిచంద్రమాః ప్రప్ర

